

Liberecký kraj

Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji

- A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání*
- B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století*
- C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce*
- D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol*
- E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu*
- F. Prevence a ústavní výchovná péče*
- G. Systémová podpora a řízení škol*
- H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě*
- I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení*

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Název projektu: Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR

Registrační číslo projektu: [CZ.02.02.XX/00/22_005/0002901](#)

Liberecký kraj

Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji

Ministerstvo školství, mládež a tělovýchovy

Mgr. Michal Soukop

Mgr. Barbora Macková

doc. Mgr. Daniel Marek, M.A., Ph.D.

Mgr. Eva Lebedová, Ph.D.

Mgr. Kateřina Zymová

Ing. Bc. Stanislav Volčík

Mgr. Ondřej Sax, Ph.D.

Poděkování za podklady a podněty

Mgr. et Mgr. Jakub Lysek, Ph.D.

doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.

Mgr. Jakub Janega

Ing. Jaromír Nebřenský

Ing. Petr Čech

Mgr. Markéta Jurčíová

Mgr. Ludmila Třeštíková

Ing. Dagmar Horáčková

Mgr. Jana Kubecová

Mgr. Hana Novotná

Mgr. Tereza Kuzmová

Mgr. Kristýna Staňková

Mgr. Gabriela Doležalová

Mgr. Zdeněk Modráček

Mgr. Jiří Dvořák, Ph.D.

Mgr. Lucie Mokrá

Mgr. Tomáš Pavlas

Mgr. Jiří Novosák, Ph.D., MBA

Mgr. Petr Suchomel, Dr.

© Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor školské statistiky a analýz, květen 2023.

Obsah

Shrnutí a doporučení pro Liberecký kraj.....	3
Doporučení České školní inspekce pro daný kraj.....	4
Úvodní slovo	5
A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání.....	7
A.1 Nové metody ve vzdělávání předškolních dětí	13
B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století.....	18
C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce	30
C.1 Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2022	33
C.2 Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do středního vzdělávání.....	34
C.3 Shrnutí pro kraj	35
C.4 Podíly nově přijímaných žáků v kraji.....	35
C.5 Počty nově přijímaných žáků v kraji.....	36
C.6 Porovnání podílu nově přijatých žáků v kraji a celé ČR.....	37
C.7 Spolupráce SŠ a zaměstnavatelů (NPI ČR)	38
C.8 Aktivity, které školy realizují v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	39
C.9 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	40
C.10 Překážky, na které školy naráží v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	42
C.11 Opatření pro zlepšení realizace podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	43
C.12 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	44
D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol.....	48
E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu.....	60
F. Prevence a ústavní výchovná péče	66
G. Systémová podpora a řízení škol	70
H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě	73
H.1 Aktivity SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání (NPI ČR).....	73
H.2 Aktivity, které školy realizují v rámci rozvoje celoživotního učení.....	74
H.3 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	74
H.4 Překážky, na které školy naráží v rámci rozvoje celoživotního učení	77
H.5 Opatření pro zlepšení realizace rozvoje celoživotního učení	78
H.6 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	78
I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení	82
I.1 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do mateřských škol	82
I.2 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do 1. ročníku ZŠ.....	83
I.3 Výhled vývoje počtu osob ve věku nástupu do 1. ročníku SŠ	85
I.4 Vybrané základní údaje pro rok 2021 a 2020	88
I.5 Struktura zaměstnanosti.....	88
I.6 Shrnutí pro kraj	89
I.7 Zastoupení profesních tříd v Libereckém kraji – podle CZ-ISCO	89
I.8 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Libereckém kraji – podle CZ-NACE	90
I.9 Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Libereckém kraji – podle CZ-ISCE 92	
I.10 Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Libereckém kraji – podle CZ-ISCED	93
Zdroje.....	96

Shrnutí a doporučení pro Liberecký kraj

01	<i>Podle mezinárodních šetření delší doba předškolního vzdělávání souvisí s lepšími výsledky žáků. Liberecký kraj by si měl zajistit vyšší participaci dětí na předškolním vzdělávání, která dosahuje pouze celorepublikového průměru. V okresech Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa dokonce dosahuje podprůměrných hodnot jako sociálně znevýhodněné kraje Ústecký a Karlovarský.</i>
02	<i>Liberecký kraj se rovněž (byť v menší míře než sousední kraje) potýká s dlouhodobým nedostatkem kvalifikovaných a aprobovaných učitelů v některých okresech (Česká Lípa). Pokud se nepodaří v Libereckém kraji zajistit dostatečný počet kvalitních a motivovaných učitelů, hrozí, že dojde k propadu v průměrných výsledcích testování žáků v domácích i mezinárodních šetřeních. Kvalifikovanost a aprobovanost přímo souvisí s výsledky žáků.</i>
03	<i>V Libereckém kraji dochází ke značným rozdílům mezi okresy, co se týče výsledků žáků či negativních jevů ve výuce. Okres Česká Lípa, částečně pak Semily, si vedou o něco hůře ve všech ukazatelích, naopak okres Liberec v průměru lépe. Celkově se kraj pohybuje v horším či lepším republikovém průměru. Zprůměrování dat v rámci Libereckého kraje tak může zkreslovat realitu jednotlivých okresů. Liberecký kraj by se měl strategicky zaměřit na okres Česká Lípa, který v mnoha ukazatelích je spíše podobný okresům Karlovarského a Ústeckého kraje.</i>
04	<i>V těch školách v Libereckém kraji (zejména okres Česká Lípa), které čelí sociálnímu znevýhodnění, je nutná zacílená podpora speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání. Méně příznivé rodinné zázemí žáka, vysoká míra exekucí, rozvodovosti a problémy s bydlením v těchto oblastech vyžadují soustavnou činnost školních psychologů a sociálních pedagogů. Liberecký kraj by měl zajistit dostatečné počty pracovníků speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání ve všech regionech dle potřeb škol s ohledem na rodinné zázemí a sociální status žáků.</i>
05	<i>V Libereckém kraji vidíme nejvyšší nezaměstnanost právě u absolventů učňovských oborů bez maturity. V kategorii L/5 (úplné střední odborné vzdělávání s vyučením i maturitou – nástavbové obory) dokonce více než je celorepublikový průměr v rámci všech krajů. Nejnižší nezaměstnanost dosahují absolventi v kategorii N (vyšší odborné vzdělávání) a kategorii K (úplné střední všeobecné vzdělání).</i>
06	<i>Liberecký kraj by se měl nadále zaměřovat na poskytnutí příležitosti pro další vzdělávání, školení a profesní růst učitelů, aby byli schopni poskytnout kvalitní výuku.</i>
07	<i>Základní školy v Libereckém kraji si vybírají šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti sociálního rozvoje v největší míře v porovnání se všemi kraji ČR. Naopak šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti ICT si v Libereckém kraji v porovnání s ostatními kraji ČR vybírá nejméně ZŠ.</i>
08	<i>Liberecký kraj má spolu s Ústeckým krajem, Krajem Vysočina a Plzeňským krajem nejnižší podíl úvazků školního psychologa na 10 tis. žáků v republice. Liberecký kraj má rovněž podprůměrný podíl úvazků speciálního pedagoga.</i>
09	<i>V Libereckém kraji je vyšší podíl žáků s lehkým mentálním postižením. Kraj dále vykazuje nadprůměrné podíly žáků ve speciálních třídách a dosahuje v tomto ukazateli úrovně sociálně znevýhodněných krajů jako je Ústecký a Karlovarský.</i>

Doporučení České školní inspekce pro daný kraj

Česká školní inspekce pro potřeby tohoto textu identifikovala pro každý kraj několik specifických indikátorů, u kterých byly zjištěny největší negativní rozdíly v daných parametrech oproti průměru za Českou republiku. Vybrané interpretace jsou záměrně voleny tak, aby naznačily oblasti, kterým by bylo vhodné se v krajském DZ v následujícím období věnovat.

Ve školním roce 2021/2022 byly některé položky nahrazeny jinými údaji, a tedy je lze obtížně porovnávat s předchozími lety.

Pro Liberecký kraj byly identifikovány tyto ukazatele:

Výuka

- Druhý nejnižší podíl hodin s vyšší aktivizací žáků SŠ ve školním roce 2021/22, který se projevuje především v hodinách českého a cizího jazyka.

Kognitivní aktivizace žáků, tedy zapojení žáků do samotného procesu učení, je jedním z předpokladů dosažení vzdělávacího cíle a má jednoznačnou souvislost s efektivitou učení. Důraz kladený na samostatné myšlení a řešení problémů, tvořivost a rozvoj osobnosti žáka zároveň napomáhá rozvoji klíčových kompetencí.

- Ve školním roce 2021/22 čtvrtý nejnižší podíl hodin matematiky na ZŠ, ve kterých byla účelně využita (vzhledem k cíli výuky) digitální technologie.

Využívání digitálních technologií v rámci vzdělávacího procesu má pozitivní vliv na výsledky žáků, přičemž důležité je nejenom jejich využití pro prezentaci učiva, ale rovněž i pro vlastní práci žáků. Zároveň je podstatné podporovat rozvoj digitálních kompetencí učitelů.

Výsledky vzdělávání

- Ve školním roce 2019/20 čtvrtý nejvyšší podíl žáků 5. tříd v nejnižší úrovni výsledků v testu z českého jazyka i matematiky.
- Ve školním roce 2019/20 třetí nejvyšší podíl žáků 9. tříd v nejnižší úrovni výsledků v testu z českého jazyka.

V České republice jsou výsledky žáků tradičně ovlivněny zejména rodinným zázemím, což se odráží v krajských rozdílech v úspěšnosti v testech nejen z matematiky. Negativa daná například nižším socioekonomickým statusem žáka, horším třídním či školním klimatem ovšem dokáže překonat dostatečné sebevědomí žáků, které je zapotřebí podporovat v žácích napříč ročníky a stupni vzdělávání.

Úvodní slovo

Krajské úřady stojí před důležitým úkolem, kterým je zpracování dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji na období 2024–2028 (dále jen „dlouhodobý záměr“). Dlouhodobý záměr je významným nástrojem řízení vzdělávací soustavy v kraji, navazuje a pro specifické podmínky a potřeby regionu rozpracovává Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2023–2027.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo analyticko-datový podklad určený především zpracovatelům dlouhodobých záměrů. Současně tento materiál poukazuje na specifika kraje, upozorňuje na některé silné a slabé stránky vzdělávání v kraji a oblasti se vzděláváním související (socioekonomická situace v kraji, nezaměstnanost absolventů, ...) a může tak být velmi důležitým podkladem či inspirací pro další diskuze a návrhy opatření pro zvyšování kvality vzdělávání, a to nejen na krajské úrovni.

V analytické zprávě čtenář najde nejenom velké množství indikátorů vzdělávací soustavy zobrazených v mapách, kdy intenzita jevu je zobrazena za kraj, popřípadě za okres, ale také celou řadu doprovodných analýz, které se rozdílné hodnoty napříč okresy pokouší vysvětlit. Cílem není jen popis prezentovaných jevů, ale i snaha o vysvětlení, s jakými faktory sledované jevy souvisí či mohou souviset. Grafy pak porovnávají z důvodu přehlednosti daný kraj a kraje s nejvyšší a nejnižší hodnotou.

Upozornění

Indikátory jsou ve zprávě tzv. agregované za vyšší územní celek. Výsledky je třeba interpretovat na dané úrovni (kraje a okresy), nedají se tak srovnávat s osobní zkušeností, která může být pro každého čtenáře jedinečná. Důležité je si uvědomit, že pouhá existence korelace mezi dvěma proměnnými nestačí pro závěr, že mezi nimi existuje příčinný vztah. Korelace pouze ukazuje, že dvě proměnné se pohybují současně, ale nevypovídá o tom, zda jedna proměnná skutečně způsobuje změnu ve druhé proměnné. Pokud je ve zprávě uveden příčinný vztah, je podepřen dalšími studii na rozdílných datových zdrojích (mezinárodní šetření žáků) s rozdílnou metodologií (kvalitativní studie, experimenty). Rozdíly mezi jednotlivými indikátory v krajích nemusí být statisticky významné na standardní hladině spolehlivosti 95 % (rozdíly mezi kraji mohou být způsobeny náhodně). Věcnou významnost je nutné vždy posoudit individuálně v kontextu daného kraje.

Zpráva je rozdělena do několika na sebe logicky navazujících kapitol.

Kapitola A se zabývá předškolním vzděláváním, které trápí zejména nedostatek kvalifikovaných učitelů a nedostatek kapacit. V hůře rozvinutých regionech pak trápí tento stupeň vzdělávání nižší participace dětí na předškolním vzdělávání. Jedná se o velký problém, protože mezinárodní studie ukazují, že délka předškolního vzdělávání má přímý vliv na lepší výsledky žáků ve vzdělávání.

Kapitola B rozebírá vzdělávání na základních školách. Věnuje se zejména výsledkům žáků v českém jazyce, matematice a cizím jazyku, které porovnává v čase. Vyhodnocovat výsledky za celou ČR není v tomto případě vhodné, jelikož se kraje, a dokonce i jednotlivé regiony v rámci krajů, mezi sebou liší. Zatímco v některých částech republiky můžeme vidět zlepšování výsledků žáků, v jiných regionech dochází ke zhoršování. Zhoršování můžeme nejvíce pozorovat v pohraničních oblastech republiky a periferiích krajů. Další část kapitoly analyzuje aprobovanost výuky a kvalifikaci vyučujících zejména na základním stupni vzdělávání. Některé regiony se totiž dlouhodobě potýkají s nedostatkem kvalifikovaných a aprobovaných pedagogů. Jedná se ale o dvě odlišné příčiny. Kvalifikovaní učitelé chybí ve strukturálně postižených oblastech Karlovarského a Ústeckého kraje a současně naopak v

ekonomicky silných okresech, kde je příliv nového obyvatelstva, jako jsou oblasti Středočeského kraje, v okolí hlavního města Prahy a okolí Plzně.

Kapitola C se věnuje středním školám a zaměřuje se na počty přijímaných studentů do různých typů středního vzdělávání a jejich uplatnitelností na trhu práce. Obecně platí, že nejvyšší nezaměstnanost vykazují absolventi učňovských oborů bez maturity, nejmenší nezaměstnanost pak absolventi gymnázií a středních škol s maturitou, což je dáno tím, že většina těchto absolventů pokračuje do terciárního stupně vzdělávání. Dále se kapitola zabývá spoluprací mezi SŠ a zaměstnavateli a podporou odborného vzdělávání na SŠ. Kapitola je důležitá také z hlediska nabídky absolventů v daném kraji. Ta se totiž ne vždy setkává s poptávkou zaměstnavatelů a strukturou ekonomiky v kraji.

Kapitola D se soustředí na zmapování míry podpory a rozvoje pedagogů a leaderů škol. Tato část analýzy věnuje prostor průzkumu dalšího vzdělávání pedagogů a překážkám, kterým MŠ, ZŠ a SŠ v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků čelí. Obecně platí, že většina škol v ČR vytváří vzdělávací plány a plány osobního rozvoje pro své pedagogické zaměstnance a pravidelně tyto plány aktualizuje. V účinnější implementaci těchto plánů jim ale brání zejména nedostatečná pracovní síla, která by mohla zajistit suplování za chybějícího učitele, nedostatečné finanční zdroje pro účast na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí) a nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na dalším vzdělávání. Kapitola se také částečně věnuje problematice mladých a nastupujících učitelů, kterých není v ČR dostatek, kvůli čemuž do budoucna hrozí zhoršení nedostatku pedagogických pracovníků a rozebírá možné příčiny tohoto stavu.

Kapitola E se zaměřuje na rovný přístup a efektivní podporu pro všechny žáky bez rozdílu. Obsahuje mapy a grafy vyobrazující počty úvazků dalších zaměstnanců škol (na 10 tisíc žáků), jako jsou například psychologové, speciální pedagogové, nepedagogičtí pracovníci a asistenti pedagoga. Tito zaměstnanci jsou totiž důležití pro hladký chod školy a pro podporu rozvoje a vzdělávání dětí. Počty těchto zaměstnanců se mezi kraji liší a často nejsou dostačující. Pro zajištění rovnosti je proto nutné se tímto problémem zabývat.

Kapitola F popisuje stav prevence a ústavní výchovné péče představující důležitou roli v ochraně a podpoře dětí a mládeže v České republice. Zabývá se počty žáků ve speciálních třídách na úrovni ZŠ a SŠ a počty žáků s lehkým mentálním postižením na ZŠ.

Kapitola G se obecně zabývá budováním funkčního systému podpory, který přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, lepší spolupráci, zefektivnění řízení škol a školské soustavy. Tato kapitola obsahuje dílčí zjištění z výzkumu realizovaného přes TA ČR s názvem „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Kapitola H se věnuje aktivitám SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání, vnímání důležitosti těchto aktivit, překážek a vhodných opatření. Závěry jsou dostupné pro jednotlivé typy škol. Školy v rámci rozvoje celoživotního vzdělávání nejčastěji realizují další vzdělávání pedagogů. Vyšší podíl škol organizuje odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a zájmové vzdělávání pro veřejnost. U překážek školy nejčastěji naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání. Největší zájem školy projeví v podpoře přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání.

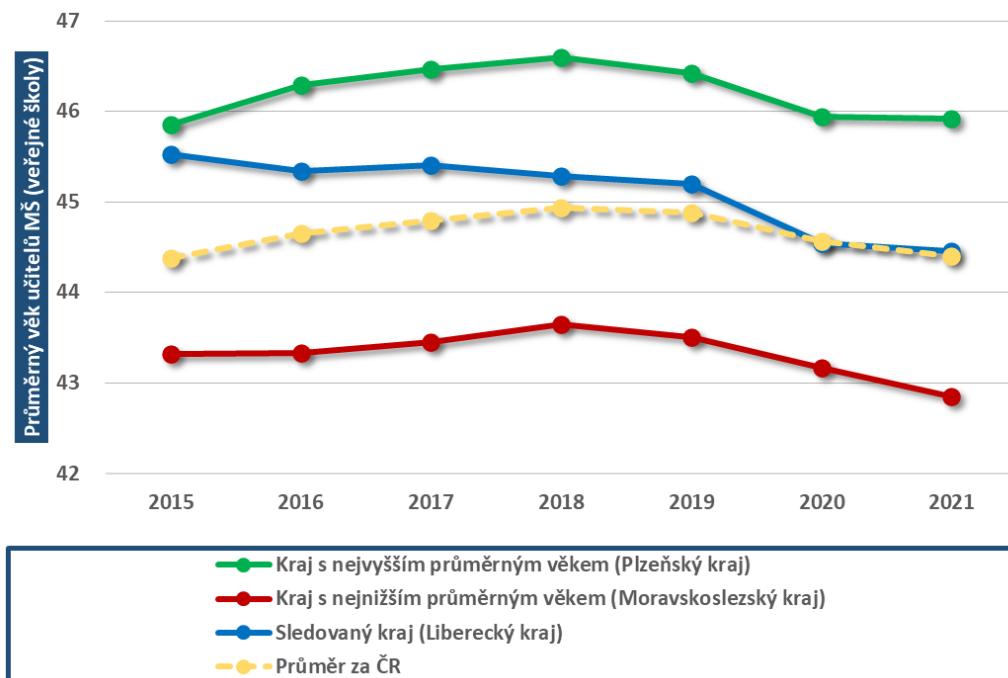
Kapitola I s názvem Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení se zabývá předpovědí vývoje počtu dětí nastupujících na MŠ, ZŠ a SŠ. Tato poslední kapitola pak řeší strukturu zaměstnanosti v daném kraji s využitím kódů CZ-ISCO, CZ-NACE, CZ-ISCE a CZ-ISCED. Hodnoty za kraj jsou v každé z kategorií srovnávány s průměrnými podíly v celé ČR.

A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání (PV) hraje významnou roli v celoživotním vzdělávacím procesu dítěte. Mezinárodní studie (viz např. Sekundární analýza PIRLS 2016, Sekundární analýza TIMSS 2019 – obě publikovány ČŠI) dokazují, že dítě zapojené do PV po dobu alespoň 2–3 let dosahuje lepších výsledků v testech než žáci, kteří do PV zapojeni nebyli. Studie zároveň přicházejí se závěrem, že intervence v předškolním věku dítěte je neefektivnější i z hlediska finančního, jelikož efekt PV se s roky multiplikuje (Heckman, 2006). To znamená, že dítě, které navštěvovalo mateřskou školu, má posléze lepší výsledky na základní škole, což vede k lepším výsledkům v dalším vzdělávání žáka, což nakonec vyústí ve větší pravděpodobnost, že si žák najde práci s vyšším výdělkem. Tento fakt je důležitý zejména pro sociálně znevýhodněné děti, jelikož jim PV může napomoci k úspěšnějšímu zahájení povinné školní docházky (Borghans et al., 2008; PAQ, 2021). Je proto důležité na mateřské školy (MŠ) nahlížet jako na instituci primárně vzdělávací. Mnozí totiž vliv PV opomíjejí a mateřské školy vnímají spíše jako instituci, která má za úkol hlídat děti pracujících rodičů.

Průměrný věk učitelů v mateřských školách se pohybuje dle grafu 1 mezi 42–47 lety. Nejvyšší průměrný věk učitelů lze pozorovat v kraji Plzeňském, naopak nejnižší v kraji Moravskoslezském. Sledování věku učitelů je podstatné, jelikož v rámci EU existují obavy ze stárnoucí populace učitelů, což by v budoucnu mohlo způsobit nedostatek zaměstnanců v učitelské profesi (Evropská komise, 2012). Liberecký kraj se průměrným věkem učitelů vyrovnal v posledních letech celorepublikovému průměru. V dřívějších letech ale patřil ke krajům s mírně vyšším věkem učitelů MŠ. Trendem v Libereckém kraji je tak pokles věku učitelů MŠ.

Graf 1 | Průměrný věk učitelů ve veřejných mateřských školách dle krajů v letech 2015–2021

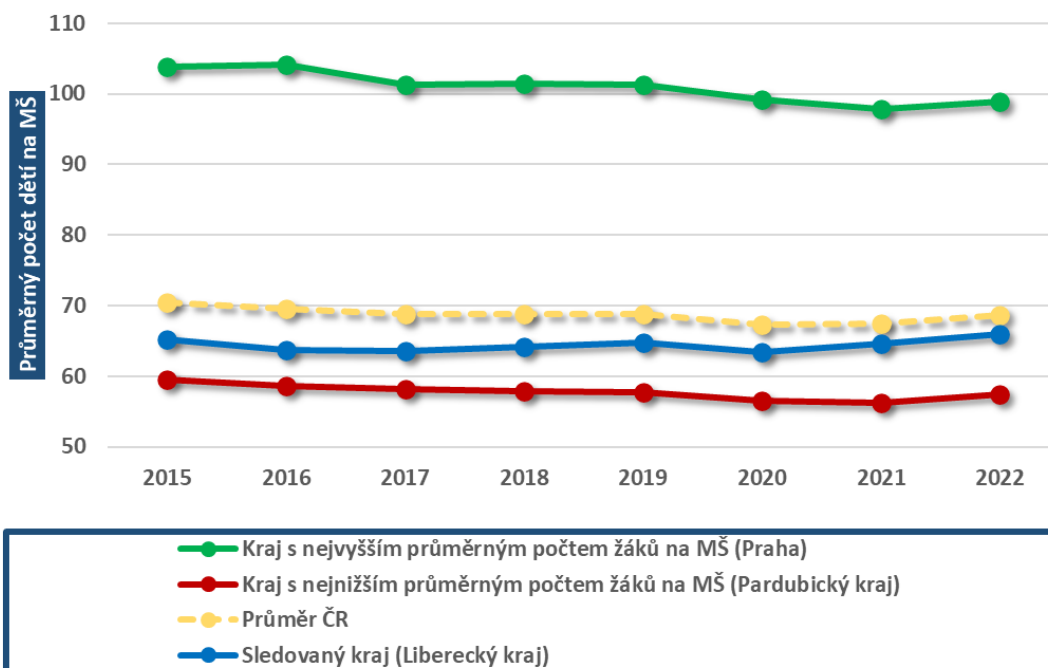
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu je značně vyšší v Praze a kraji Středočeském. Jelikož je obecně v Praze a Středočeském kraji více nově přistěhovalých obyvatel, je i průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu vyšší. V Libereckém kraji je počet dětí na jednu mateřskou školu mírně nižší, než je republikový průměr. Graf 3 ukazuje podíl dětí z věkové skupiny 3–5 let, které navštěvují MŠ. Nižší podíl dětí v mateřských školách lze sledovat v Karlovarském a Ústeckém kraji, zatímco v

Libereckém kraji tento podíl téměř kopíruje hodnoty republikového průměru. Mezi lety 2020 a 2021 průměrný podíl dětí v MŠ prudce stoupl a Liberecký kraj dokonce předčil Kraj Vysočina, který má průměrně nejvyšší podíl dětí v MŠ.

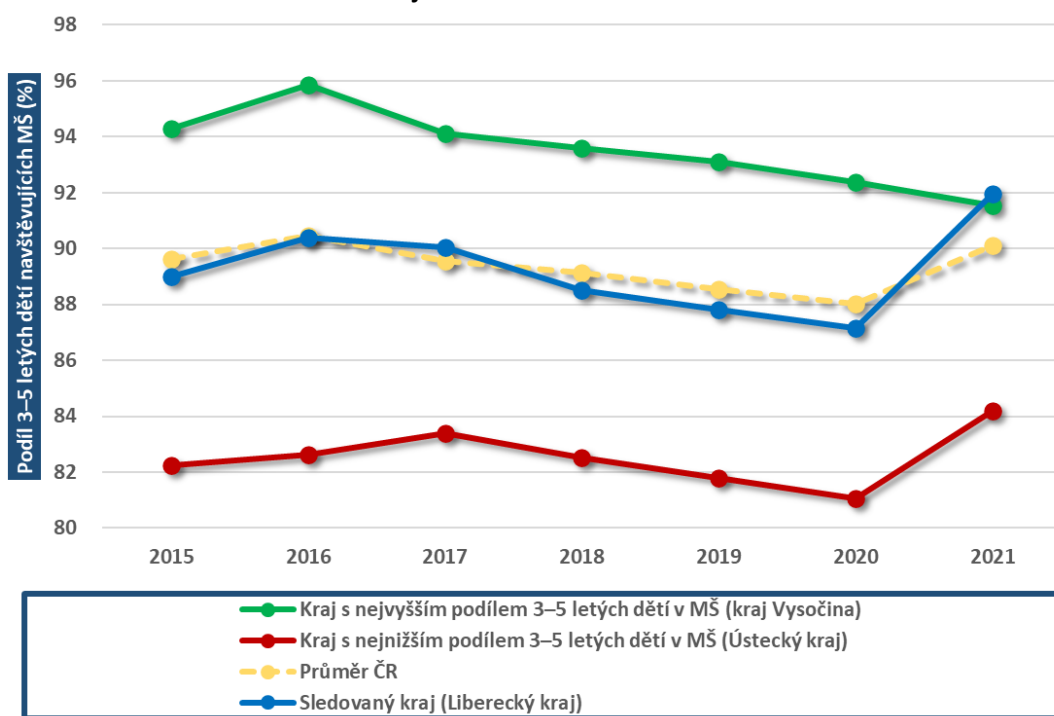
Graf 2 | Průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu v daném kraji v letech 2015–2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; vlastní výpočet

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Graf 3 | Podíl dětí ve věku 3–5 let navštěvujících MŠ v daném kraji a roce ve vztahu k celkovému počtu dětí ve věku 3–5 let v daném kraji a roce

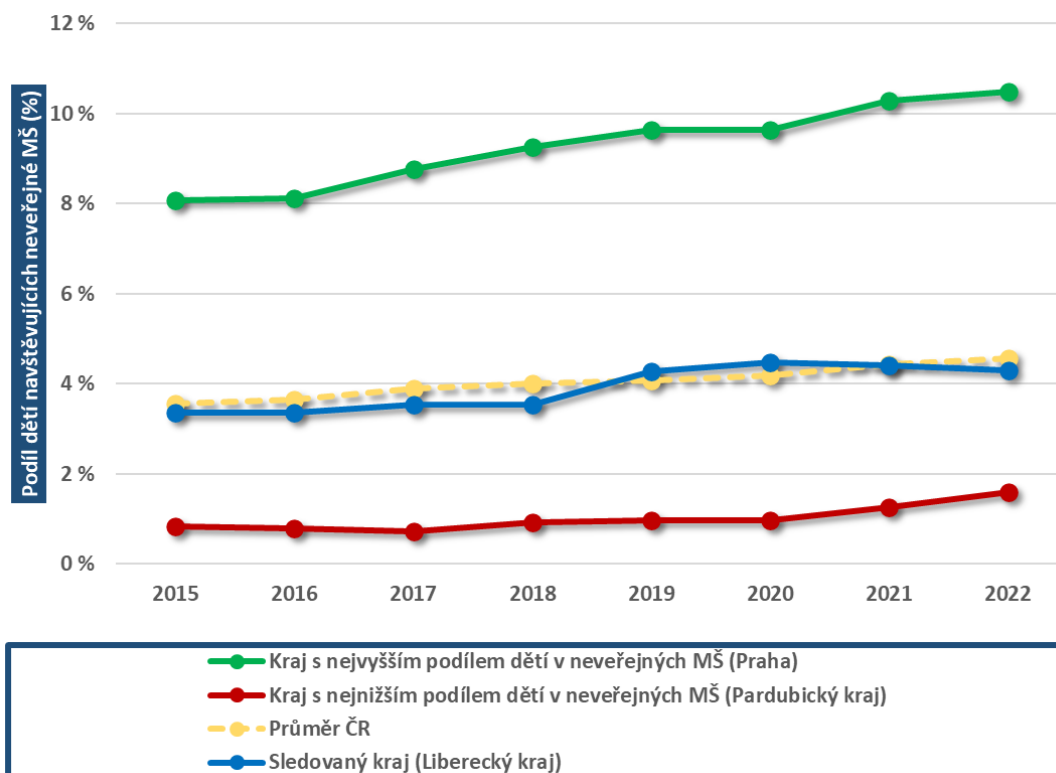

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; vlastní výpočet

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Liberecký kraj se pohybuje v republikovém průměru, pokud jde o podíl dětí v neveřejných MŠ, vzhledem k celkovému počtu dětí v MŠ. Obecně ale platí, že v celé republice i kraji Libereckém dochází ke zvyšování podílu dětí v neveřejných MŠ.

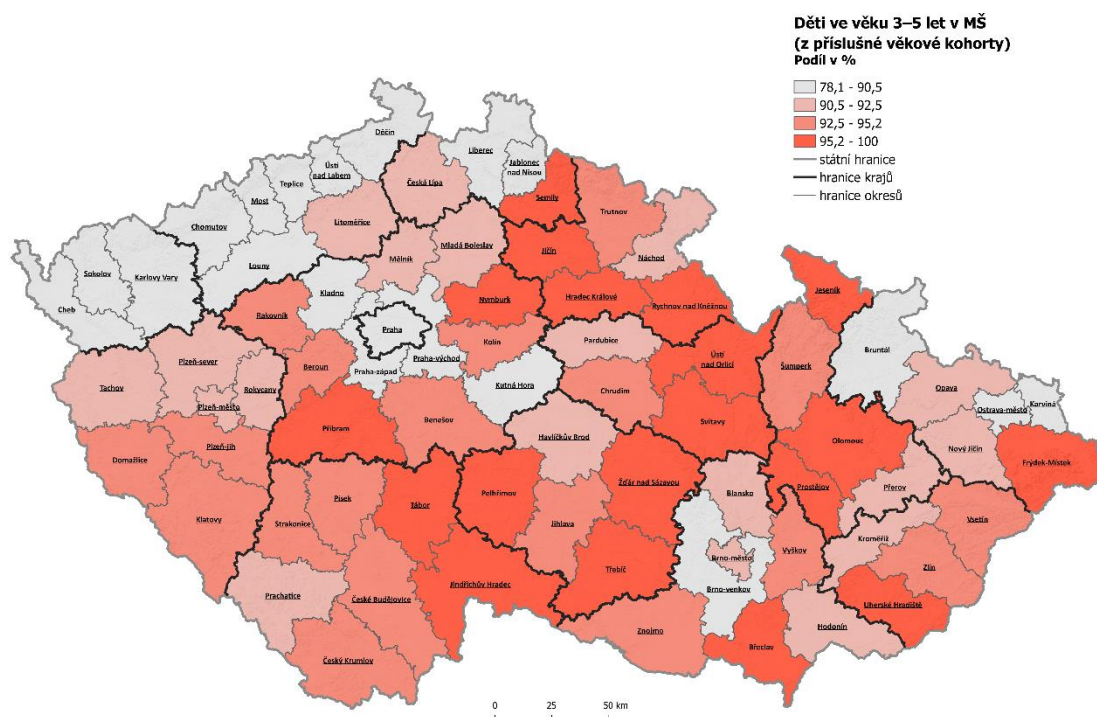
Graf 4 | Podíl dětí vzdělávajících se v neveřejných MŠ vzhledem k celkovému počtu dětí v MŠ v daném kraji v letech 2015–2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 1 vyobrazuje podíl dětí ve věku 3–5 let, které navštěvují mateřské školy. Z mapy je zřejmé, že PV se v Libereckém kraji účastní rozdílný podíl dětí napříč okresy. V okrese Semily se účastní vysoký podíl dětí PV, v okrese Česká Lípa se účastní PV méně dětí a v okresech Liberec a Jablonec nad Nisou nejnižší podíl dětí. Děti, které nenavštěvují MŠ, jsou vystaveny riziku, že jejich neúčast na předškolním vzdělávání negativně ovlivní jejich budoucí úspěšnost v dalších stupních vzdělávání (Osakwe, 2009). Faktory, které v České republice vysvětlují rozdílnou míru účasti dětí v PV, jsou socioekonomické rozdíly mezi kraji, kdy děti, které jsou ze sociálně znevýhodněného prostředí, navštěvují MŠ v menší míře (České školství v mapách, 2022).

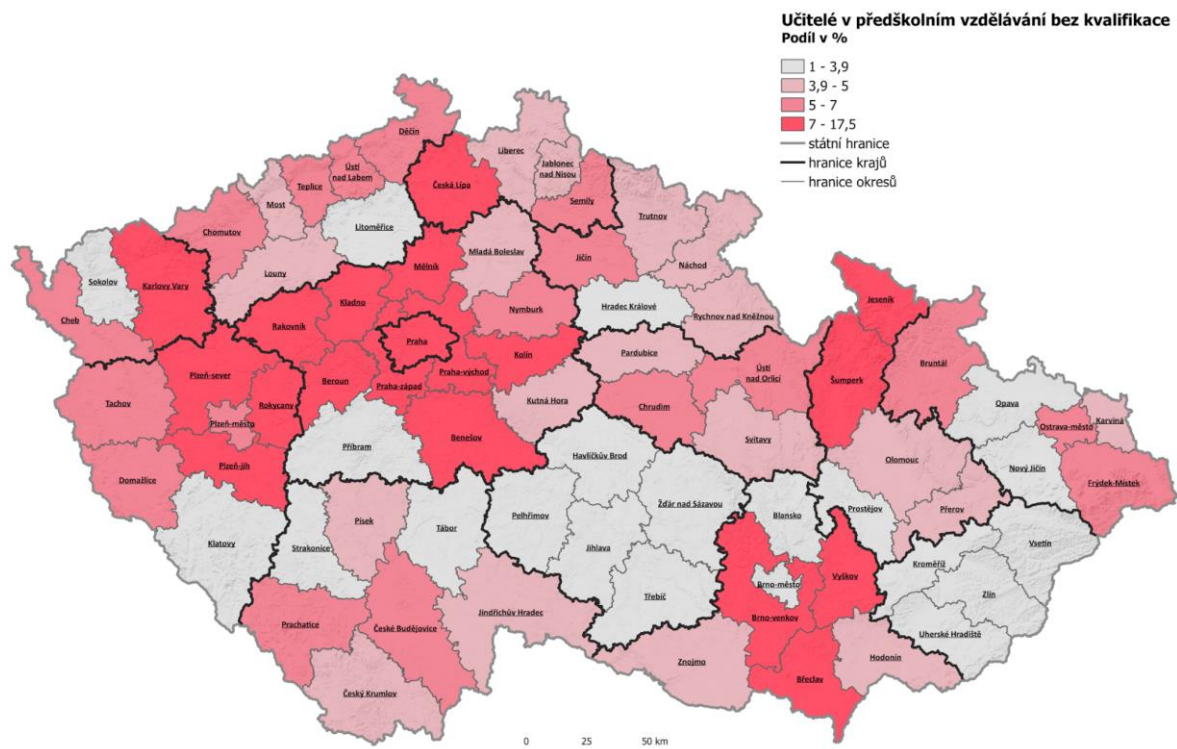
Mapa 1 | Podíl dětí ve věku 3–5 let v MŠ (z příslušné věkové kohorty)

Zdroj: České školství v datech, ČŠI. <https://www.vzdelavaniivdatech.cz/>

Mapa 2 níže ukazuje data o učitelích bez potřebné kvalifikace v předškolním vzdělávání (PV). Vysoké podíly učitelů bez kvalifikace, a to 7,5–17,5 %, zaznamenáváme zejména v některých okresech Středočeského kraje, Plzeňského kraje, Jihomoravského kraje a Zlínského kraje. Také v okrese Šumperk v Olomouckém kraji, v okrese Karviná v Moravskoslezském kraji, v okrese Jičín v Královéhradeckém kraji a taktéž přímo v Praze. Ve sledovaném Libereckém kraji se mezi sebou okresy značně liší. Zatímco v okrese Česká Lípa vidíme nejvyšší podíl učitelů bez kvalifikace a v okrese Semily vyšší podíl učitelů bez kvalifikace, v okresech Liberec a Jablonec nad Nisou jsou podíly nekvalifikovaných učitelů nižší.

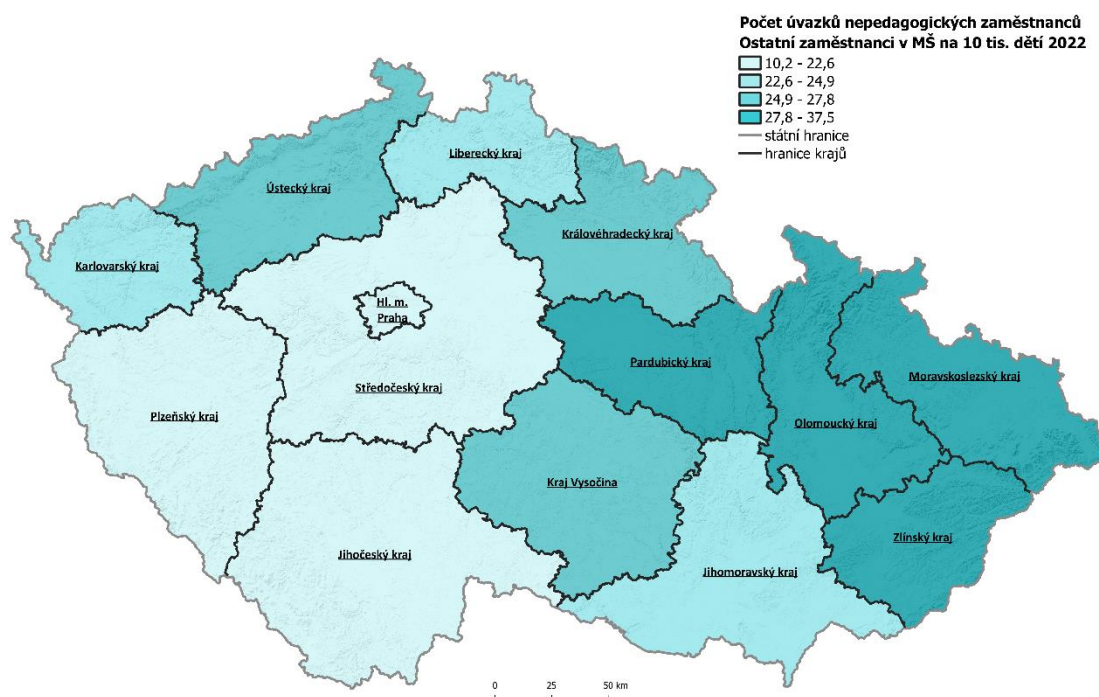
Mapa 2 | Učitelé v předškolním vzdělávání bez kvalifikace

Zdroj: České školství v datech, ČŠI. <https://www.vzdelavaniivdatech.cz/>

Mapa 3 zobrazuje kraje s největším počtem úvazků nepedagogických pracovníků v mateřských školách. Těmito kraji jsou kraj Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Pardubický. Naopak nejmenší počet úvazků těchto zaměstnanců lze pozorovat v Praze, Středočeském kraji, Jihočeském kraji a Plzeňském kraji. V kraji Libereckém je méně nepedagogických zaměstnanců, avšak nepatří ke krajům s nejnižšími pozorovanými hodnotami.

Mapa 3 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců v MŠ (na 10 tis. dětí 2022)

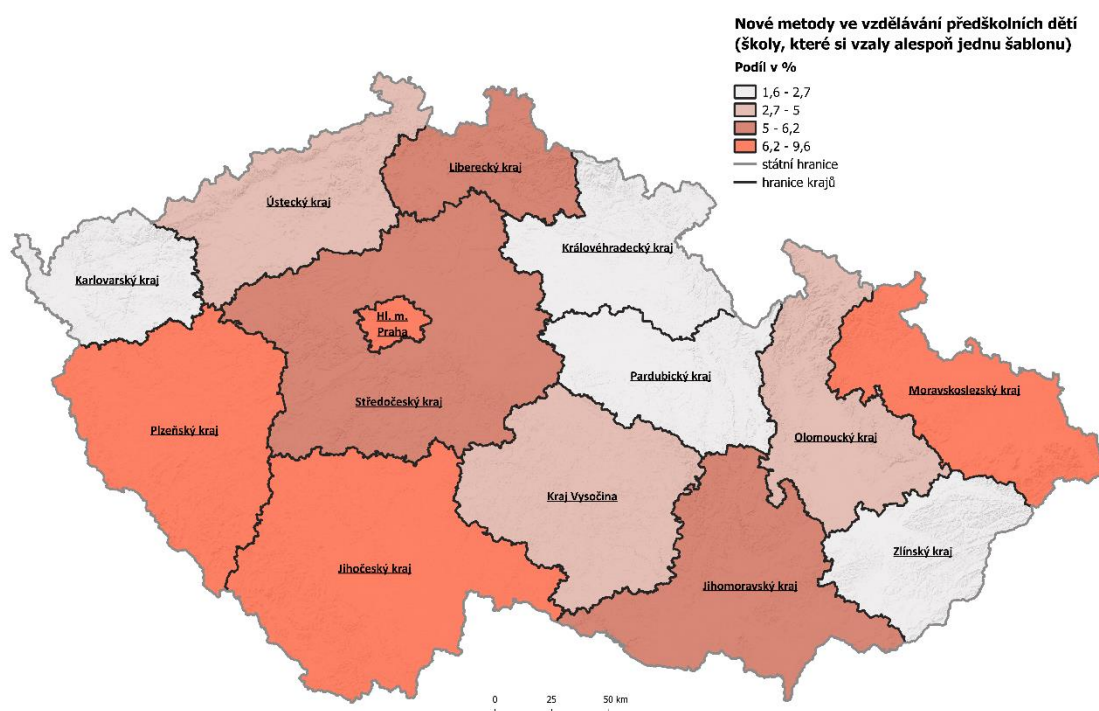
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

A.1 Nové metody ve vzdělávání předškolních dětí

Následující sada map se zabývá využíváním nových metod ve vzdělávání předškolních dětí v různých oblastech výuky (cizí jazyk, čtenářská gramotnost, ICT, matematická gramotnost, osobnostně sociální rozvoj a polytechnické vzdělávání)¹. Obecně platí, že MŠ si nejvíce osvojily nové metody v oblasti čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti a polytechnického vzdělávání. První mapa 4 ukazuje, že MŠ, které si vybraly alespoň jednu novou metodu vzdělávání, se nejvíce nacházejí v Praze, Moravskoslezském kraji, Jihočeském kraji a kraji Plzeňském. Následující mapy se již věnují jednotlivým šablonám a vykreslují detailnější realitu, která naznačuje, že v rozdílných oblastech výuky se kraje mezi sebou liší a i jeden kraj může využívat rozdílné šablony v různé míře. Například novou metodu ve vzdělávání cizích jazyků využívá nejmenší podíl MŠ právě v Praze či kraji Plzeňském. Nové metody čtenářské gramotnosti ale v těchto dvou zmíněných regionech využívá již největší podíl MŠ. V Libereckém kraji aplikují MŠ nové metody ve větší míře, než je průměr ČR. Jednotlivé šablony se ale mezi sebou liší. Nejméně je využívána šablona čtenářské pregramotnosti, o něco více se využívá šablona matematické pregramotnosti, polytechnického vzdělávání a osobnostně sociálního rozvoje. Nejvíce využívány jsou šablony cizí jazyky a ICT.

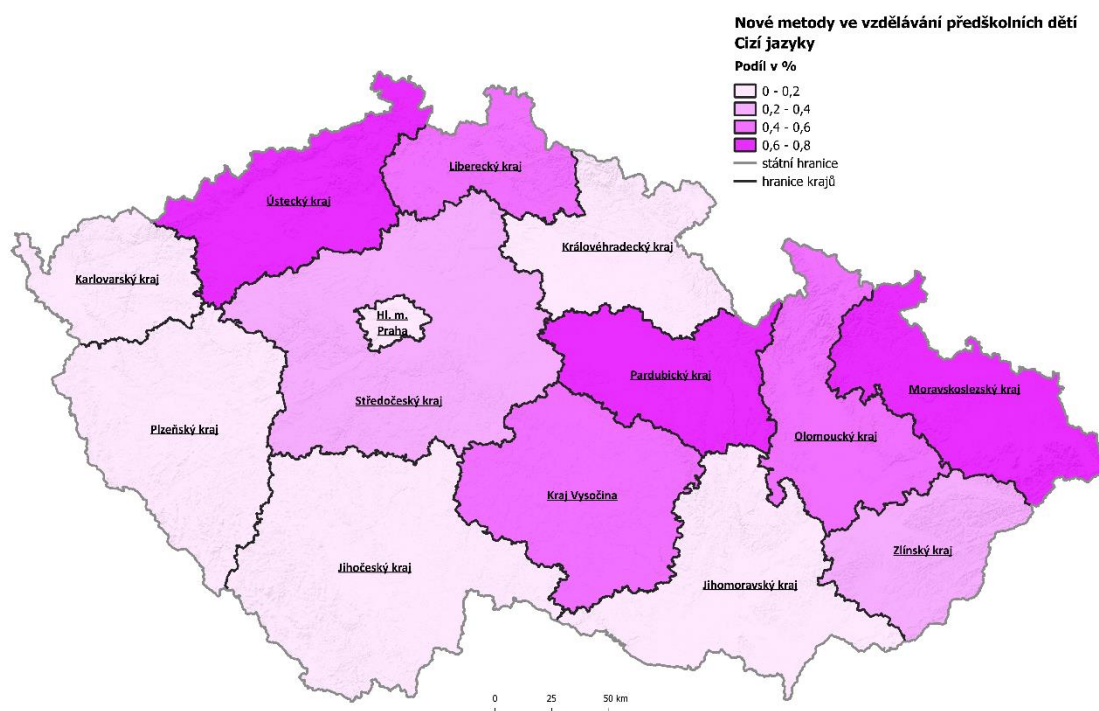
¹ Šablony 2.1/9–9h

Mapa 4 | Nové metody v PV – školy, které si vzaly alespoň jednu šablonu

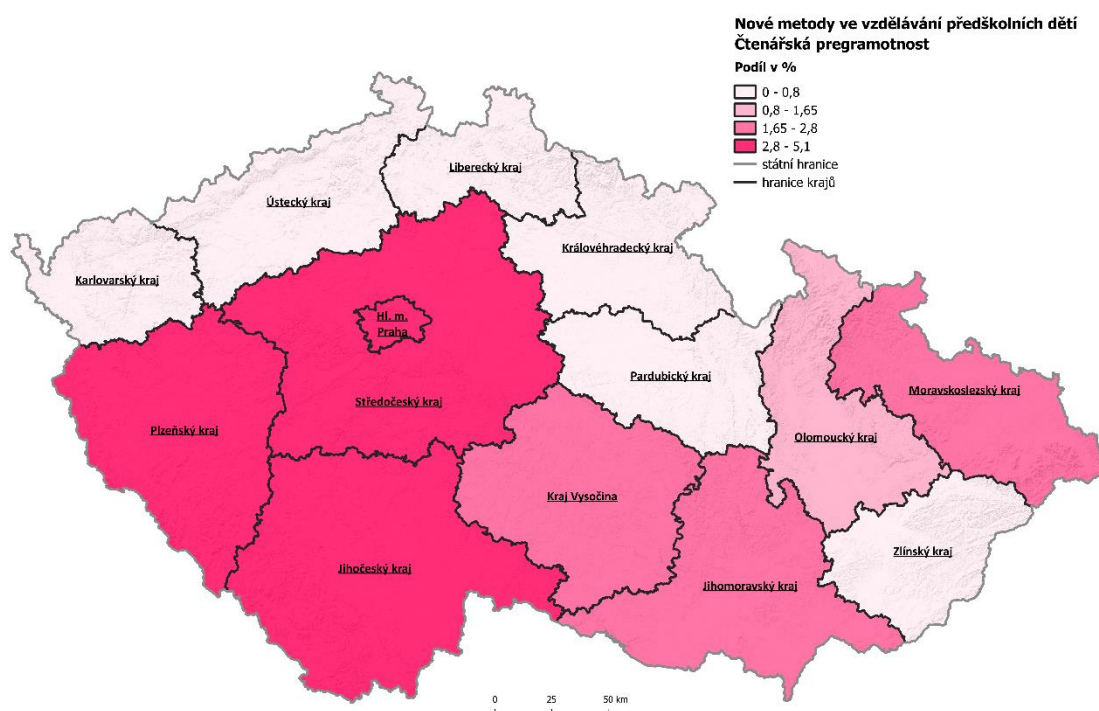
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 5 | Nové metody v PV – cizí jazyky

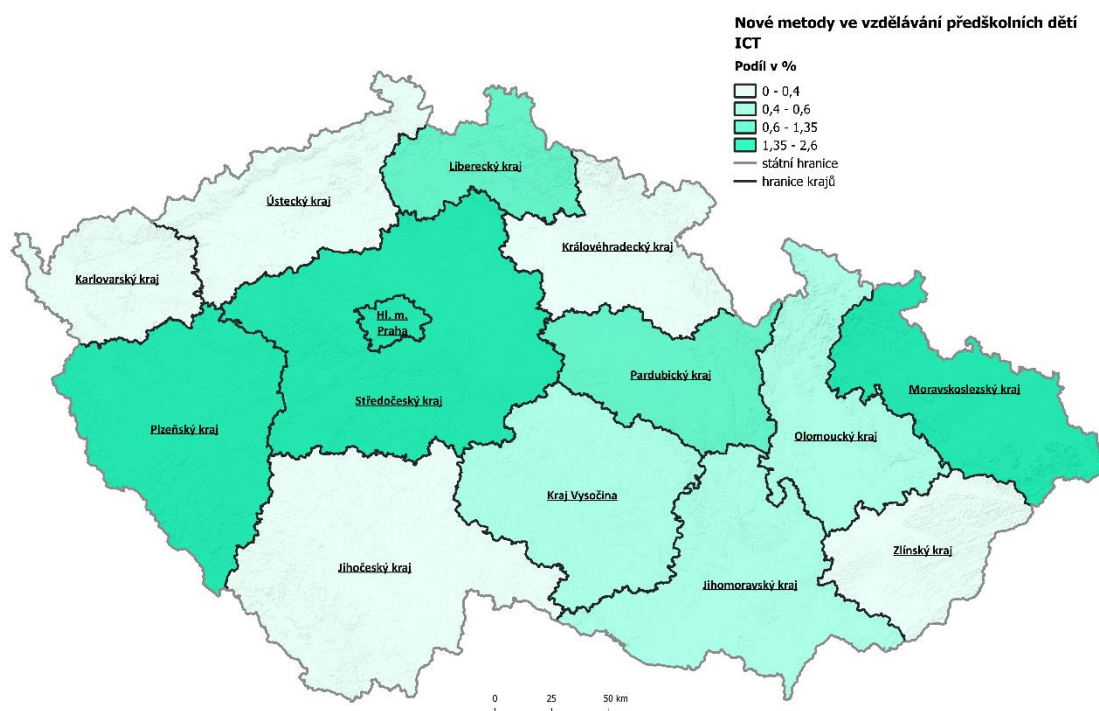
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 6 | Nové metody v PV – čtenářská pregramotnost

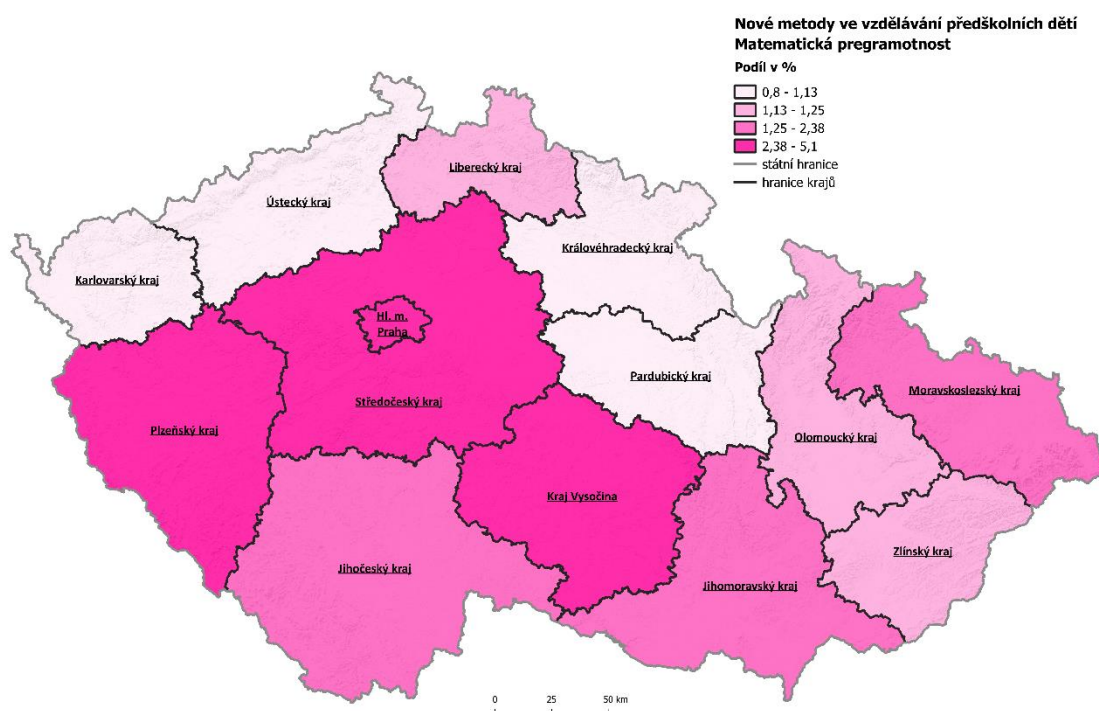
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 7 | Nové metody v PV – ICT

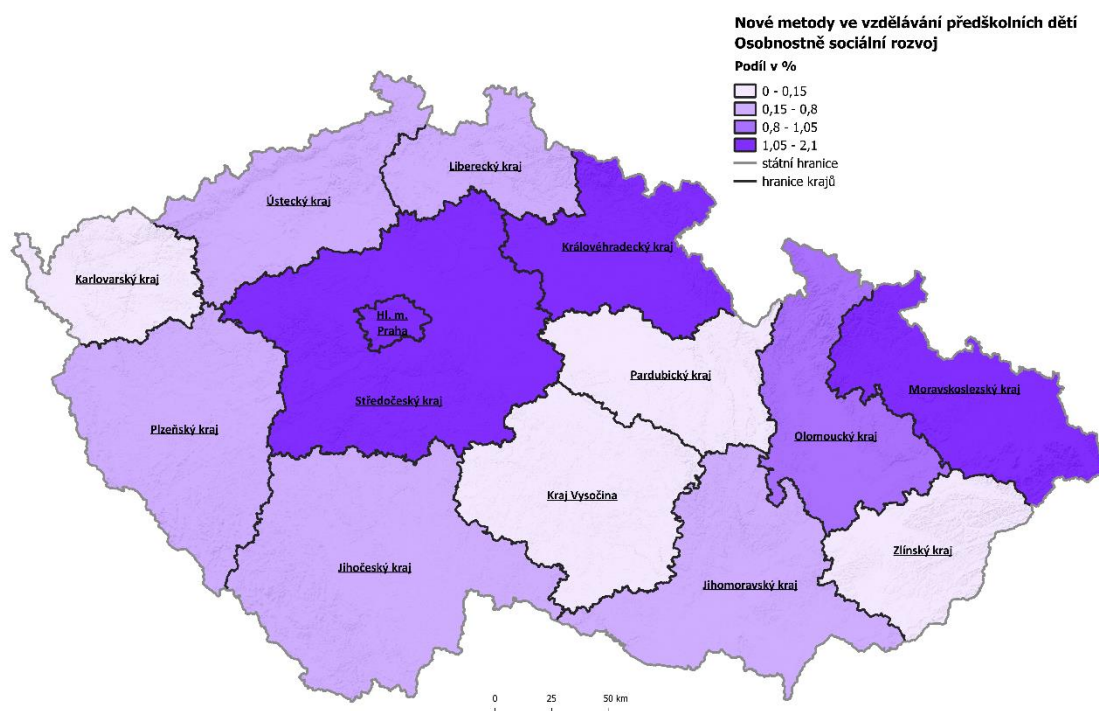
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 8 | Nové metody v PV – matematická pregramotnost

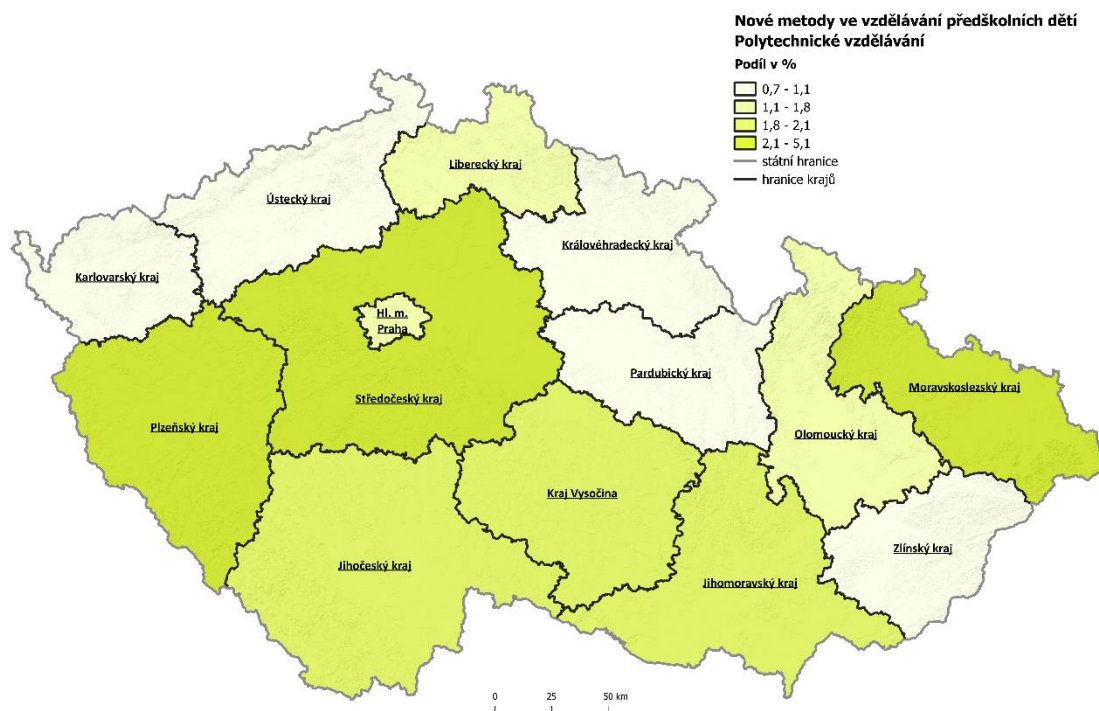
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 9 | Nové metody v PV – osobnostně sociální rozvoj

Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 10 | Nové metody v PV – polytechnické vzdělávání

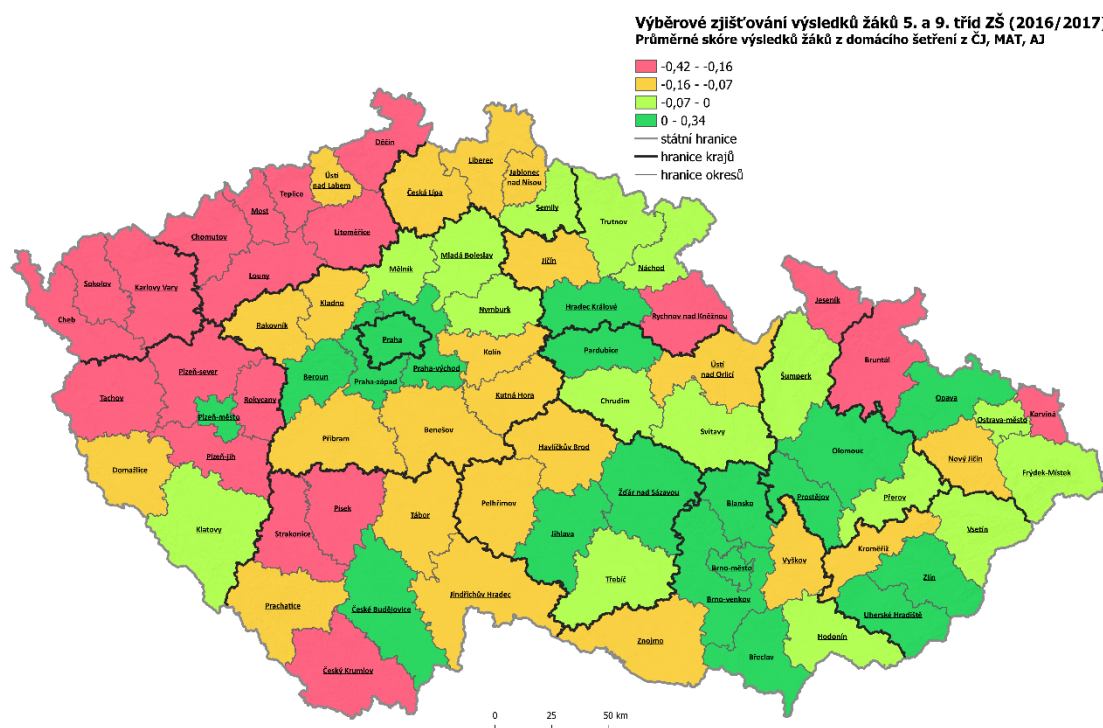
Zdroj: Šablony OP VVV

B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století

Základní stupeň vzdělávání čelí několika výzvám. Všeobecně známý fenomén je přílišná závislost výsledků žáků na jejich rodinném zázemí, respektive socioekonomickém statusu (SES a přidružených indikátorů). Nejvíce negativním efektem se vyznačují problémy spojené s chudobou a bydlením, jako jsou například časté stěhování a exekuce (PAQ, 2021). Nejen rozdílná míra regionálního rozvoje souvisí s výsledky žáků. Klíčovým faktorem je nedostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů v některých krajích. S nedostatkem učitelů se totiž nepotýkají jen strukturálně postižené regiony, ale i bohaté regiony Plzeňského a Středočeského kraje a především hlavní město Praha. Naopak některé chudší regiony mají vysokou míru aprobovanosti a kvalifikovanosti učitelů, což se týká Moravskoslezského kraje, který má šanci se vyrovnat bohatším regionům, kde učitelé chybí.

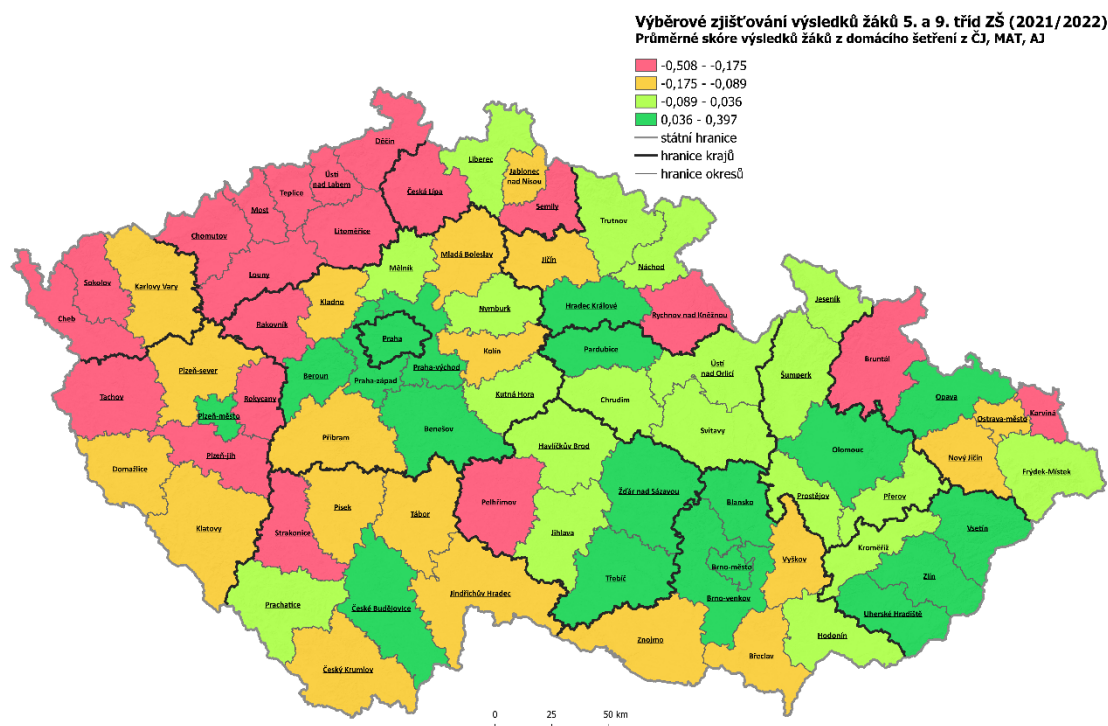
Hned následující dvě mapy porovnávají výsledky žáků v testech českého jazyka, anglického jazyka a matematiky v čase. Data zobrazená v mapě 11 byla sbírána ve školním roce 2016/2017, druhá mapa vyobrazuje výsledky žáků za školní rok 2021/2022. Porovnáme-li tyto dvě mapy, vidíme, že jejich barevné rozložení je téměř totožné. Nejnižších výsledků dosahují žáci v obou mapách v krajích Ústeckém a Karlovarském společně s periferiemi kraje Plzeňského, Jihočeského a Moravskoslezského.

Mapa 11 | Výsledky žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (domácí šetření ČŠI) školní rok 2016/2017

Zdroj: Data České školní inspekce <https://www.csicr.cz/getattachment/17f8e265-b04f-4459-a106-3aebcf735ca0/Vyberove-zjistovani-vysledku-zaku-na-urovni-5-a-9-rocniku-ZS-zaverecna-zprava.pdf>

Mapa 12 | Výsledky žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (ČŠI) ve školním roce 2021/2022

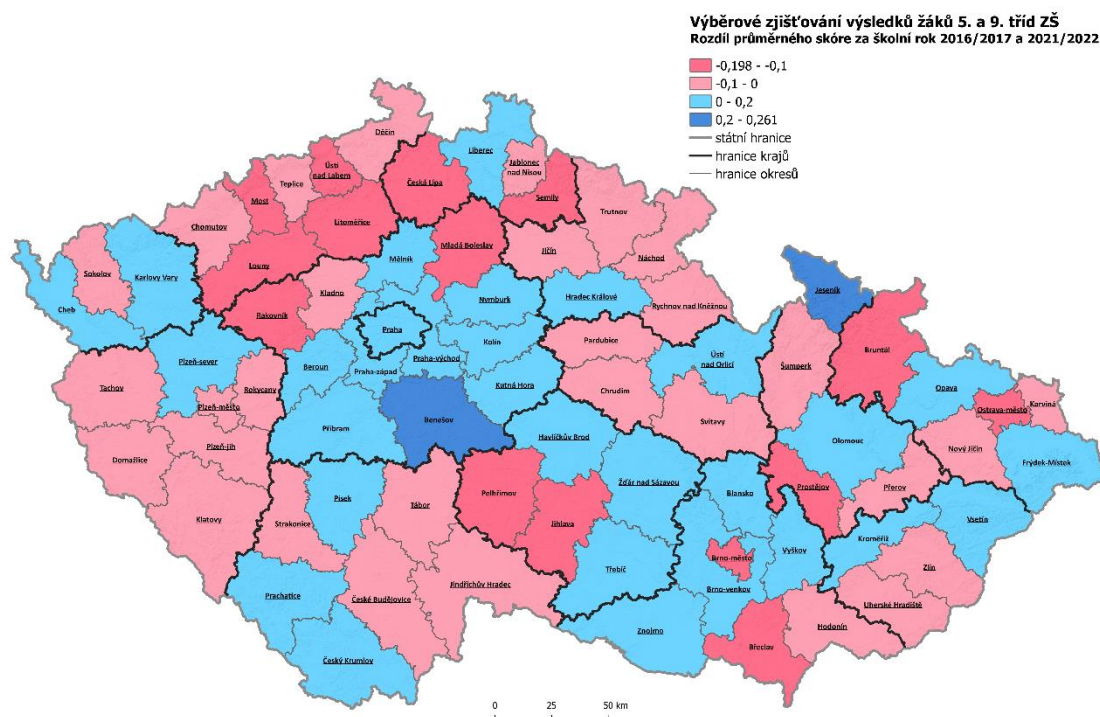

Zdroj: Data České školní inspekce,

https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_přilohy/Dokumenty/INFO_informacni_magazin_leden_2022.pdf

Jak si na tom okresy stojí v čase? Došlo u některých ke zlepšení, či naopak ke zhoršení výsledků? Mapa 13 vyobrazuje to, zda-li se situace v kraji v průběhu pěti až šesti let zlepšila, či zhoršila. Jedná se však o porovnání velmi hrubé, které může být u některých okresů zkresleno rozdílným počtem škol, zejména tam, kde je více škol pouze s prvním stupněm vzdělávání. Dalším úskalím je samotné měřítko, jedná se o tzv. agregované z-skóre výsledků jednotlivých žáků na úrovni okresu za daný školní rok šetření, které neměří absolutní zlepšení, či zhoršení, ale relativní zlepšení, či zhoršení vůči všem sledovaným okresům. Protože jsou však prostorové vzorce na agregované úrovni okresů v čase poměrně stabilní, i přes metodologická úskalí můžeme ve srovnání v čase zjistit zajímavé informace. Ve sledovaném Libereckém kraji vidíme mírné zlepšení u okresu Liberec, naopak mírné zhoršení bylo zaznamenáno v regionu Jablonec nad Nisou. Největší pokles skóre mezi zjišťováními byl v okresech Semily a Česká Lípa.

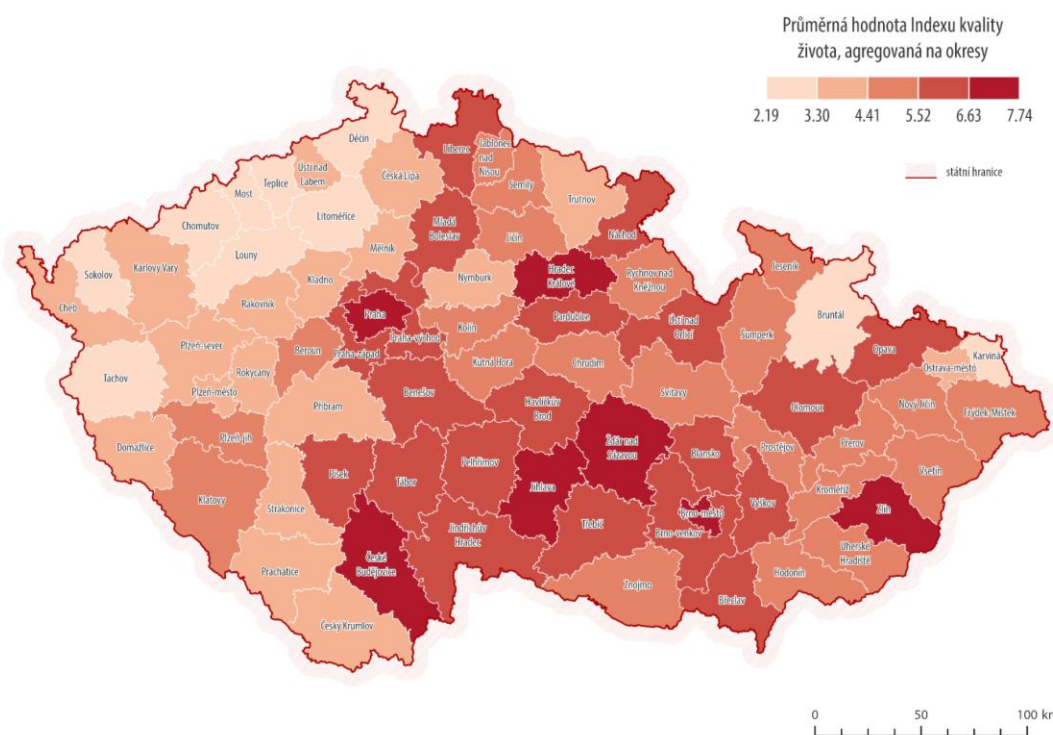
Mapa 13 | Rozdíl výsledků žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (ČŠI) mezi šetřeními za školní rok 2016/2017 a 2021/2022

Zdroj: Vlastní výpočet z dat ČŠI.

Výsledky žáků nejvíce souvisejí s jejich rodinným zázemím, proto i výsledky na úrovni okresů odrážejí kvalitu života a socioekonomický rozvoj regionů. Mapa níže ukazuje index kvality života v České republice (Murgaš & Klobučník, 2016), který vychází z dat Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a socioekonomických proměnných jako nezaměstnanost, podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním, průměrná délka dožití, míra sebevražd, rozvodovost atd. Liberecký kraj se opět vyznačuje rozdílnými hodnotami napříč okresy. Vyšší kvality života dosahuje okres Liberec. Průměrné hodnoty indexu vidíme v okresech Semily a Jablonec nad Nisou. Nízká hodnota je z mapy 14 zřetelná v okrese Česká Lípa.

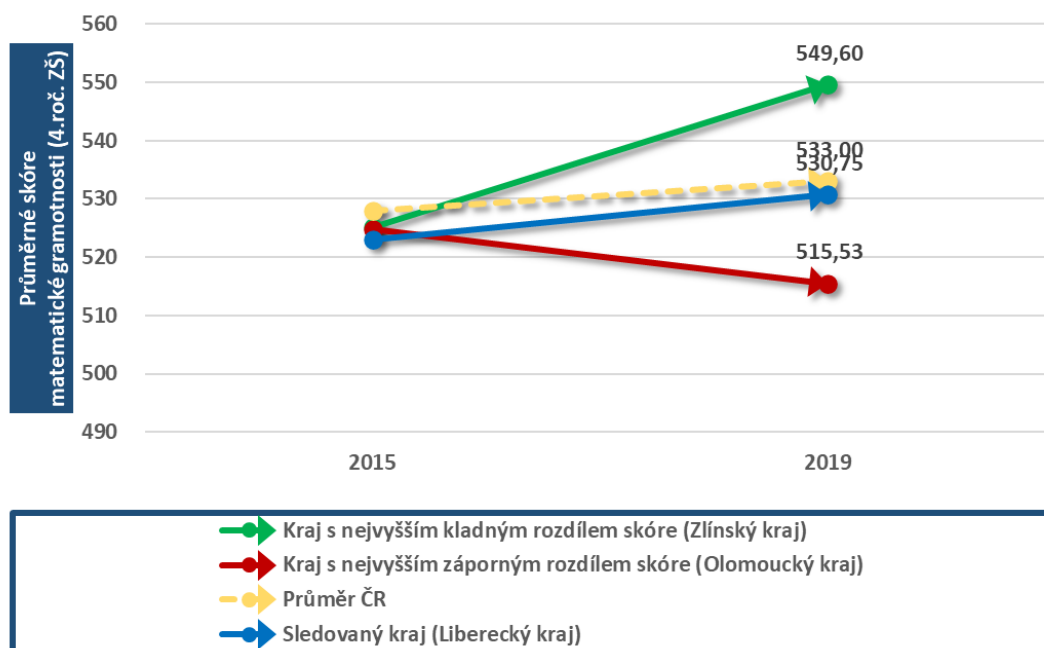
Mapa 14 | Index kvality života

Zdroj: Murgaš, F., Klobučník, M. *Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. Applied Research Quality Life 11, 553–570 (2016).* <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9381-8>.

Výsledky žáků z testu matematické gramotnosti TIMSS se v průběhu let mění. Platí, že republikový průměr se o pár bodů zlepšil. To samé platí pro Liberecký kraj, kde se skóre z matematické gramotnosti mezi zjišťováními o několik bodů polepšilo a dosáhlo republikového průměru. Rozdíl mezi šetřeními ale není signifikantní, proto je důležité sledovat, zdali bude Liberecký kraj v trendu zvyšování matematické gramotnosti pokračovat. V ČR ale docházelo v některých krajích také k radikálnímu zlepšení výsledků žáků, které již statisticky významné jsou. Krajem, který si polepšil nejvíce je kraj Zlínský.

Graf 5 | Průměrné skóre z testu matematické gramotnosti šetření TIMSS v letech 2015 a 2019 (žáci 4. ročníku ZŠ)

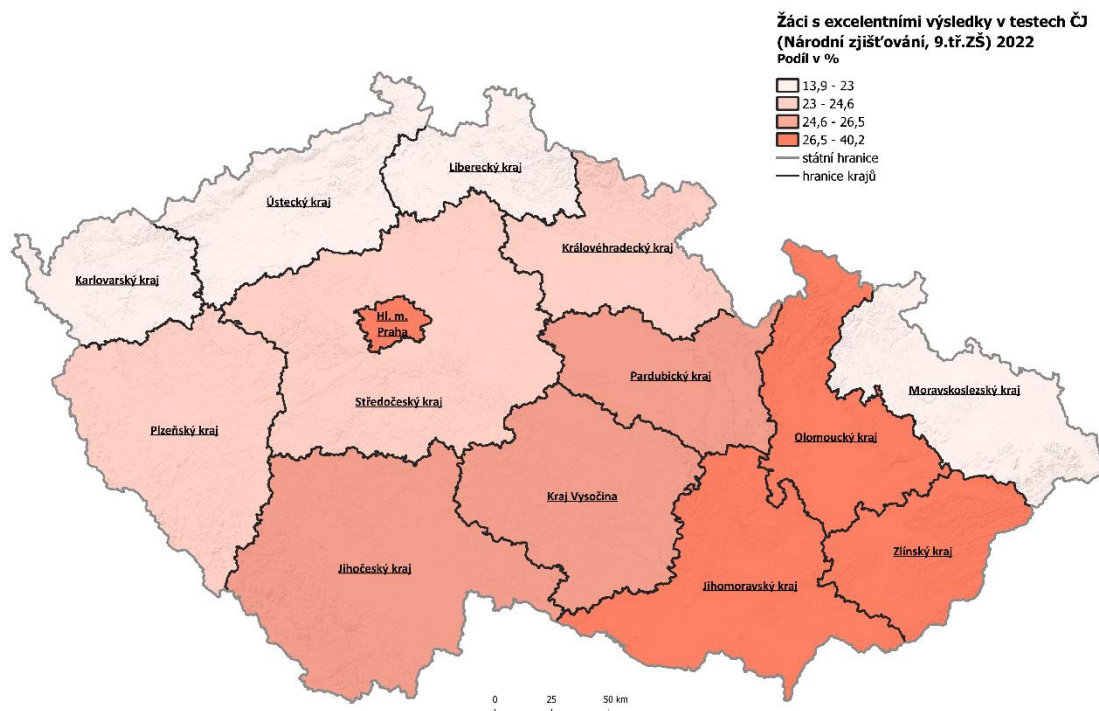

Zdroj: TIMSS 2015; 2019; Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

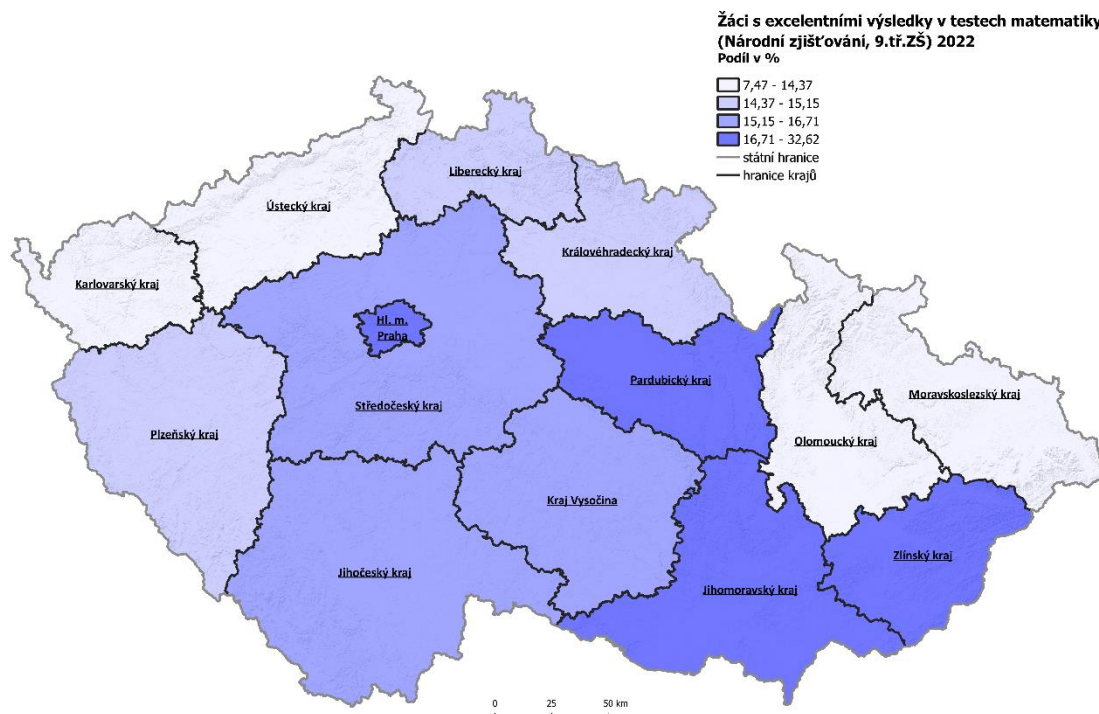
Situaci v krajích České republiky nemusí nutně vykreslovat pouze průměrný výsledek žáků z daných zjišťování, ale také podíl excelentních výsledků žáků v těchto krajích. Ve sledovaném Libereckém kraji si žáci v porovnání s ostatními regiony vedou podprůměrně, a to jak v českém jazyce, tak v matematice. Následující grafy 6 a 7 ale neznají, že se situace v případě matematické gramotnosti mezi lety zjišťování zlepšila. Přibýlo žáků s excelentními výsledky a ubylo žáků s výsledky nedostačujícími. Ale opět nejsou rozdíly statisticky významné, proto je potřeba sledovat vývoj výsledků dále v čase.

Mapa 15 | Žáci s excelentními výsledky v testech českého jazyka (Národní zjišťování, 9. třídy ZŠ) 2022

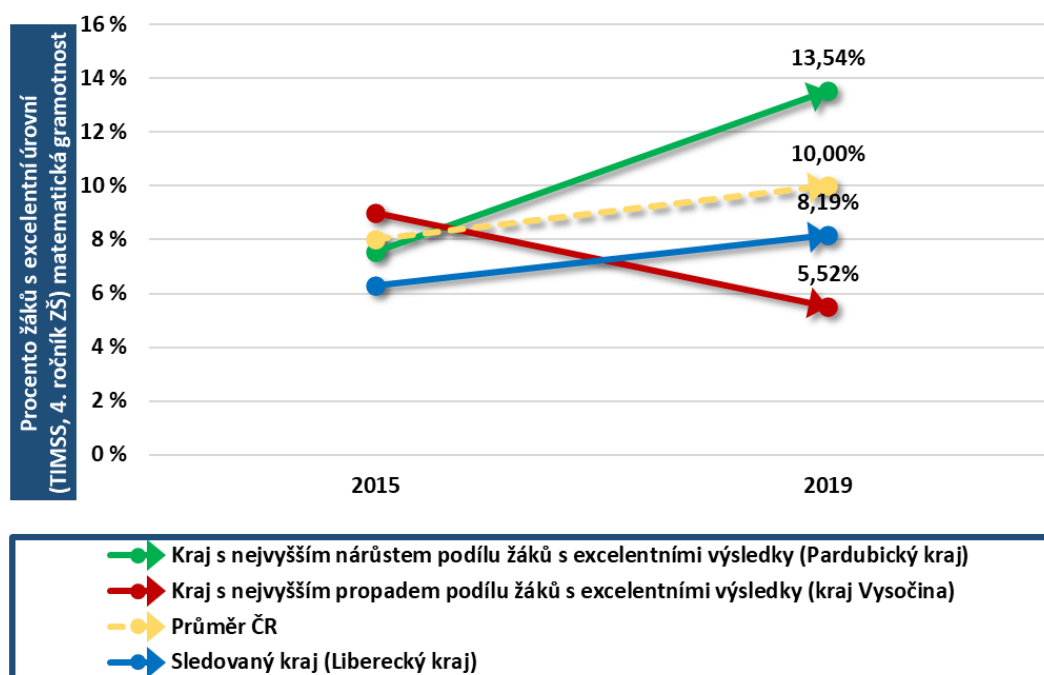
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 16 | Žáci s excelentními výsledky v testech matematiky (Národní zjišťování, 9. třídy ZŠ) 2022

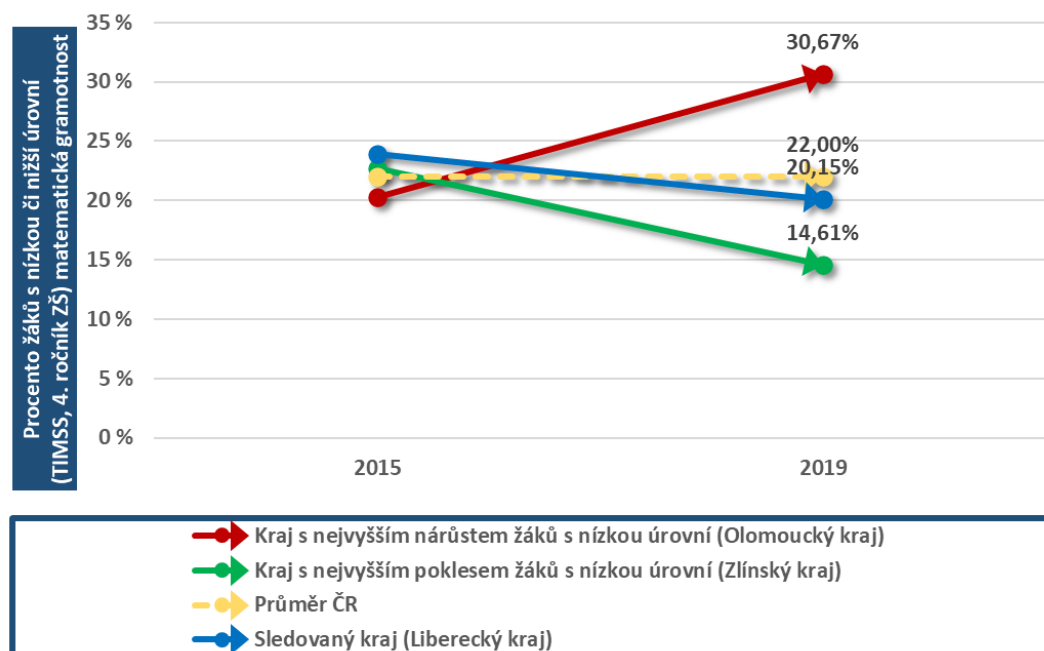
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 6 | Procento žáků s excelentními výsledky v testu matematické gramotnosti TIMSS – 4. ročník ZŠ

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 7 | Procento žáků s nedostatečnými výsledky v testu matematické gramotnosti TIMSS (pod 2. gramotnostní úrovní) – 4. ročník ZŠ

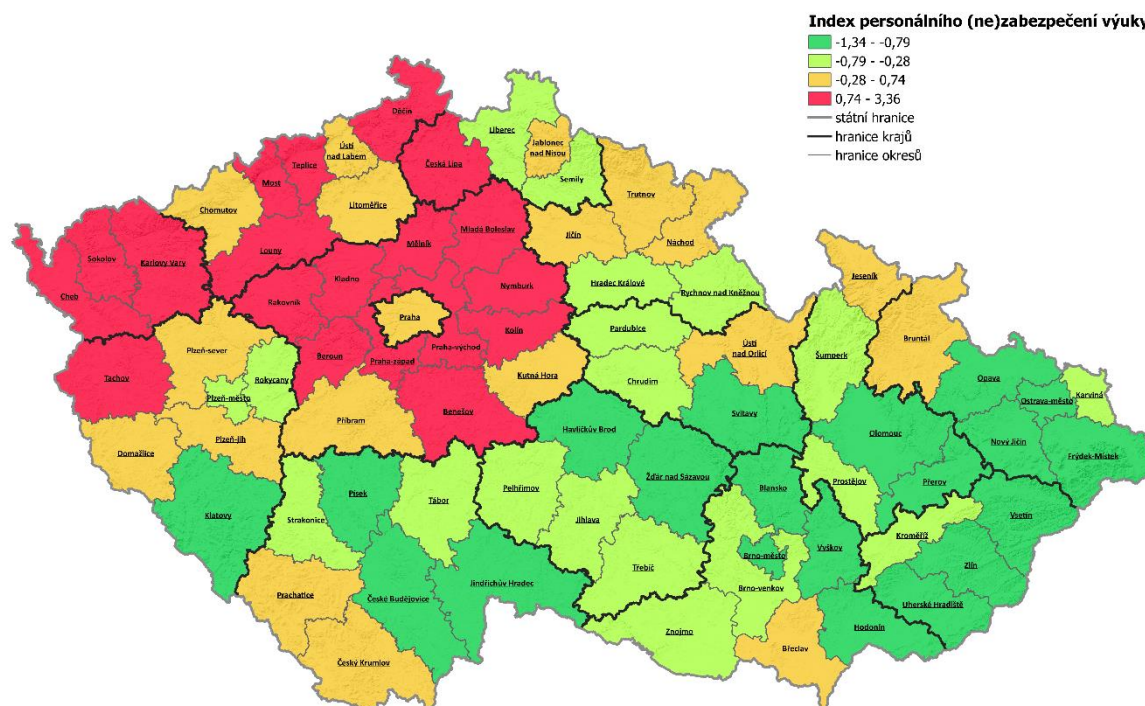

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Studie národních i mezinárodních dat ukazují na souvislosti mezi nezabezpečením a aprobované výuky a nedostatkem kvalifikovaných učitelů a výsledky žáků v národních i mezinárodních testech. Žáci, kteří jsou vyučováni nekvalifikovanými a neaprobovanými učiteli, dosahují statisticky významně horších výsledků v matematické, přírodovědné i čtenářské gramotnosti (PISA, PIRLS, TIMSS), a to po kontrole dalších faktorů (zejména rodinné zázemí žáka). Tento vztah byl indikován i v případě národního testování Výběrové zjišťování výsledků žáků 5. a 9. ročníku (2016/2017), jak na individuální úrovni

(žák), tak na agregované (na úrovni okresů a ORP). Z tohoto důvodu je klíčové sledovat, ve kterých regionech je nedostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů, jaké jsou příčiny nedostatku učitelů a jak se s tímto nedostatkem jednotlivé regiony vypořádávají.

Mapa 17 | Index personálního (ne)zabezpečení výuky

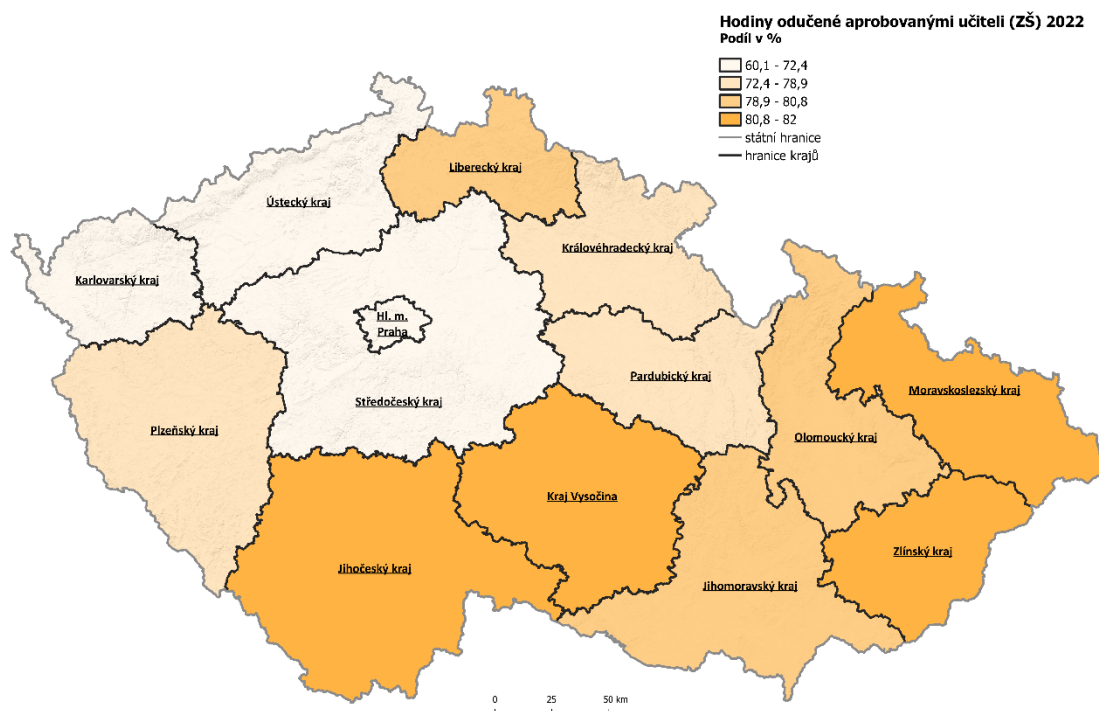
Zdroj: České školství v mapách, 2022 - publikováno ČŠI.

Pozn.: Index agreguje indikátory “podíl nekvalifikovaných učitelů (MŠ, ZŠ, SŠ)” a “podíl neaprobované výuky (ZŠ, SŠ)”. Všechny indikátory na úrovni okresů spolu silně korelují, což znamená, že problém nezabezpečení výuky se týká všech úrovní.

Analýzy (České školství v mapách, 2022 – publikováno ČŠI) ukazují, že lze vysvětlit rozdíly v nedostatku kvalifikovaných a aprobovaných učitelů na základě socioekonomických faktorů, a to napříč stupni vzdělávací soustavy (MŠ, ZŠ, SŠ). Například existuje vztah mezi personálním (ne)zabezpečením výuky napříč stupni vzdělávací soustavy a saldem migrace a mírou exekucí. Čím více je v dané oblasti přistěhovalých a čím více je v regionu exekucí, tím horší je personální zabezpečení výuky. To ukazuje na vysvětlení, že ve skutečnosti můžeme kraje rozdělit do dvou skupin. Například kraj Středočeský bojuje s vyšší mírou přistěhovalých, což zapříčiňuje nedostatečné kapacity vzdělávací soustavy, které ústí v problematiku personálního zabezpečení výuky. Druhou skupinou jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které naopak bojují s vyšší mírou exekucí socioekonomicky znevýhodněných obyvatel. Tento indikátor obecně měří horší socioekonomický rozvoj regionu, a tudíž i nižší atraktivitu pro absolventy pedagogických fakult. V Libereckém kraji pozorujeme v mapě 17 opět rozdílnou situaci mezi okresy. Okres Česká Lípa má s personálním zabezpečením větší problémy než okresy Liberec a Jablonec nad Nisou. Následující mapy se věnují aprobovanosti a kvalifikovanosti zvláště.

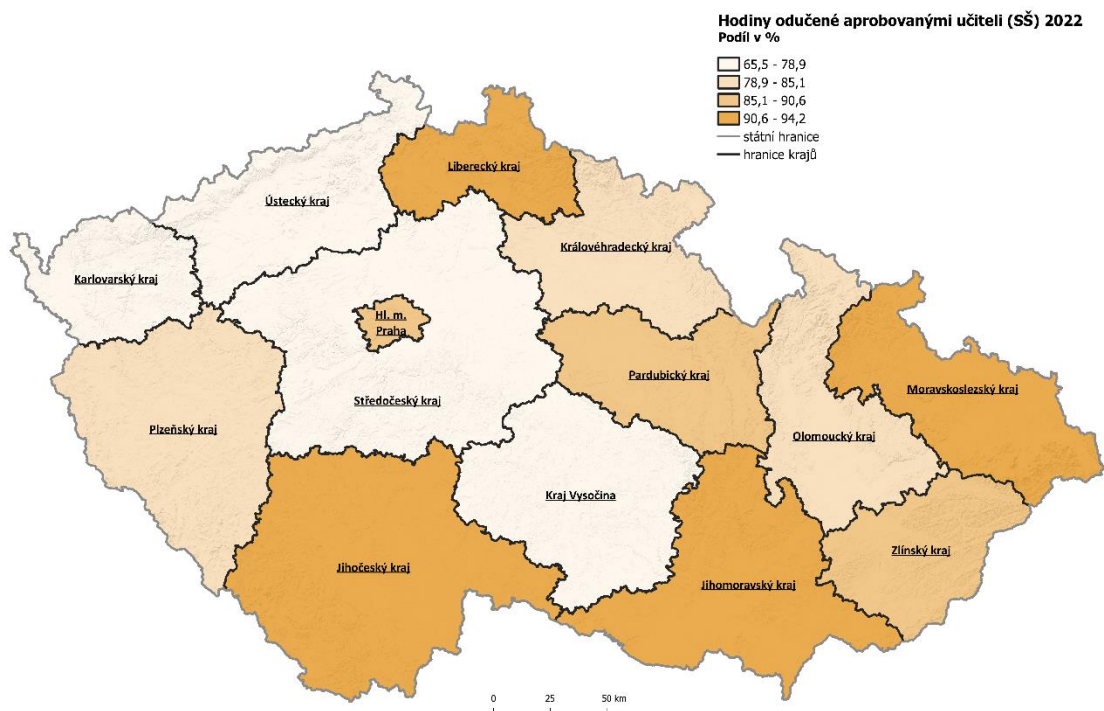
Podíl odučených hodin aprobovanými učiteli je v porovnání s ostatními kraji v Libereckém kraji vyšší jak na ZŠ (mapa 18), tak na SŠ (mapa 19).

Mapa 18 | Hodiny odučené aprobovanými učiteli (ZŠ) 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 19 | Hodiny odučené aprobovanými učiteli (SŠ) 2022

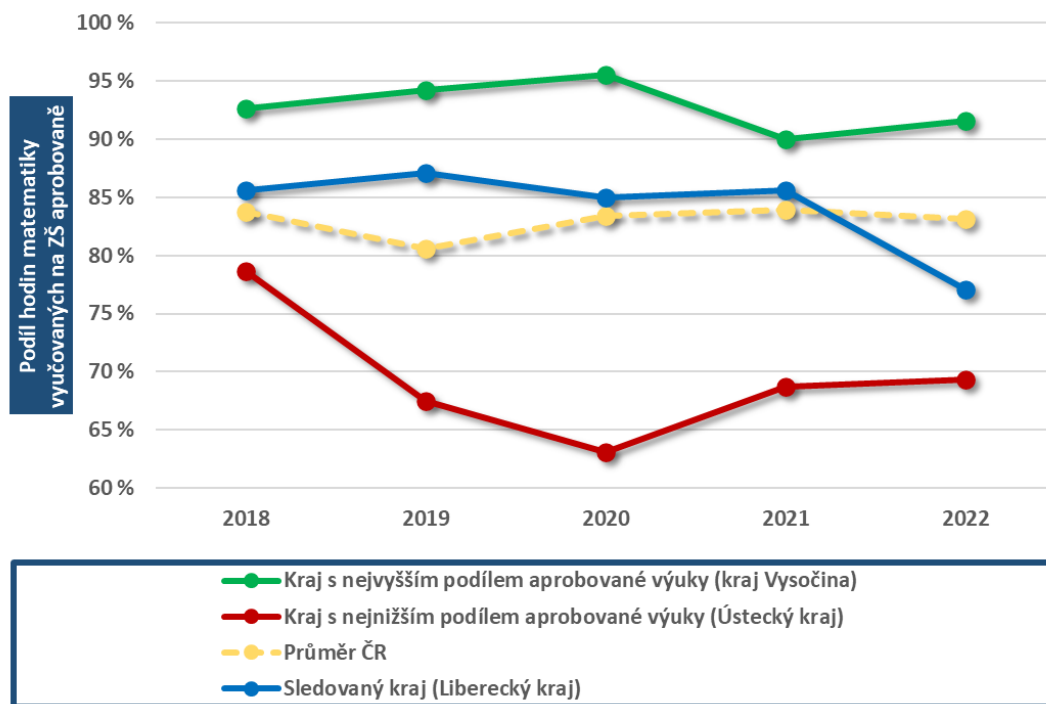

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Aprobovanost výuky se ale může lišit předmět od předmětu. Následující dva grafy 8 a 9 vyobrazují průměrný podíl hodin aprobované výuky matematiky a českého jazyka na ZŠ v Libereckém kraji v porovnání s krajem s nejvyšším podílem aprobovaně vedených hodin, nejnižším podílem a republikovým průměrem. V případě aprobované výuky matematiky se situace v Libereckém kraji v

průběhu let příliš neměnila a blížila se republikovému průměru. Zlom nastal v roce 2022, kde sledujeme prudký propad podílu aprobovaně vyučovaných hodin matematiky na ZŠ cca o 10 p. b. Liberecký kraj se tak v roce 2022 poprvé ocitl pod republikovým průměrem.

Graf 8 | Průměrný podíl hodin matematiky vyučovaných na ZŠ v daném kraji a roce aprobovaně

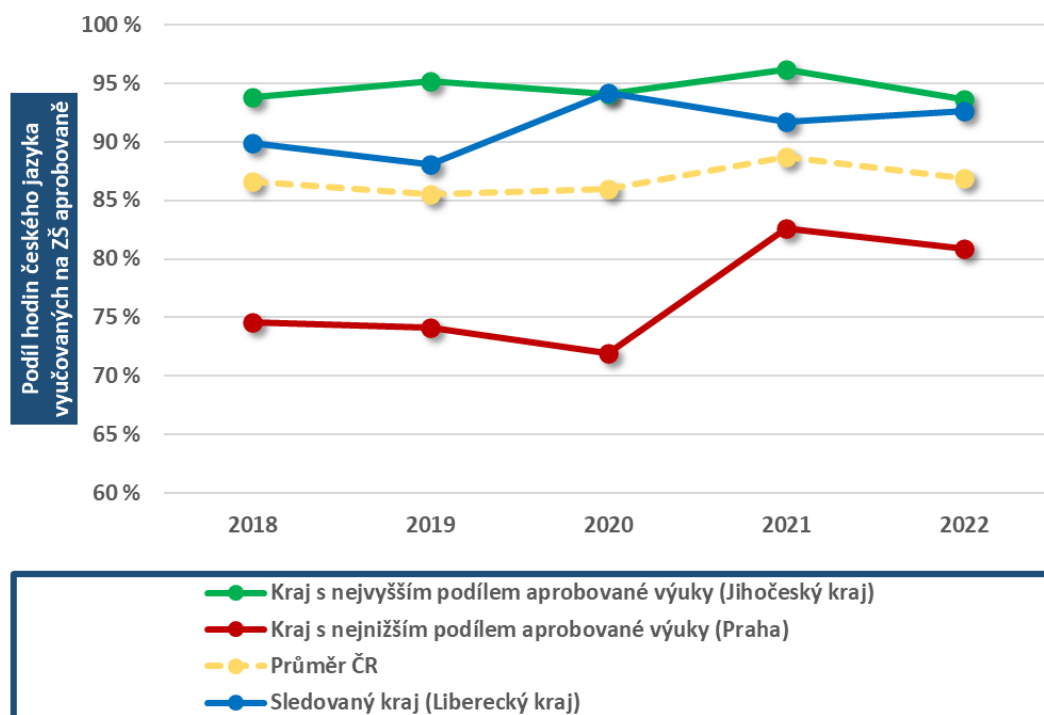

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Podíl aprobovaně vyučovaných hodin českého jazyka je v Libereckém kraji vyšší, než je republikový průměr. V roce 2022 se tento kraj dokonce přiblížil Jihočeskému kraji, kde vidíme nejvyšší průměrný podíl hodin českého jazyka vyučovaných aprobovaně.

Graf 9 | Průměrný podíl hodin českého jazyka vyučovaných na ZŠ v daném kraji a roce aprobované

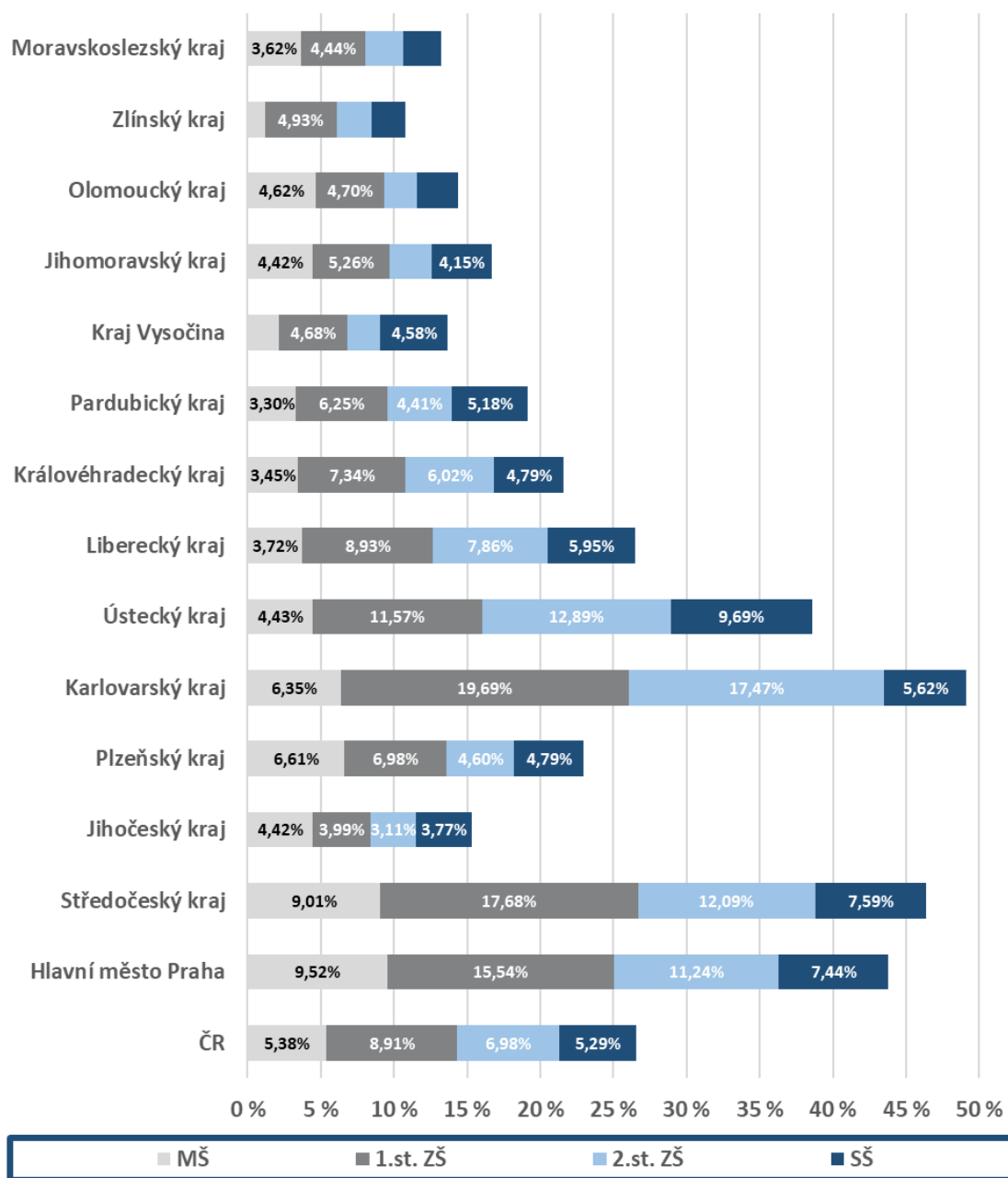

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

V Libereckém kraji je dle grafu 10 průměrný podíl nekvalifikovaných učitelů blíží se republikovému průměru. Nejmenší podíl nekvalifikovaných učitelů je na MŠ, největší podíl takových učitelů pozorujeme v případě 1. stupně ZŠ, tento podíl je ale totožný s republikovým průměrem.

Graf 10 | Podíly nekvalifikovaných učitelů za rok 2019 v jednotlivých krajích a stupních vzdělání

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

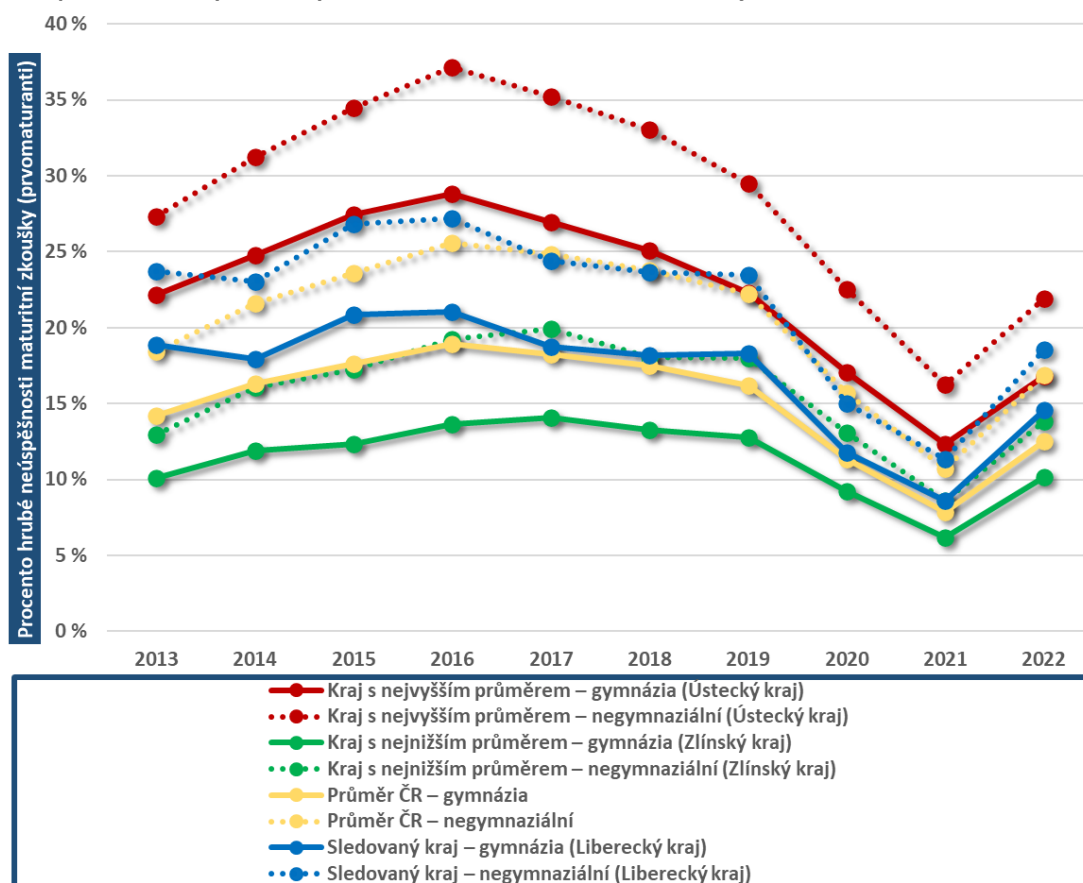
Pozn.: Nezobrazeny popisy hodnot nižších než 3 %.

C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce

Odborné vzdělávání v České republice hraje klíčovou roli při zajištění uplatnitelnosti na trhu práce. Odborná vzdělávací zařízení a programy nabízejí žákům možnost získat praktické dovednosti a znalosti v konkrétních oborech, které jsou vysoce ceněny zaměstnavateli. Tímto způsobem se zvyšuje šance absolventů na získání zaměstnání a jejich schopnost přizpůsobit se měnícím se potřebám trhu práce. Odborné vzdělávání tak představuje klíčový faktor pro dosažení osobního úspěchu a prospěchu ekonomiky jako celku. S rostoucí konkurencí a rychlými změnami v pracovním prostředí je nezbytné mít kvalifikaci a dovednosti odpovídající požadavkům současného trhu práce v jednotlivých krajích. Jak ukazují následující grafy a analýzy, ne vždy se nabídka absolventů střetává s poptávkou pracovního trhu v daném kraji. S ohledem na dynamicky se měnící technologický rozvoj a nepředvídatelnost budoucí struktury pracovního trhu je třeba se zaměřit na větší flexibilitu odborného vzdělávání.

Následující graf 11 vyobrazuje hrubou neúspěšnost prvomaturantů u maturitní zkoušky. Graf indikuje, že trend neúspěšnosti časem klesá (s výjimkou roku 2022). Ve sledovaném Libereckém kraji je rozdíl mezi rokem 2016 a 2022 u gymnázií okolo 6 p. b. a u negymnaziálních oborů dokonce cca 10 p. b. Je zde ale třeba upozornit na fakt, že nelze porovnat obtížnost testů v čase, proto nám snižování hrubé neúspěšnosti nic neříká o zlepšení, či zhoršení v čase. Data ale umožní srovnat rozdíly mezi kraji, protože je míra náročnosti testu v daném roce stejná pro všechny kraje. Graf ukazuje, že procento neúspěšných maturantů se značně liší mezi kraji, což poukazuje na nerovnosti, které mezi kraji panují. Navíc platí, že rozdíly mezi kraji jsou v celém sledovaném období do velké míry konzistentní. Obecně platí, že studenti gymnázií bývají napříč republikou u maturitní zkoušky úspěšnější než studenti negymnaziálních středních škol.

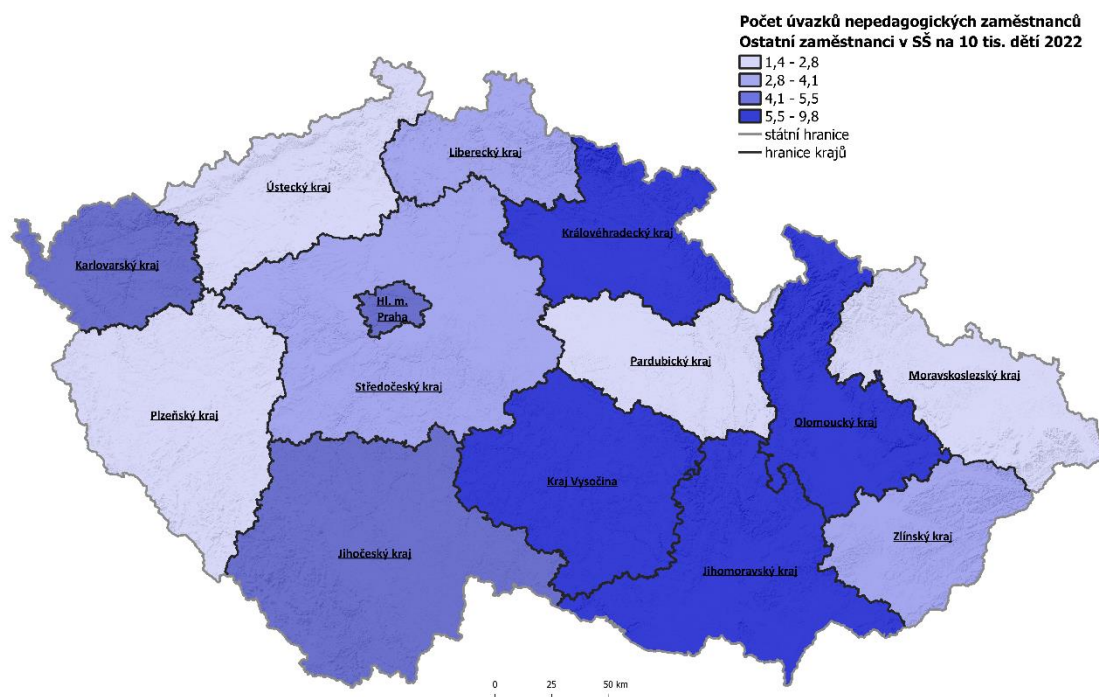
Graf 11 | Hrubá neúspěšnost prvomaturantů u maturitní zkoušky

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 20 vyobrazuje počet nepedagogických pracovníků v rámci středních škol. Obecně platí pro celou ČR, že takových zaměstnanců je méně než nepedagogických pracovníků na ZŠ. Podíváme-li se konkrétně na kraj Liberecký, vidíme, že podíl nepedagogických pracovníků SŠ je v porovnání s ostatními kraji nižší. Nejnižších podílů však nedosahuje.

Mapa 20 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců na SŠ (na 10. tis dětí 2022)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Tabulka 1 | Kategorie vzdělávání a míra nezaměstnanosti

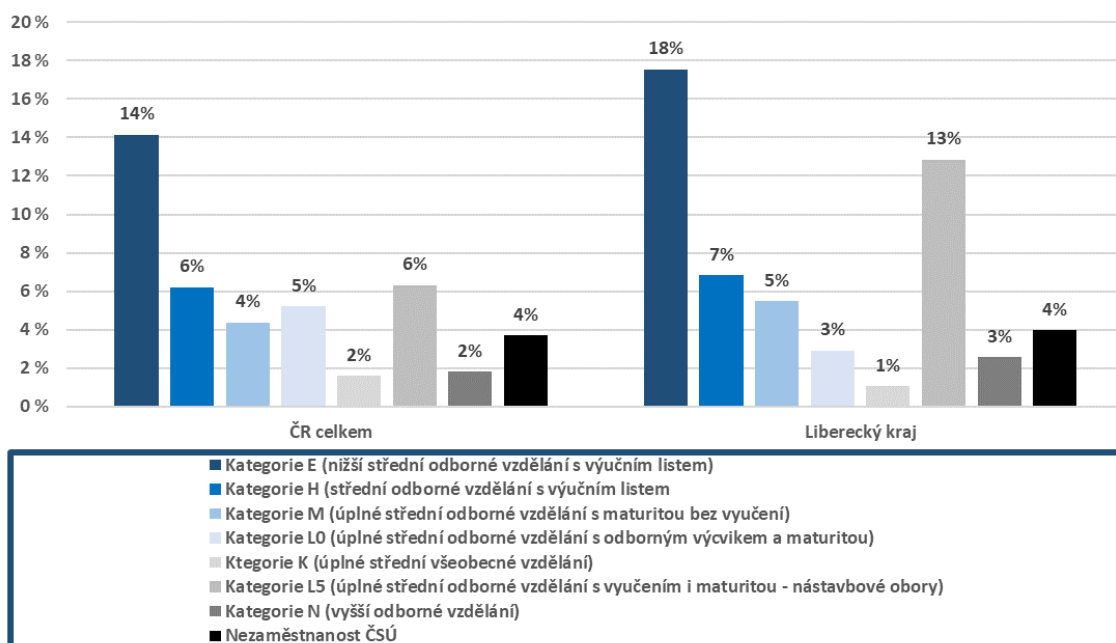
Kategorie E	<i>nižší střední odborné vzdělání s výučním listem</i>
Kategorie H	<i>střední odborné vzdělání s výučním listem</i>
Kategorie K	<i>úplné střední všeobecné vzdělání – poskytují gymnázia</i>
Kategorie L0	<i>úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou</i>
Kategorie L5	<i>úplné střední odborné vzdělání s výučním listem i maturitou – nástavbové obory</i>
Kategorie M	<i>úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez vyučení</i>
Kategorie N	<i>vyšší odborné vzdělání</i>

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Nezaměstnanost absolventů dle kategorií vzdělávání se napříč kraji liší a zhruba odpovídá celkové hladině nezaměstnanosti práceschopné populace. Obecně platí, že nejvyšší nezaměstnanost vykazují absolventi učňovských oborů bez maturity, nejmenší nezaměstnanost pak absolventi gymnázií a středních škol s maturitou, což je dáno tím, že většina těchto absolventů pokračuje do terciárního stupně vzdělávání, tedy na vysoké školy. V Libereckém kraji vidíme nejvyšší nezaměstnanost právě u absolventů učňovských oborů bez maturity. Značná je také nezaměstnanost absolventů kategorie L5 – úplné střední odborné vzdělávání s vyučením i maturitou – nástavbové obory, která výrazně

přesahuje průměr nezaměstnanosti této kategorie absolventů v republice. Nejnižší nezaměstnanost mají absolventi vzdělání kategorie K – úplné střední všeobecné vzdělání.

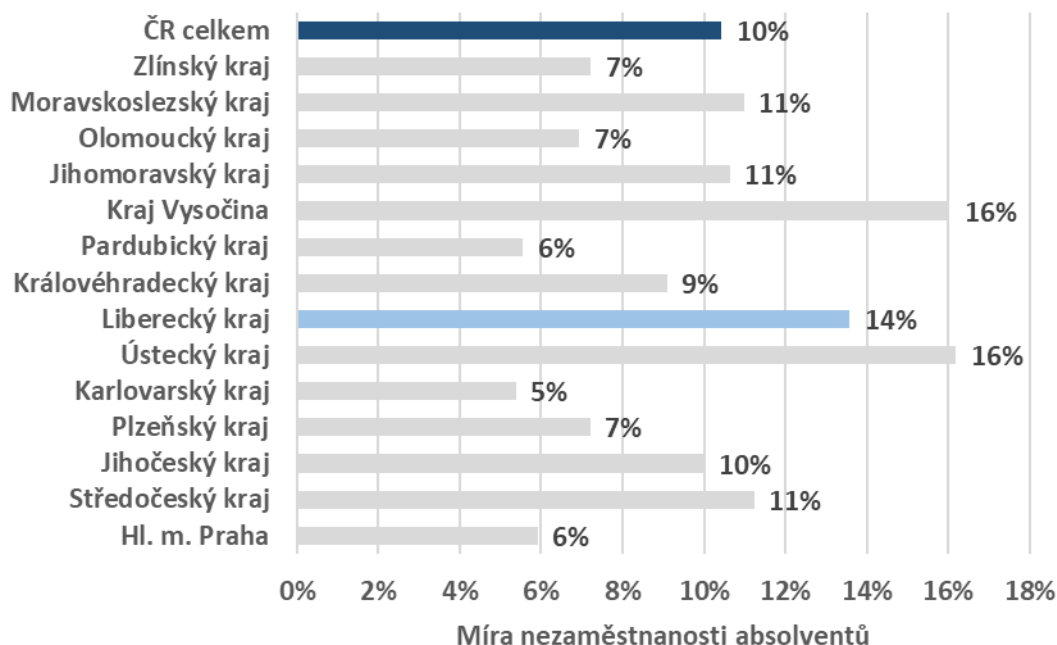
Graf 12 | Nezaměstnanost absolventů ve sledovaném kraji za rok 2022 dle kategorie vzdělávání

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; Obecná nezaměstnanost v ČR (ČSÚ)

Nejvyšší nezaměstnanosti dosahují obecně absolventi kategorie vzdělávání E (nižší střední odborné vzdělávání s výučním listem). Proto je dobré se podívat na rozdíl oproti obecné míře nezaměstnanosti v daném kraji. Graf 12 výše ukazuje, že absolventi těchto oborů dosahují o 10 p. b. vyšší nezaměstnanosti, než je obecná nezaměstnanost v ČR, nicméně tento rozdíl se napříč kraji liší. Nejmenší rozdíl je v hl. m. Praha, Karlovarském a Pardubickém kraji. Nejvyšší rozdíl je v Kraji Vysočina a Ústeckém kraji. To může naznačovat, že je zde nižší poptávka po absolventech těchto oborů, než je nabídka pracovních míst, respektive se nepotkává nabídka pracovníků s poptávkou v ekonomice kraje. Je proto nutné uzpůsobit strukturu oborů tak, aby více odpovídala poptávce po absolventech. Graf 13 níže ukazuje porovnání nezaměstnanosti u absolventů v kategorii E napříč kraji. Liberecký kraj má v této kategorii o 4 p. b. vyšší nezaměstnanost, než je republikový průměr.

Graf 13 | Rozdíl mezi celkovou nezaměstnaností a nezaměstnaností absolventů v kategorii E (nižší střední odborné vzdělávání s výučním listem) v roce 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

C.1 Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2022

Následující tabulka uvádí detailnější pohled na hodnoty míry nezaměstnanosti za duben 2022 v členění nejen podle kategorie vzdělání, ale také podle skupin oborů vzdělání. Pokud u některých skupin oborů vzdělání chybí hodnoty některých ukazatelů, daná skupina oborů se v této kategorii vzdělání v kraji buď nevyučuje, nebo z ní vychází velmi nízký počet absolventů. Při bližším studiu tabulky je třeba brát v úvahu, že věrohodnost ukazatele míry nezaměstnanosti je nízká, jestliže je počet absolventů dané kategorie vzdělání a skupiny oborů příliš malý (tj. pohybuje-li se řádově v desítkách).

Tabulka 2 | Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol (2022, dubnové hodnoty)

Liberecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O + Nástavbové vzdělání - L/5				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M				Vyšší odborné vzdělání - N			
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %
Celkem	934	78	8,4%	7,0%	173	12	6,9%	5,6%	1328	73	5,5%	4,4%	39	1	2,6%	1,8%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí									7		0,0%	5,9%				
18 Informační technologie									60	3	5,0%	6,1%				
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví				0,0%				0,0%				0,0%				
23 Strojírenství a strojírenská výroba	240	10	4,2%	4,9%	41		0,0%	3,5%	120	6	5,0%	3,5%				6,7%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	125	7	5,6%	3,7%	22	1	4,5%	4,4%	72	5	6,9%	4,1%				3,7%
28 Technická chemie a chemie silikátů	28	6	21,4%	11,1%				1,9%	22	2	9,1%	3,8%				0,0%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	46	4	8,7%	9,3%				0,0%				1,8%				0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	7	2	28,6%	8,0%					36		0,0%	4,8%				
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů				0,0%								5,9%				
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	64	6	9,4%	7,3%				3,7%				5,3%				0,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie				5,6%				9,3%				6,4%				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	53	7	13,2%	8,0%				8,3%	51	3	5,9%	3,3%				6,3%
37 Doprava a spoje				10,5%				0,0%	13	1	7,7%	5,1%				0,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				12,3%	34	2	5,9%	5,6%	22	1	4,5%	5,0%				0,0%
41 Zemědělství a lesnictví	79	11	13,9%	7,1%				3,9%	2		0,0%	4,8%				5,7%
43 Veterinářství a veterinární prevence									9	1	11,1%	3,5%				
53 Zdravotnictví	29		0,0%	5,4%					106	3	2,8%	1,6%	14		0,0%	1,4%
61 Filozofie, teologie																0,0%
63 Ekonomika a administrativa									223	11	4,9%	4,8%	17		0,0%	1,4%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					64	8	12,5%	6,7%								4,2%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	128	14	10,9%	8,7%	4	1	25,0%	6,0%	83	5	6,0%	6,0%				1,1%
66 Obchod	41	5	12,2%	10,0%				9,4%				1,6%				10,0%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost								5,3%	116	8	6,9%	5,1%				0,8%
69 Osobní a provozní služby	71	5	7,0%	8,3%	8		0,0%	8,2%				4,2%				
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												4,4%				0,0%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	13	1	7,7%	12,5%				7,7%	72	6	8,3%	3,6%				1,5%
78 Obecně odborná příprava									150	5	3,3%	3,2%				
82 Umění a užité umění	10		0,0%	6,7%				4,0%	164	13	7,9%	6,2%	8	1	12,5%	2,3%
Gymnaziální vzdělání - K									669	7	1,0%	1,6%				

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.2 Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do středního vzdělávání

Následující tabulky a grafy poskytují orientaci ve vývoji počtů a podílů nově přijímaných žáků a studentů do středního a vyššího odborného vzdělávání v kraji v denním studiu.

Pozornost je primárně zaměřena na vývoj počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání ve věkové hladině kolem 15ti let. V údajích jsou tedy zahrnuti nově přijímaní žáci do 1. ročníků středních škol a věkově odpovídajících tříd víceletých gymnázií. Pro ucelený přehled jsou dále uvedeny i počty nově přijímaných žáků do nástavbového vzdělávání a studentů do vyššího odborného vzdělávání.

C.3 Shrnutí pro kraj

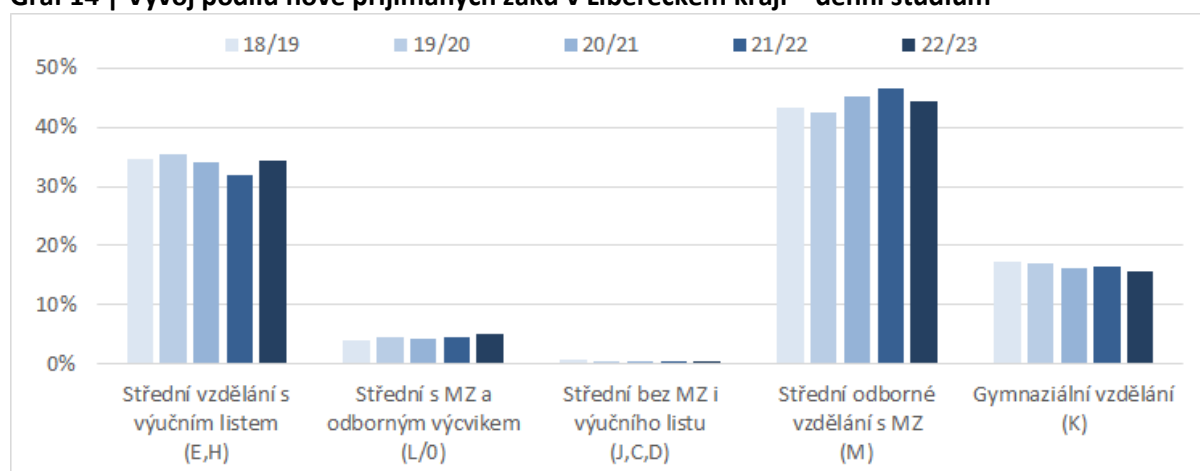
V Libereckém kraji bylo ve školním roce 2022/23 přijato 4 915 nových žáků do středního vzdělávání. Toto číslo tvoří 4,1% podíl nově přijímaných žáků z celkového počtu nově přijímaných žáků do středního vzdělávání v České republice. V Libereckém kraji se podíl nově přijímaných žáků ve všech kategoriích vzdělání v posledních pěti letech pohybuje přibližně na stejné úrovni. Relativní pokles počtu nově přijímaných je v kategorii gymnaziálního vzdělání (K).

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je v Libereckém kraji výrazně vyšší podíl nově přijímaných žáků do středního vzdělání s výučním listem (E, H) a nižší podíl žáků v gymnaziálním vzdělání (K).

C.4 Podíly nově přijímaných žáků v kraji

Z níže uvedeného vyobrazení je patrné, že podíl nově přijímaných žáků se ve všech kategoriích vzdělání od školního roku 2018/2019 příliš nezměnil. V Libereckém kraji nejvíce žáků vstupuje do středního odborného vzdělání ukončeného maturitní zkouškou (M).

Graf 14 | Vývoj podílu nově přijímaných žáků v Libereckém kraji – denní studium

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

V posledních pěti letech se podíl nově přijímaných žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou pohybuje průměrně na 44,4 %. Tato kategorie vzdělání je v Libereckém kraji v pětiletém průměru nejvíce zastoupena. Hned za středním odborným vzděláním s maturitní zkouškou se řadí co do podílu nově přijímaných žáků střední vzdělání s výučním listem, kam přichází průměrně 34,0 % nově přijímaných žáků. Méně je tomu u gymnázií, kam přichází průměrně 16,6 % žáků vstupujících do středního vzdělání po ukončení základního vzdělání. Minimum žáků potom vstupuje do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (průměrně 4,5 %) a nejméně žáků přichází do středního vzdělání bez maturity i výučního listu (0,6 %).

Pokud se podíváme detailněji na údaje ze školního roku 2022/23, v Libereckém kraji bylo přijato nejvíce žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (44,4 %). Necelá třetina žáků vstoupila do středního odborného vzdělání s výučním listem (34,3 %). Naopak menší podíl žáků vstupuje na gymnázia (15,7 %), přičemž ještě méně žáků nastoupilo do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (5,1 %). Nejmenší podíl žáků byl přijat do oborů středního vzdělání bez maturity i bez výučního listu (0,5 %), kde se jedná především o praktické školy, jejichž účelem je rozšíření všeobecného vzdělání a získání základních pracovních dovedností.

Tabulka 3 | Podíly nově přijímaných žáků v Libereckém kraji

Kategorie vzdělání	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Střední vzdělání s výučním listem (E,H)	34,5%	35,3%	34,0%	32,0%	34,3%
Střední s MZ a odborným výcvikem (L/O)	4,1%	4,5%	4,2%	4,6%	5,1%
Střední bez MZ i výučního listu (J,C,D)	0,7%	0,6%	0,5%	0,5%	0,5%
Střední odborné vzdělání s MZ (M)	43,3%	42,5%	45,0%	46,6%	44,4%
Gymnaziální vzdělání (K)	17,4%	17,1%	16,3%	16,4%	15,7%

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Pozn.: V tabulce a grafu nejsou zahrnuti žáci vstupující do jiných forem studia (večerní, dálkové, distanční a kombinované) a do zkráceného studia pro získání výučního listu či do studia umožňujícího složení druhé maturity, protože jejich podíl je příliš malý.

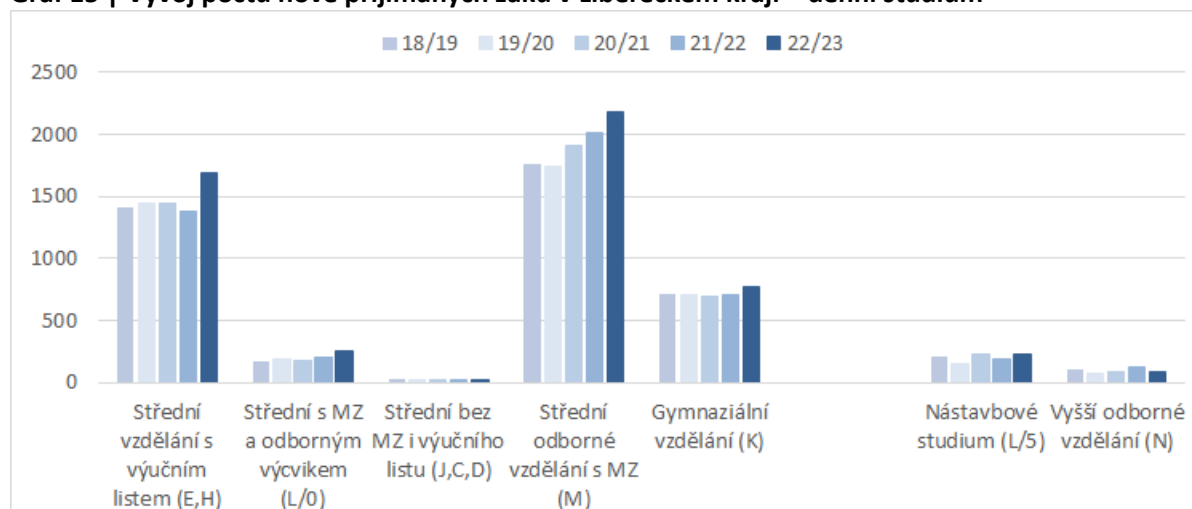
C.5 Počty nově přijímaných žáků v kraji

Tabulka a graf umožňují názorné srovnání vývoje počtu žáků nově přijímaných do jednotlivých kategorií vzdělání navazujících na základní vzdělání za posledních pět let v Libereckém kraji. Počty žáků představují vhodné ukazatele především pro krajské plánování. Z praktického hlediska se pro srovnání vývoje jednotlivých krajů příliš nehodí, protože jsou ovlivněny populačními změnami.

V roce 2022/23 nastoupilo v Libereckém kraji do středního vzdělávání 4 915 žáků, přičemž z toho 3 205 nastoupilo do středního vzdělávání ukončeného maturitní zkouškou.

Ve školním roce 2022/2023 bylo nově přijato v Libereckém kraji nejvíce žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (2 182 žáků). Do středního vzdělání s výučním listem bylo nově přijato 1 686 žáků a na gymnáziích začalo studovat 771 žáků.

Graf 15 | Vývoj počtu nově přijímaných žáků v Libereckém kraji – denní studium

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Tabulka 4 | Vývoj počtu nově přijímaných žáků v Libereckém kraji – denní studium

Kategorie vzdělání	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Střední vzdělání s výučním listem (E,H)	1406	1449	1440	1382	1686
Střední s MZ a odborným výcvikem (L/O)	167	185	179	197	252
Střední bez MZ i výučního listu (J,C,D)	30	24	21	21	24
Střední odborné vzdělání s MZ (M)	1762	1745	1909	2011	2182
Gymnaziální vzdělání (K)	708	700	690	708	771
Nástavbové studium (L/5)	213	154	229	192	232
Vyšší odborné vzdělání (N)	102	73	83	125	82

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.6 Porovnání podílu nově přijatých žáků v kraji a celé ČR

Tabulka a graf umožňují srovnání vývoje podílů žáků nově přijímaných do jednotlivých kategorií vzdělání navazujících na základní vzdělání pro konkrétní kraj a pro celou Českou republiku.

Ve školním roce 2022/23 bylo v České republice nově přijato do středního vzdělávání 119 969 žáků, přičemž v Libereckém kraji nastupuje 4,1 % (tj. 4 915) z celkového počtu nově přijímaných žáků do středního vzdělávání.

Z níže uvedené tabulky i z grafu je zřejmé, že v kategorii střední odborné vzdělání s výučním listem a gymnaziální vzdělání se Liberecký kraj významně odchyloje od celorepublikových průměrů.

Pokud se podíváme na srovnání podílů Libereckého kraje a údajů za celou Českou republiku, vidíme, že za posledních pět let se podíly nově přijímaných žáků do jednotlivých kategorií vzdělání příliš nezměnily. V dlouhodobém srovnání je významný rozdíl v kategorii středního vzdělání s výučním listem, kam přichází v Libereckém kraji větší podíl nově přijímaných žáků, než jaký je celorepublikový průměr. Opačný trend vidíme u gymnaziálního vzdělání, kam přichází dlouhodobě méně nově přijímaných žáků, než jaký je celorepublikový průměr. Níže uvedený graf podrobněji ukazuje podíly nově přijatých žáků pouze ve školním roce 2022/23. 3.

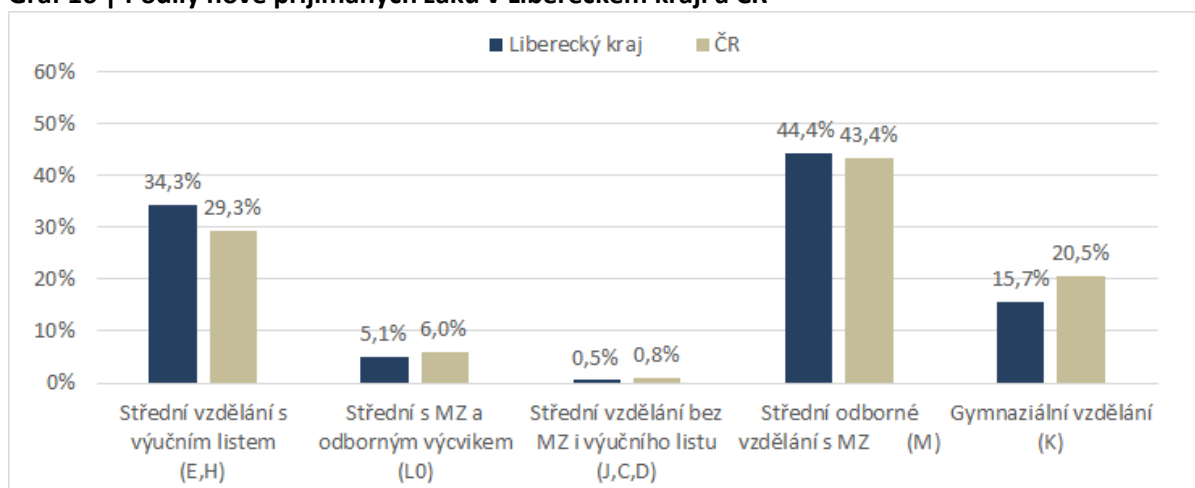
Ve školním roce 2022/23 nedochází k narušení dlouhodobých trendů v podílech nově přijímaných žáků do jednotlivých kategorií vzdělání. Jak bylo avizováno, významný rozdíl je v kategorii středního odborného vzdělání s výučním listem, kam vstupuje o 5,0 p. b. více žáků, než je celorepublikový průměr. Podobný rozdíl můžeme vidět u gymnaziálního vzdělání, do kterého vstupuje v Libereckém kraji méně žáků, než je celorepublikový průměr (rozdíl 4,8 p. b.). Relativní rozdíl můžeme vidět i u středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou, kde je v Libereckém kraji o 1 p. b. více nově přijímaných žáků. V ostatních kategoriích vzdělání nedochází k příliš významným rozdílům.

Tabulka 5 | Vývoj podílu nově přijímaných žáků v Libereckém kraji a v ČR

Kategorie vzdělání	18/19		19/20		20/21		21/22		22/23	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR
·dní vzdělání s výučním listem (E,H)	34,5%	29,4%	35,3%	30,0%	34,0%	28,9%	32,0%	27,2%	34,3%	29,3%
·dní s MZ a odborným výcvikem (L/O)	4,1%	5,9%	4,5%	5,7%	4,2%	5,5%	4,6%	6,0%	5,1%	6,0%
·dní bez MZ i výučního listu (J,C,D)	0,7%	1,0%	0,6%	0,9%	0,5%	0,9%	0,5%	0,8%	0,5%	0,8%
·dní odborné vzdělání s MZ (M)	43,3%	41,5%	42,5%	41,3%	45,0%	42,5%	46,6%	44,3%	44,4%	43,4%
·gymnaziální vzdělání (K)	17,4%	22,3%	17,1%	22,1%	16,3%	22,1%	16,4%	21,6%	15,7%	20,5%

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Graf 16 | Podíly nově přijímaných žáků v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Další podrobné informace vč. oborové struktury nově přijímaných a absolventů naleznete na: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.7 Spolupráce SŠ a zaměstnavatelů (NPI ČR)

Následující informace jsou výstupem dotazníkových šetření, které probíhaly v období 2015–2021. Cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015–leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen–prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015–leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Cílem závěrečného šetření realizovaného v období březen–květen 2021 bylo opět zmapování situace škol a jejich potřeb a vyhodnocení posunu, který na školách proběhl od období prvního a druhého šetření.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1310 škol. Z těchto škol se

Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1254 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 96 %.

V oblasti podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli většina středních škol a vyšších odborných škol pořádá přednášky a další formy účasti odborníka z praxe ve výuce či odborný výcvik žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Necelá polovina škol spolupracuje se zaměstnavateli na kariérovém poradenství. Více než polovina středních odborných učilišť podporuje účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách. Gymnázia příliš aktivní v oblasti odborného vzdělávání nejsou. Oproti předchozím vlnám vzrostl u většiny realizovaných činností podíl aktivních škol.

Přibližně třetina škol v Libereckém kraji se setkává s firmami, které se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků, finanční náročností zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem a pracoviště a zároveň s malou dostupností vhodných firem pro daný obor. Více než pětina škol naráží na firmy, které mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat a na žáky, kteří pro práci v reálném prostředí nejsou motivováni. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k poklesu škol, který se s nimi setkává. Nejvíce se zlepšila situace u finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště. Zároveň mírně vzrostl podíl škol, které se s žádnými překážkami nesetkávají.

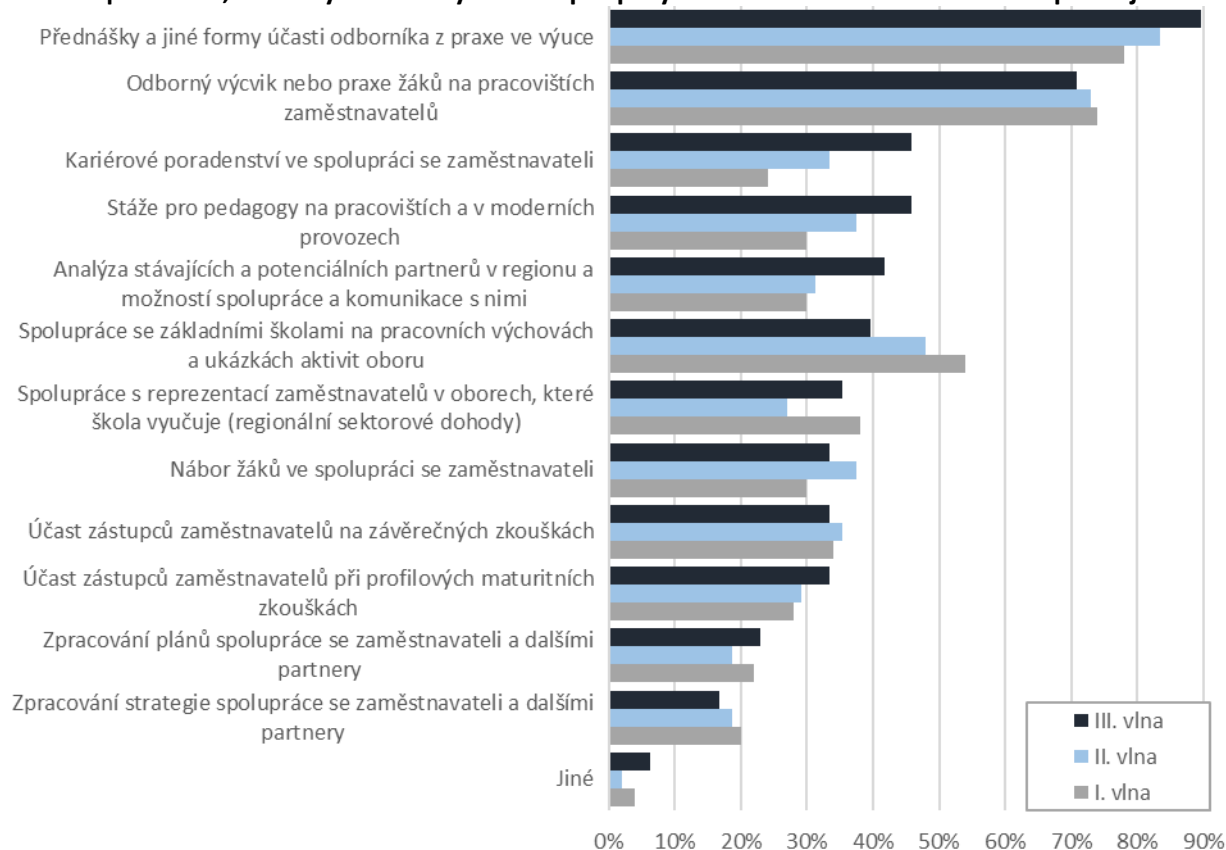
Polovina škol by ocenila přednášky odborníka z praxe ve výuce a stáže žáků v zahraničních firmách. Přibližně dvě pětiny škol by potřebovaly vzdělávání vyučujících odborných předmětů, stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech a odborný výcvik žáků na pracovištích. Tři čtvrtiny SOU by ocenily podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli. SOŠ se nejčastěji vyslovovaly pro odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Gymnaziím by nejvíce pomohly stáže žáků v zahraničních firmách. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti.

C.8 Aktivity, které školy realizují v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

V rámci oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli střední školy a vyšší odborné školy v největší míře pořádají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (90 %) a realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (71 %). Zhruba polovina škol organizuje kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a pořádá stáže pedagogů na pracovištích (shodných 46 %).

Dvě pětiny škol vypracovávají analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro případnou spolupráci s nimi (42 %) a spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (40 %). Ostatní aktivity realizuje nanejvýš třetina škol v Libereckém kraji.

Graf 17 | Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání aktivně podílejí

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Oproti I. vlně šetření se u většiny aktivit zvýšil podíl škol, které tyto aktivity realizují. Nejpatrnější je rozdíl u kariérového poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 22 p. b. oproti I. vlně šetření) a u stáží pro pedagogy na pracovištích zaměstnavatelů (nárůst o 16 p. b. oproti I. vlně šetření). Naopak poklesl podíl škol, který spolupracuje se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (pokles o 14 p. b. oproti I. vlně šetření).

C.9 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

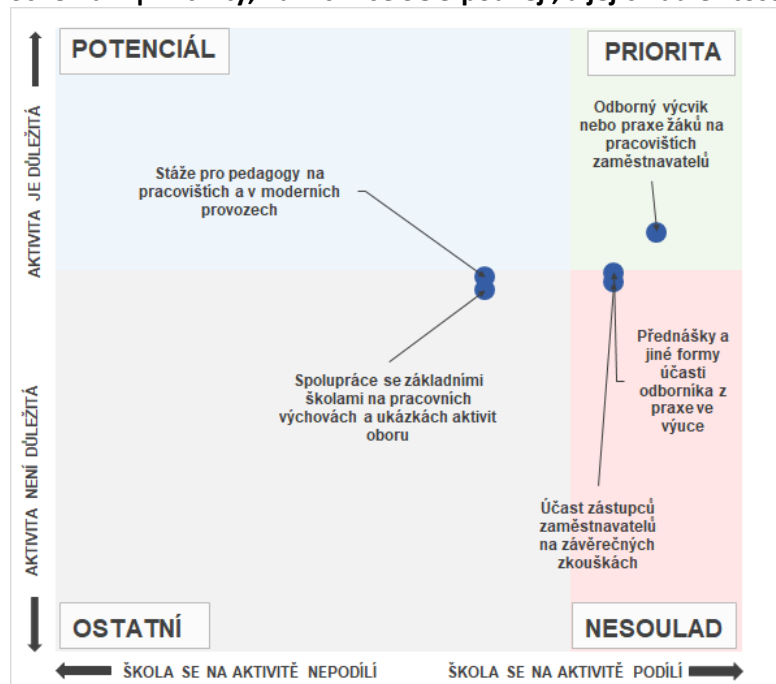
Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli nejčastěji organizují odborný výcvik a praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (88 %). Čtyři pětiny učilišť realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a zajišťují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (shodných 81 %). Téměř dvě třetiny škol podporují stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech a spolupracují se základními školami na pracovních výchovách (shodných 63 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Ten realizuje nejvyšší podíl SOU, který mu přisuzuje také nadprůměrnou důležitost.

Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách a přednášky odborníků z praxe ve výuce realizuje nadprůměrně vysoký podíl učilišť. Nicméně těmto aktivitám přiřkládají mírně podprůměrnou důležitost, a proto pro učiliště představují určitý nesoulad.

Stáže pro pedagogy na pracovištích a spolupráce se ZŠ realizuje nižší podíl škol a ty jim přiřadají podprůměrnou důležitost.

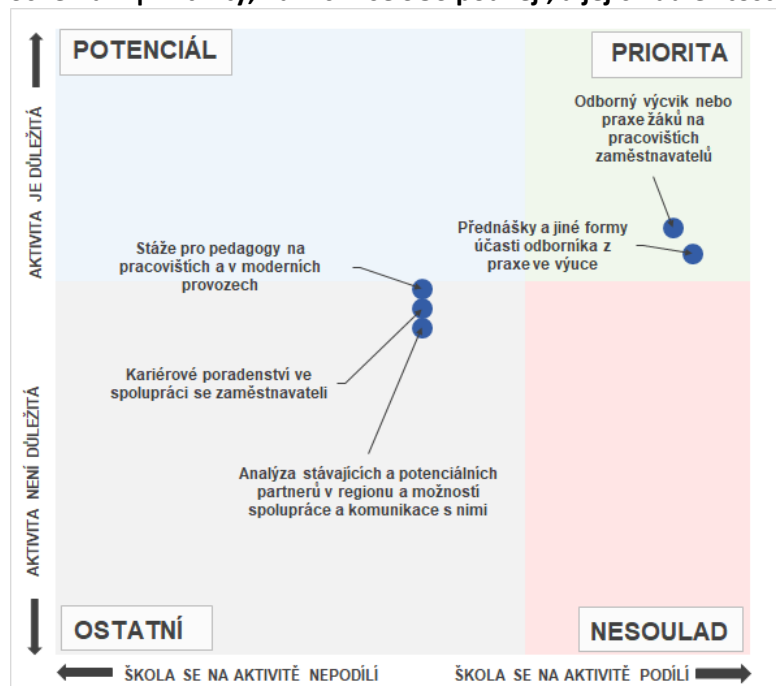
Schéma 1 | Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Střední odborné školy v oblasti podpory odborného vzdělávání nejčastěji realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (92 %) a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (89 %). Více než polovina škol podporuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech, analyzuje partnery v regionu a na kariérovém poradenství spolupracuje se zaměstnavateli (shodných 53 %).

Schéma 2 | Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

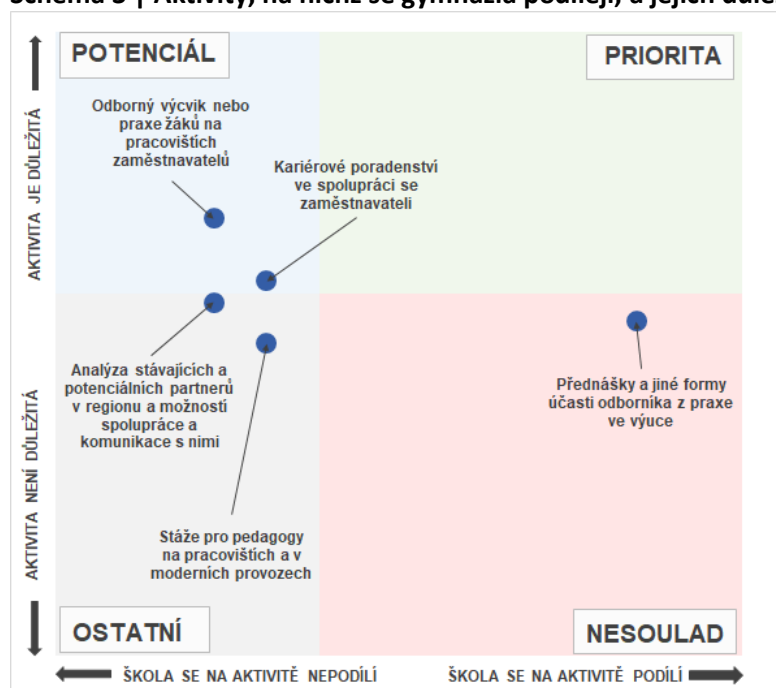
Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Prioritami pro SOŠ je odborný výcvik nebo praxe žáků u zaměstnavatelů a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce. Těmto aktivitám se věnují školy nejčastěji a přiřadí jim také nejvyšší důležitost. Ostatní aktivity jsou pro školy relativně méně významné a podílí se na nich významně nižší podíl škol než na aktivitách prioritních.

Gymnázia v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli nejsou příliš aktivní. Nejčastěji pořádají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (85 %). Třetina škol podporuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a na kariérovém poradenství spolupracuje se zaměstnavateli (shodných 31 %). Pětina gymnázií zajišťuje odborný výcvik na pracovištích zaměstnavatelů a analyzuje stávající a potenciální partnery v regionu (shodně 23 %).

Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce jsou pro gymnázia relativně méně důležité, i když se této aktivitě nejčastěji věnují, proto se nachází v tzv. nesouladu. Spolupráce na kariérovém poradenství se zaměstnavateli a odborný výcvik na pracovištích zaměstnavatelů jsou aktivity skýtající potenciál. Tyto aktivity realizuje menší podíl, ale přisuzovaná důležitost těchto aktivit je vysoká. Ostatní aktivity jsou pro gymnázia relativně méně významné a příliš se jim nevěnují.

Schéma 3 | Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

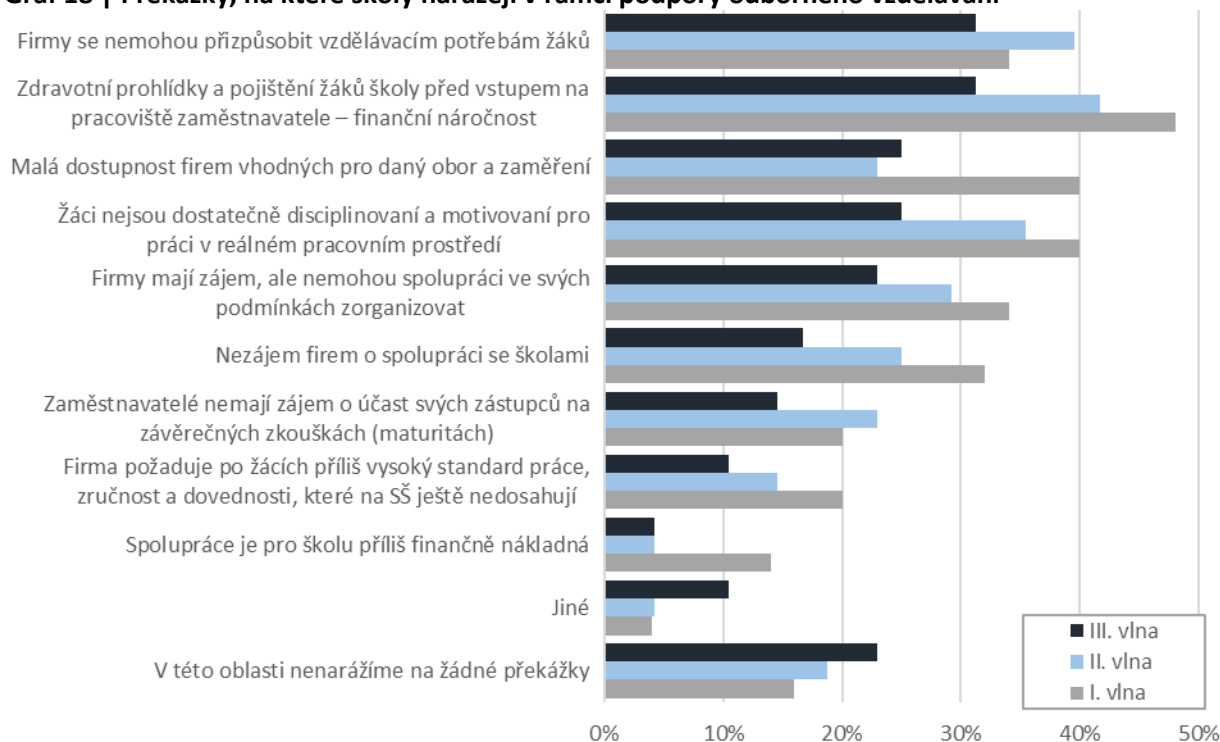
Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

C.10 Překážky, na které školy naráží v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli se neobjevila žádná překážka, se kterou by se setkala alespoň polovina škol. Přibližně třetina škol naráží na firmy, které se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků, a na finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele (shodných 31 %).

Čtvrtina škol naráží na malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a žáky, kteří nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prostředí (shodných 25 %). Podobný podíl škol naráží na firmy, které mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (23 %). Necelá čtvrtina škol se nepotýká se žádnými překážkami (23 %).

Graf 18 | Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

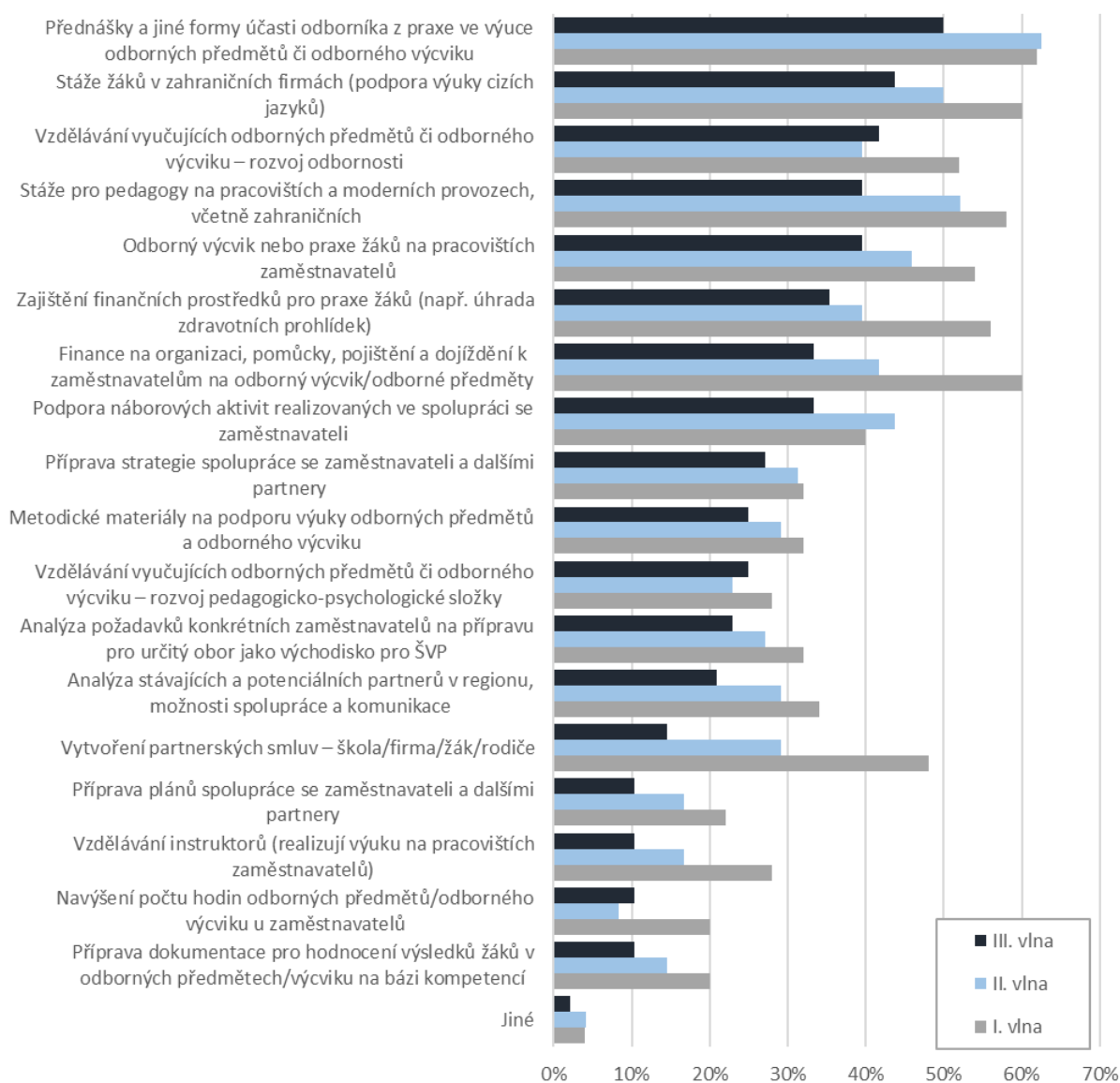
Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k mírnému poklesu škol, který se s nimi potýká. Oproti I. vlně šetření se nejvíce zlepšila situace u finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění před vstupem na pracoviště (pokles o 17 p. b.). Podobná situace nastala u nezájmu firem o spolupráci se školami, u nedostatečné disciplinovanosti a motivovanosti žáků a u malé dostupnosti firem vhodných pro daný obor a zaměření (shodný pokles o 15 p. b.). Naopak vzrostl podíl škol, který uvedl, že nenaráží na žádné překážky (nárůst o 7 p. b. vůči I. vlně).

C.11 Opatření pro zlepšení realizace podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů by školy v Libereckém kraji nejvíce ocenily přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (50 %) a stáže žáků v zahraničních firmách (44 %). Dvě pětiny škol zmiňují vzdělávání vyučujících odborných předmětů a výcviku v oblasti rozvoje odbornosti (42 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích (shodných 40 %). Třetina škol se vyslovila pro zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (35 %), finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění na odborný výcvik a podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (shodných 33 %).

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. Oproti I. vlně šetření došlo k nejvyššímu poklesu u vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (pokles o 33 p. b.), u zajištění financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (pokles o 27 p. b.) a u zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (pokles o 21 p. b.).

Graf 19 | Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

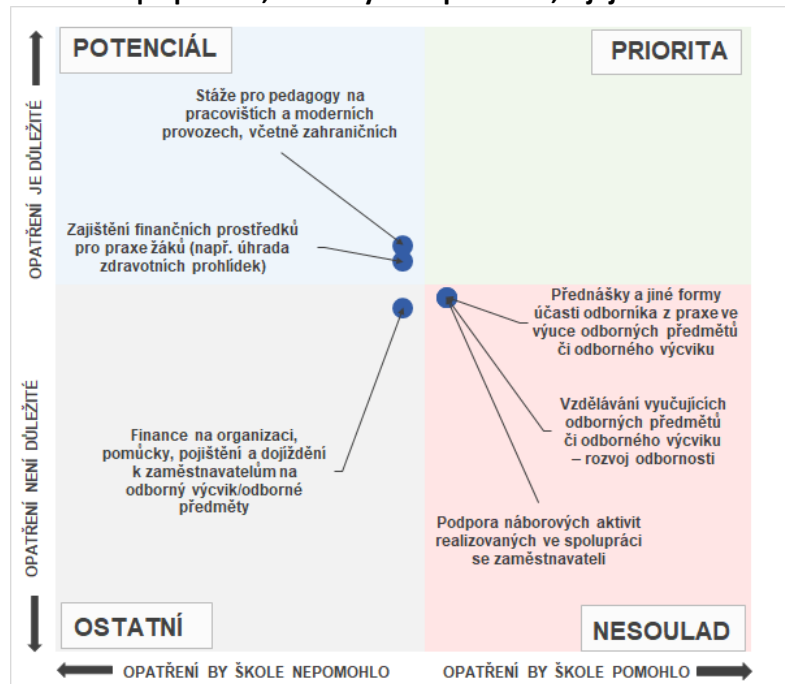
C.12 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim pro podporu odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli pomohlo především organizování přednášek a jiných forem účasti odborníků z praxe ve výuce, vzdělávání vyučujících odborných předmětů a podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (shodných 56 %). Polovina SOU by dále ocenila realizaci stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a finance na organizaci odborného výcviku a praxe žáků (shodně 50 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními pro podporu odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli zohlednili také jejich důležitost, představují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, vzdělávání vyučujících odborných předmětů a podpora náborových aktivit ve spolupráci se zaměstnavateli určitý nesoulad. Tato opatření by potřeboval relativně vysoký podíl škol, ale přisuzují jim lehce podprůměrnou důležitost.

Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům vyžaduje nižší podíl škol a taky se mu menší podíl škol věnuje. Naopak stáže pro pedagogy na pracovištích a zajištění finančních prostředků pro praxe žáků zmiňuje menší podíl škol, ale přisuzovaná důležitost je vysoká. Z tohoto důvodu pro školy představují opatření s potenciálem pro oblast odborného vzdělávání.

Schéma 4 | Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

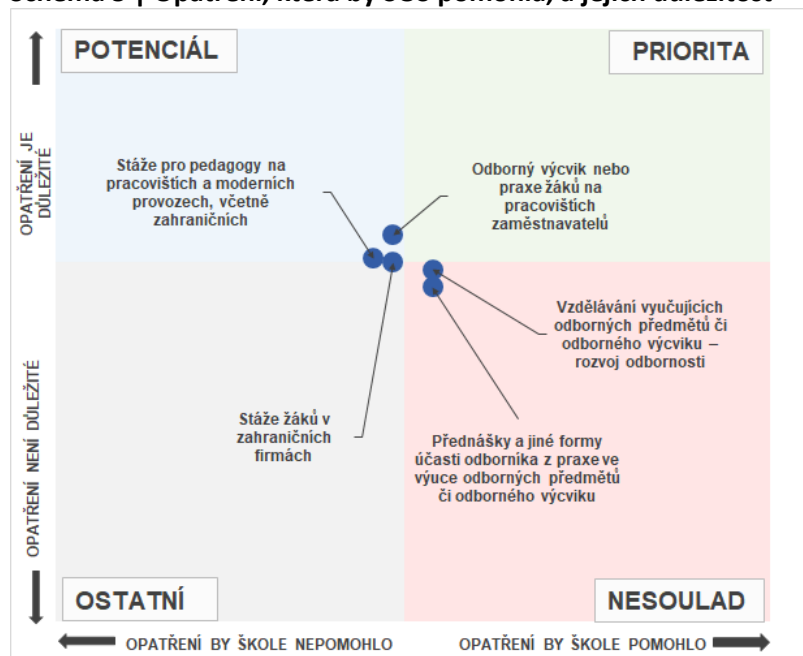
Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Střední odborné školy by nejvíce ocenily přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a vzdělávání vyučujících odborných předmětů (shodných 53 %). Téměř polovina škol by potřebovala odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů a stáže žáků v zahraničních firmách (shodně 47 %). 44 % škol by ocenilo stáže pro pedagogy na pracovištích.

Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a vzdělávání vyučujících odborných předmětů jsou školami žádané často, ale není jim přisuzována tak vysoká důležitost jako opatřením prioritním. Z tohoto důvodu se ocitají v tzv. nesouladu. Z grafu je však patrné, že vzdělávání vyučujících se ocitlo těsně pod hranicí prioritní oblasti.

Odborný výcvik nebo praxe žáků, stáže pro pedagogy a stáže žáků by ocenil nižší podíl škol než opatření prioritní. Střední odborné školy však tomuto opatření přisuzují nadprůměrnou nebo průměrnou důležitost, proto pro ně představuje potenciál v podpoře odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli.

Schéma 5 | Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

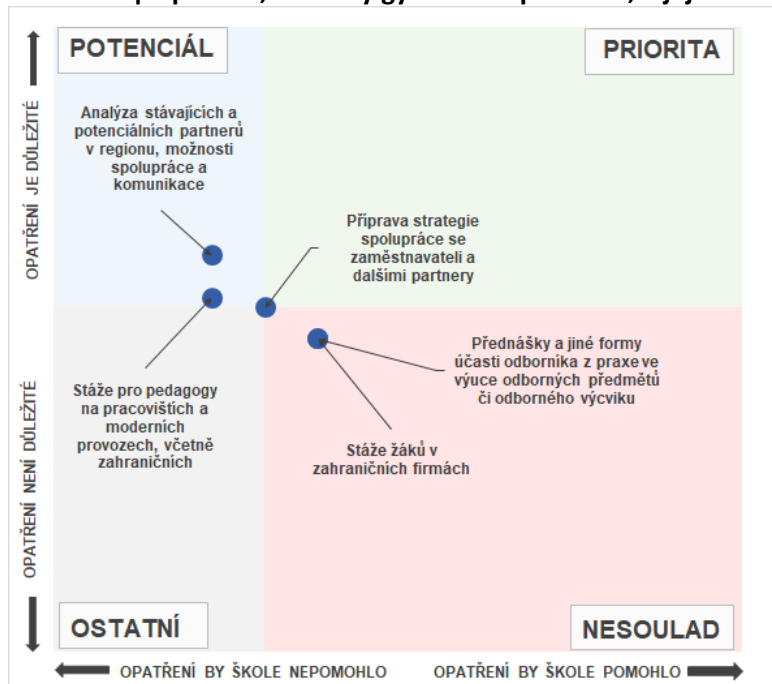
Gymnázia se v rámci podpory odborného vzdělání pro jednotlivá opatření příliš nevysslovovala. Nejvyšší podíl gymnázií by ocenil přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a stáže žáků v zahraničních firmách (shodných 39 %). Podobný podíl gymnázií by ocenil přípravu strategie a plánů spolupráce se zaměstnavateli (31 %). Téměř čtvrtina gymnázií by potřebovala analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a stáže pro pedagogy na pracovištích (shodných 23 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření pro podporu odborného vzdělávání představují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a stáže žáků v zahraničních firmách určitý nesoulad. Tato opatření zmiňují gymnázia ve větší míře, ale přisuzovaná důležitost je nízká.

Přesně ve středu grafu, tedy s průměrnými hodnotami důležitosti, se nachází příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

Analýza stávajících a potenciálních partnerů a stáže pro pedagogy na pracovištích jsou gymnázii zmiňovány méně často, ale jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako důležité, proto pro školy představují určitý potenciál.

Schéma 6 | Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

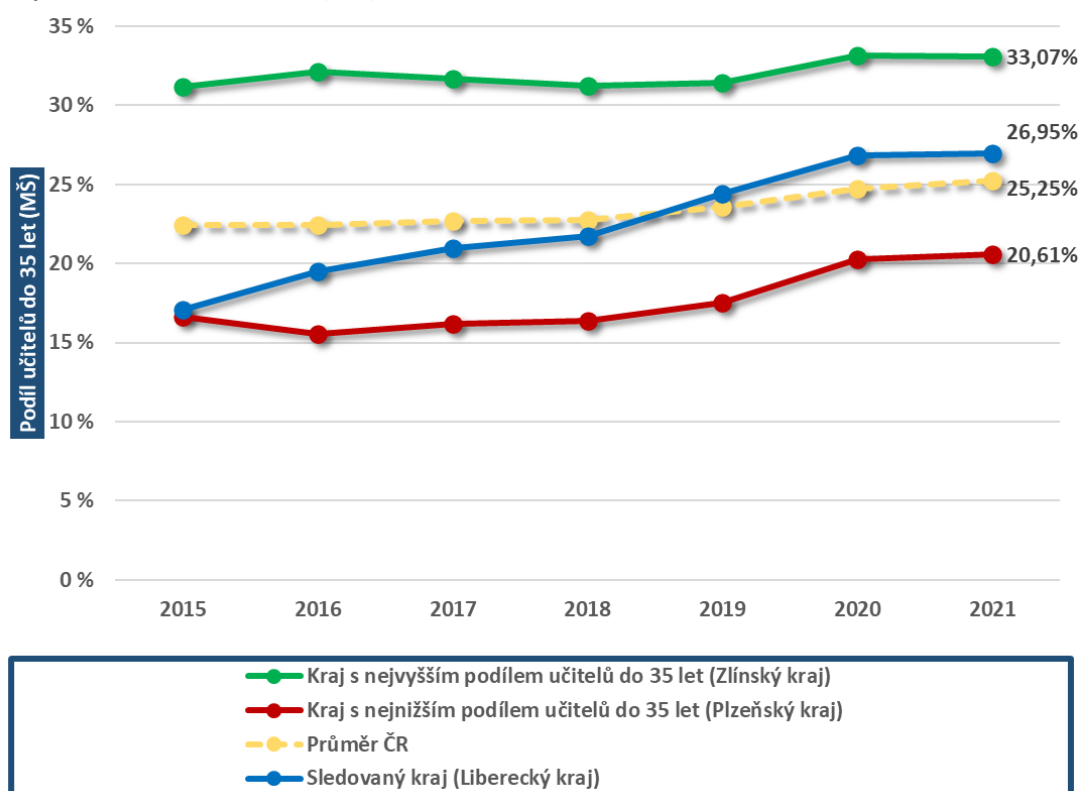
Další informace z celé zprávy jsou dostupné na: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol

Nejenom výsledky žáků jsou důležité pro sledování kvality a nerovností české vzdělávací soustavy. Pro budoucí stabilitu systému a zejména pro zlepšení kvality českého vzdělávání je klíčová otázka vzdělávání a rozvoje pedagogů. Výsledky žáků jsou totiž kvalitou pedagogů zásadně ovlivňovány. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol tak představuje klíčový faktor pro kvalitní vzdělávání a úspěch školního prostředí. Pedagogové a školní leadeři hrají nezastupitelnou roli při formování a rozvoji mladé generace, a proto je důležité poskytnout jim nejen potřebné zdroje, ale také adekvátní podporu a příležitosti k osobnímu i profesnímu růstu.

První graf zobrazuje počet učitelů do 35 let, který je důležitým indikátorem naznačujícím, zda-li je budoucnost školství v kraji udržitelná a zda-li je v kraji dostatečná pracovní síla, která nahradí učitele odcházející do důchodu. Republikový průměr učitelů MŠ do 35 let je kolem 25 %. V Libereckém kraji v průběhu let tento podíl roste a nyní dosahuje o něco vyšších hodnot, než je republikový průměr.

Graf 20 | Podíl učitelů do 35 let (MŠ)

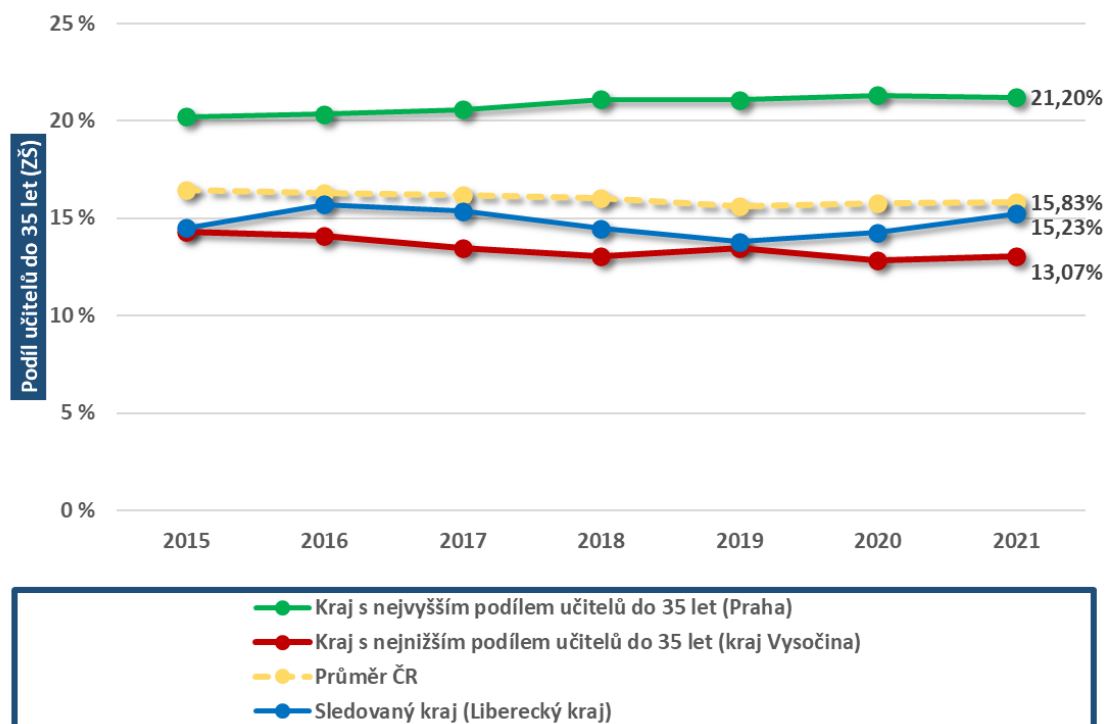
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Na základních školách je ale obrázek odlišný. Republikový průměr je pouhých 16 % učitelů do 35 let. V Libereckém kraji je tento podíl v podstatě totožný s republikovým průměrem. Situace je jak v celé republice, tak v Libereckém kraji v průběhu let téměř neměnná. Výsledky průzkumu OECD z roku 2016 ukázaly, že průměrný počet mladých učitelů na ZŠ je v České republice pod průměrem OECD (Shewbridge, 2016). Výzkum OECD definuje mladé učitele jako učitele do 40 let. Ve sledovaném roce 2014 bylo těchto učitelů na ZŠ v ČR 31 %. Průměr OECD ale činil 41 %. České republice tak kvůli stárnoucí populaci učitelů hrozí vážné nedostatky učitelské pracovní síly na ZŠ.

Analýza od Korbela a Prokopa (2021) pod záštitou PAQ Research a Učitel naživo přitom ukázala, že učitelskou profesí by si vybralo daleko více studentů hlásících se na vysoké školy. Okolo 38 % studentů, kteří se nehlásili na žádnou pedagogickou fakultu odpovědělo, že za jiných podmínek by učitelskou

profesi zvažovali. Nejvíce je však odrazovala samotná podoba učitelské práce (47 %), studium na pedagogické fakultě (39 %), a nakonec nízké platové ohodnocení (14 %). Propočty této studie ukázaly, že nebýt těchto bariér a v případě, že by si všichni tito studenti skutečně podali přihlášku, vzrostlo by procento uchazečů o studium z 25 % na 41 %.

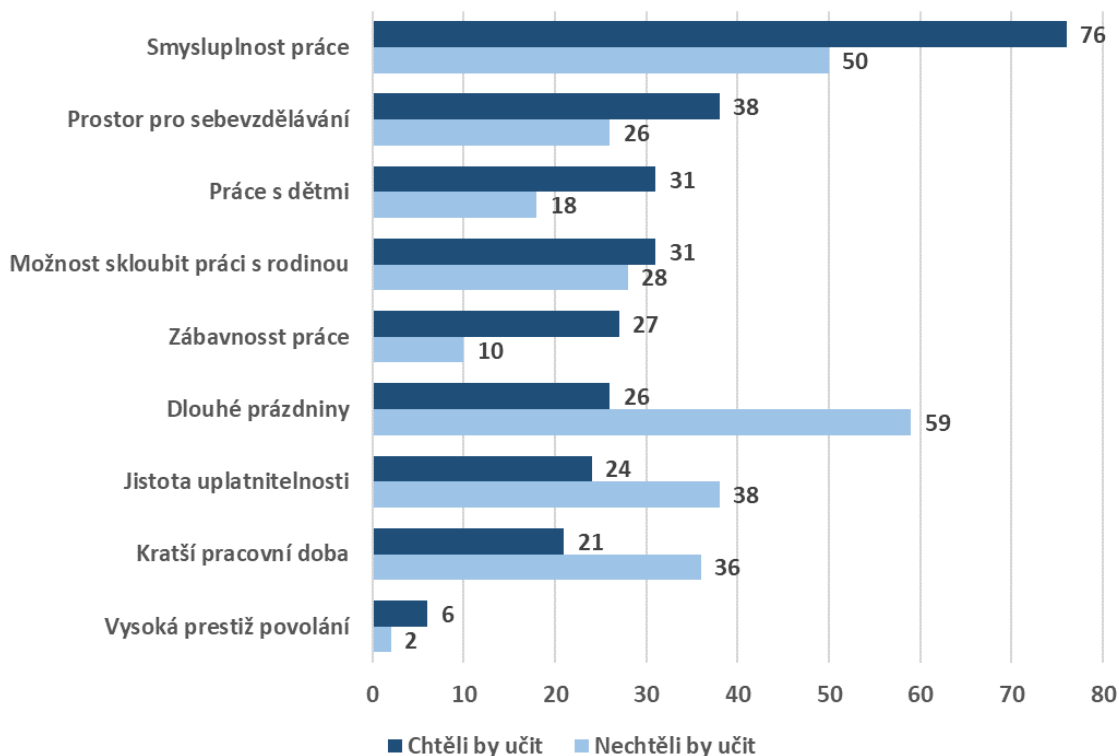
Graf 21 | Podíl učitelů do 35 let (ZŠ)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 22 pocházející ze studie Korbela a Prokopa (2021) představuje pohled studentů na výhody učitelské profese. Studenti, kteří chtějí učit, mají nejsilnější motivaci pro výkon této profese v její smysluplnosti a prostoru pro sebevzdělávání. Naopak studenti, kteří by tuto profesi vykonávat nechtěli, vidí velkou výhodu učitelství v možnosti dlouhých prázdnin, jistotě uplatnitelnosti a kratší pracovní době.

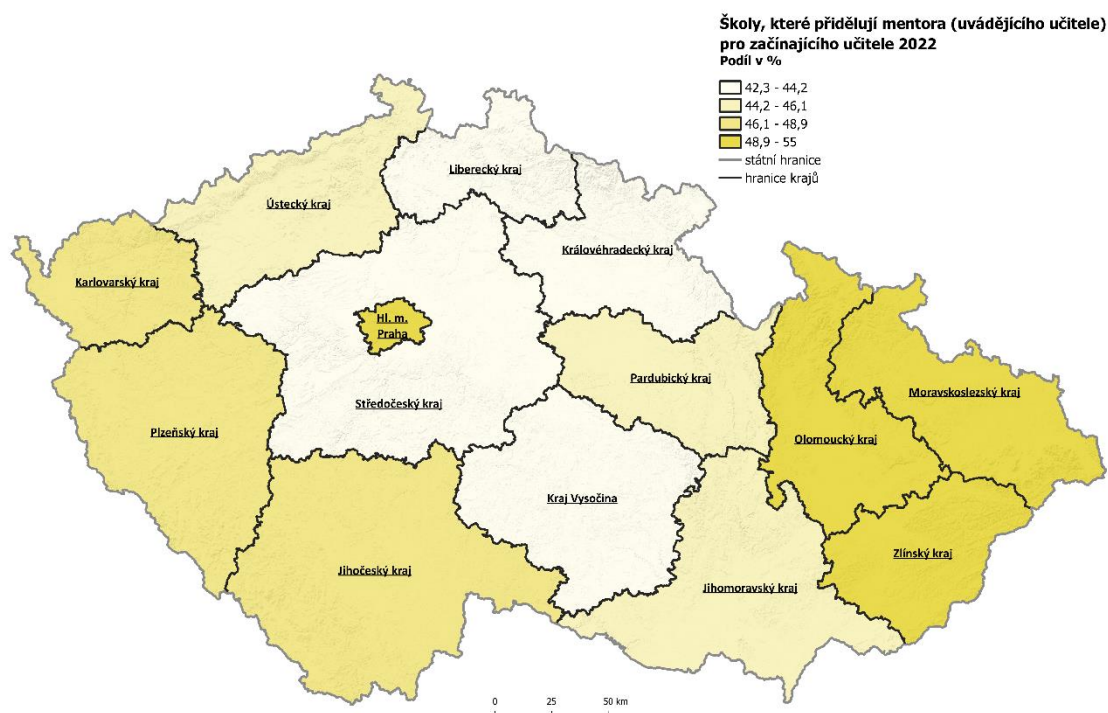
Graf 22 | Které z následujících výhod učitelské profese považujete za zásadní?

Zdroj: Korbel, Prokop pro PAQ Research, *Učitel naživo, 2021*; přepracováno

Mentoring neboli přidělení “uvádějícího učitele” začínajícímu učiteli je v mnoha zahraničních zemích běžná praxe zakotvená v legislativě. V České republice taková legislativa neexistuje, a proto je dobré sledovat, zda-li tak školy činí sami či nikoliv. Uvádění začínajícího učitele je přitom důležitou součástí začátků v nové profesi a novém kolektivu, napomáhá k socializaci, sebevědomí a sebereflexi začínajícího učitele (Vítečková, 2018). Nejčastěji přiděluje uvádějícího učitele začínajícímu učiteli ředitel školy na základě zkušeností uvádějícího učitele a podobné aprobace. Výzkumy přitom uvádějí, že více než profesní kvality začínající učitelé oceňují u uvádějících učitelů kvality lidské jako je tolerance, ochota ke spolupráci, empatie atd. (Kessel, 2010; Prokešová, 2000). Následující mapa 21 ukazuje, v jaké míře se kraje liší v míře přidělování uvádějících učitelů pro začínající učitele v roce 2022. Uvádějící učitele přiděluje nejvíce škol v Moravskoslezském, Olomouckém a Zlínském kraji a také v Praze. Naopak školy v Libereckém kraji, Královéhradeckém, Středočeském a v Kraji Vysočina přidělují uvádějícího učitele začínajícímu učiteli v nejnižší míře.

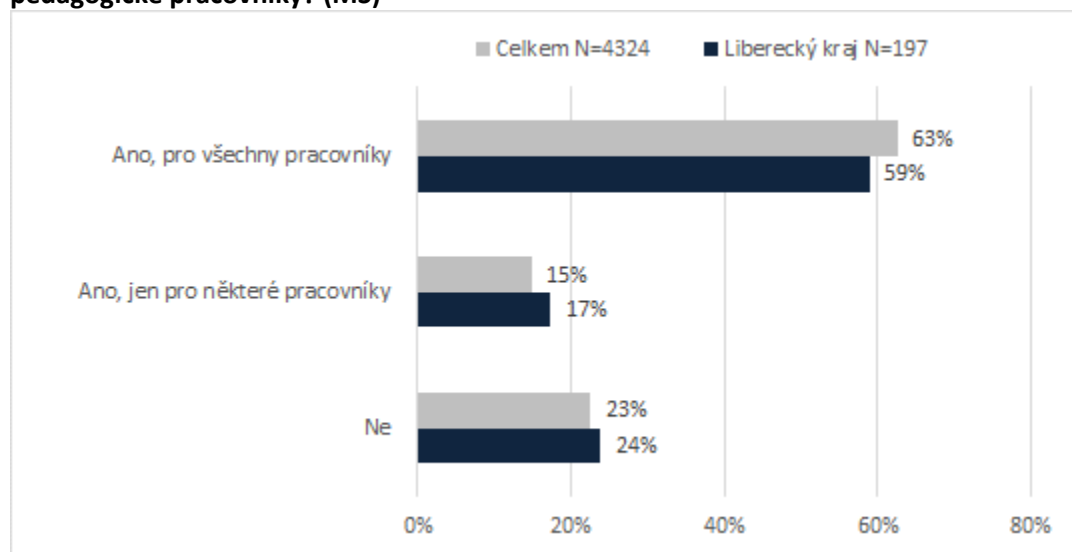
Mapa 21 | Školy přidělující mentora (uvádějícího učitele) pro začínajícího učitele 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

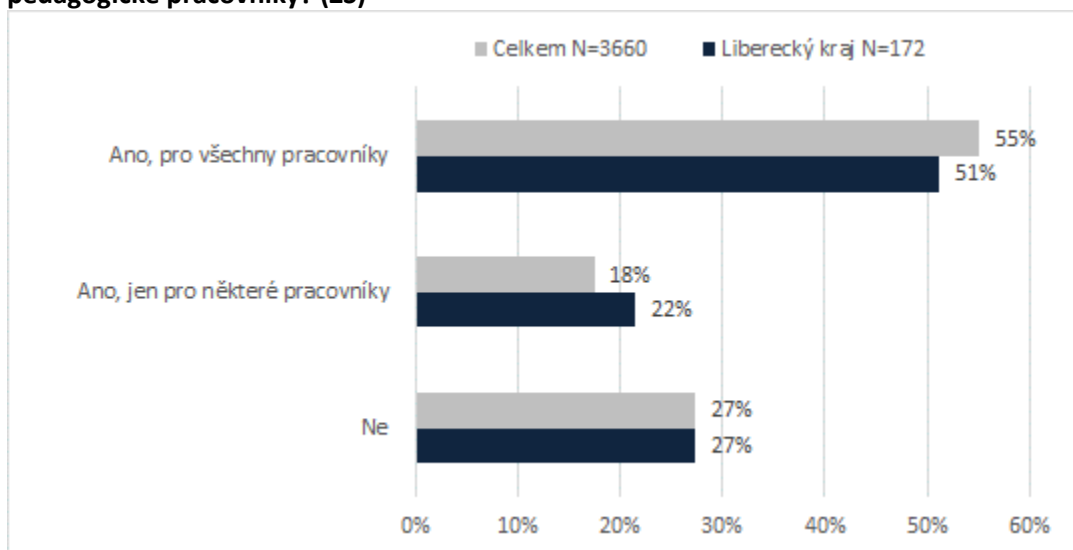
Když se zaměříme na další vzdělávání pedagogických pracovníků, je patrné, že mateřské školy v Libereckém kraji, podobně jako v celé ČR, zpravidla vytváří pro všechny pedagogické pracovníky vzdělávací plány. V případě základních škol jsou pro všechny pedagogické pracovníky vytvářeny plány dalšího rozvoje u poloviny z nich a v rámci středního vzdělávání se této aktivitě věnuje 56 % škol.

Graf 23 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (MŠ)

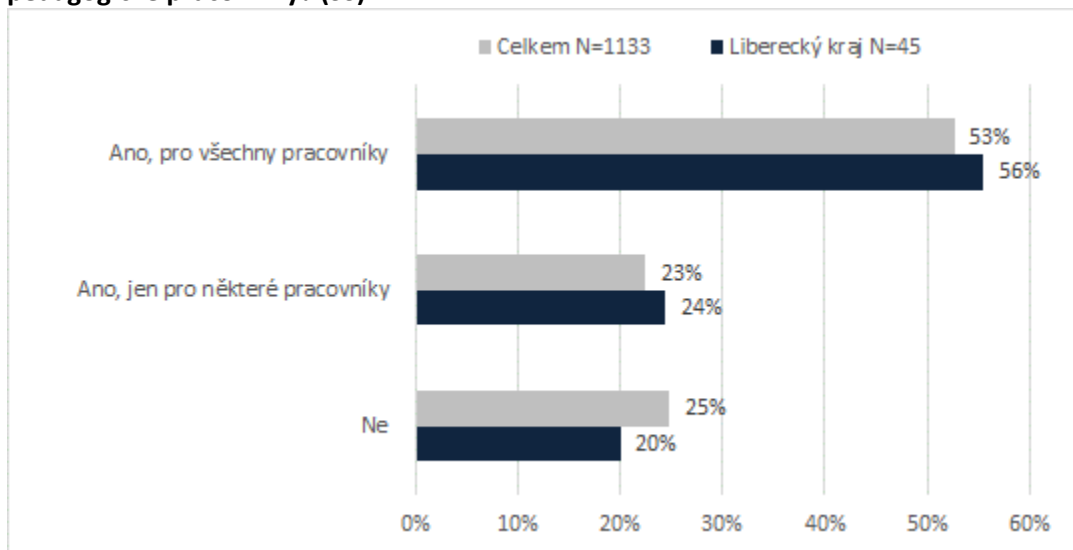
Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Graf 24 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (ZŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

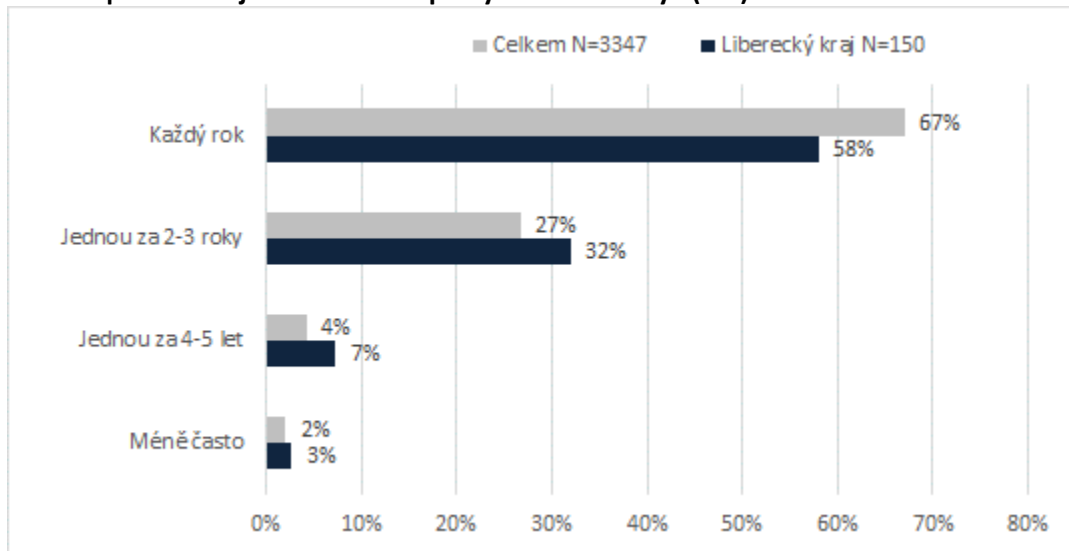
Graf 25 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (SŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

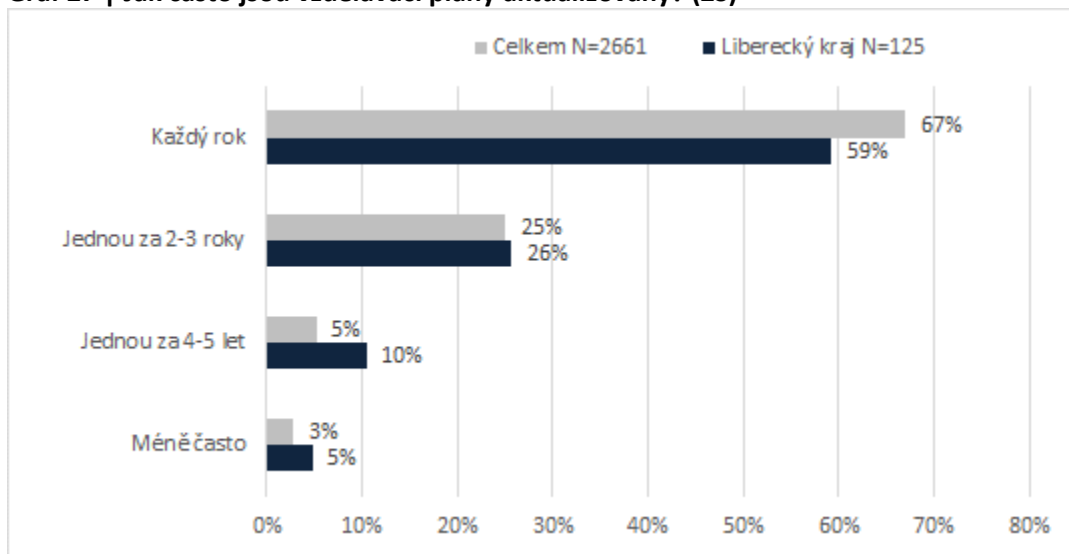
Každoroční aktualizaci vzdělávacích plánů provádí v Libereckém kraji 58 % mateřských škol, 59 % základních škol a 56 % středních škol. Obecně je účast škol na této aktivitě nižší než v rámci celé ČR.

Graf 26 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (MŠ)

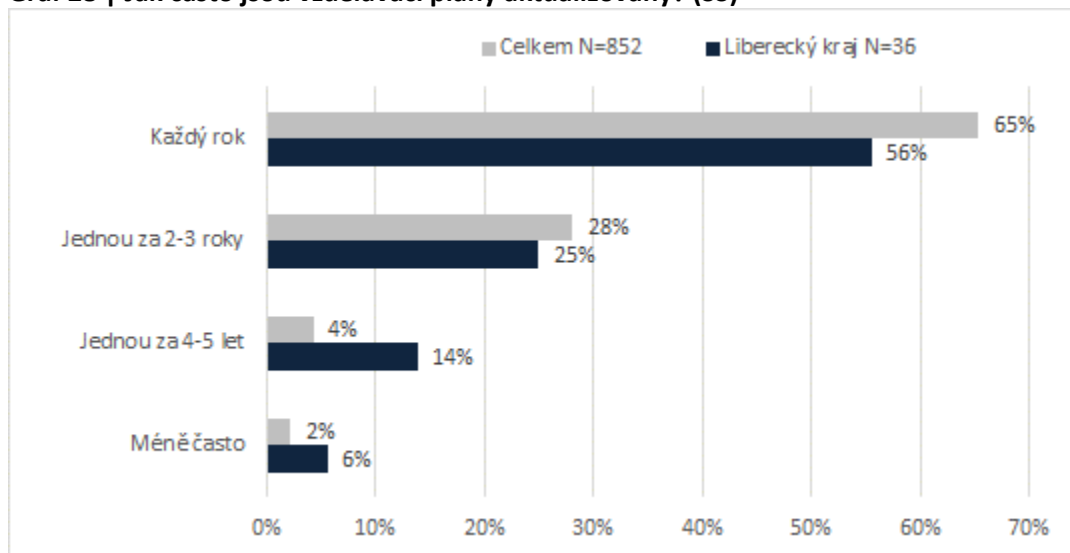
Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Graf 27 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (ZŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

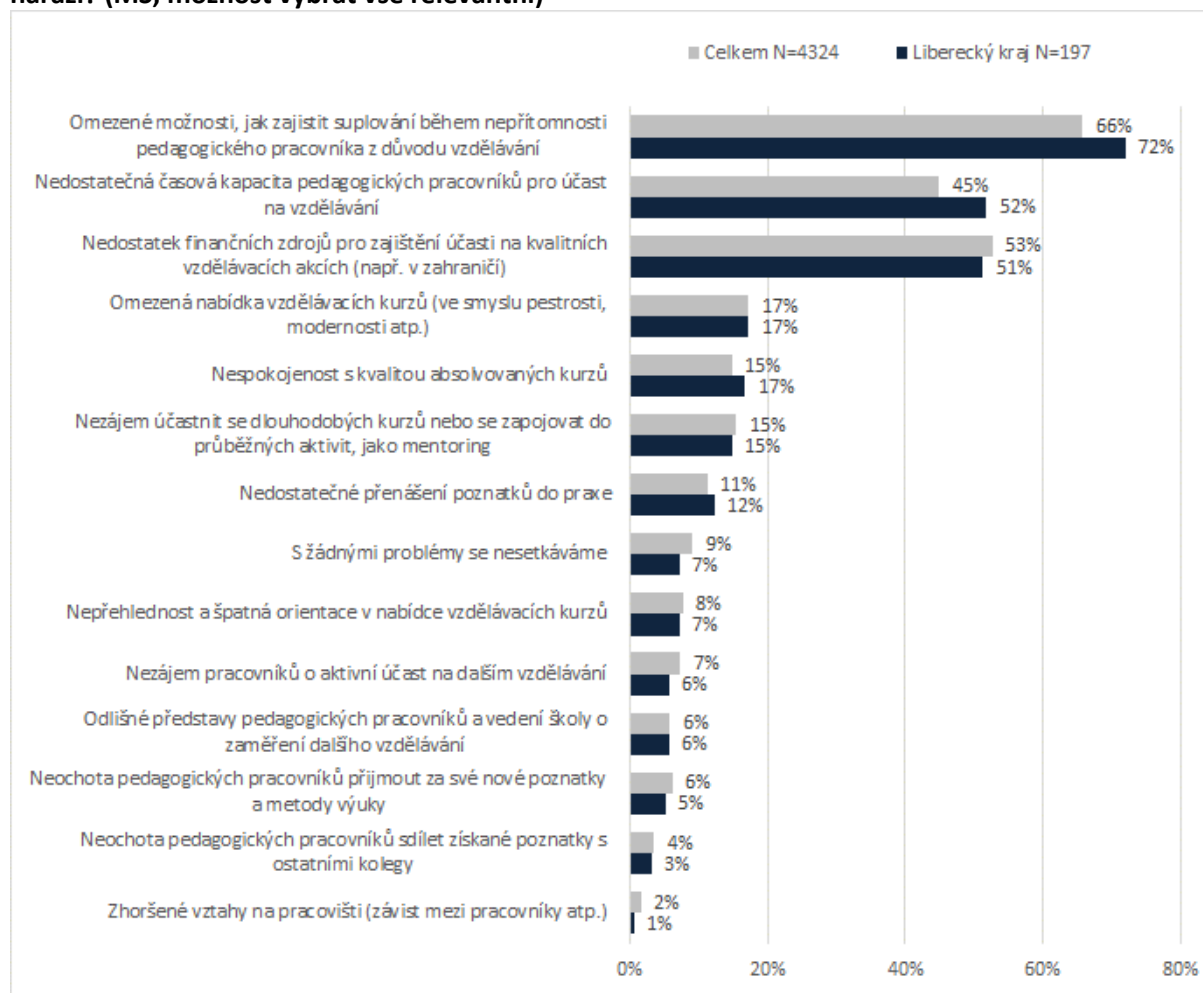
Graf 28 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (SŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Když se zaměříme na překážky, na které školy v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků naráží, jsou pro mateřské školy nejvýznamnější problém omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání a s větším odstupem pak nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání a nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí). Oproti hodnotám na úrovni celé ČR je pak patrnějším problémem právě časová kapacita a omezené možnosti suplování.

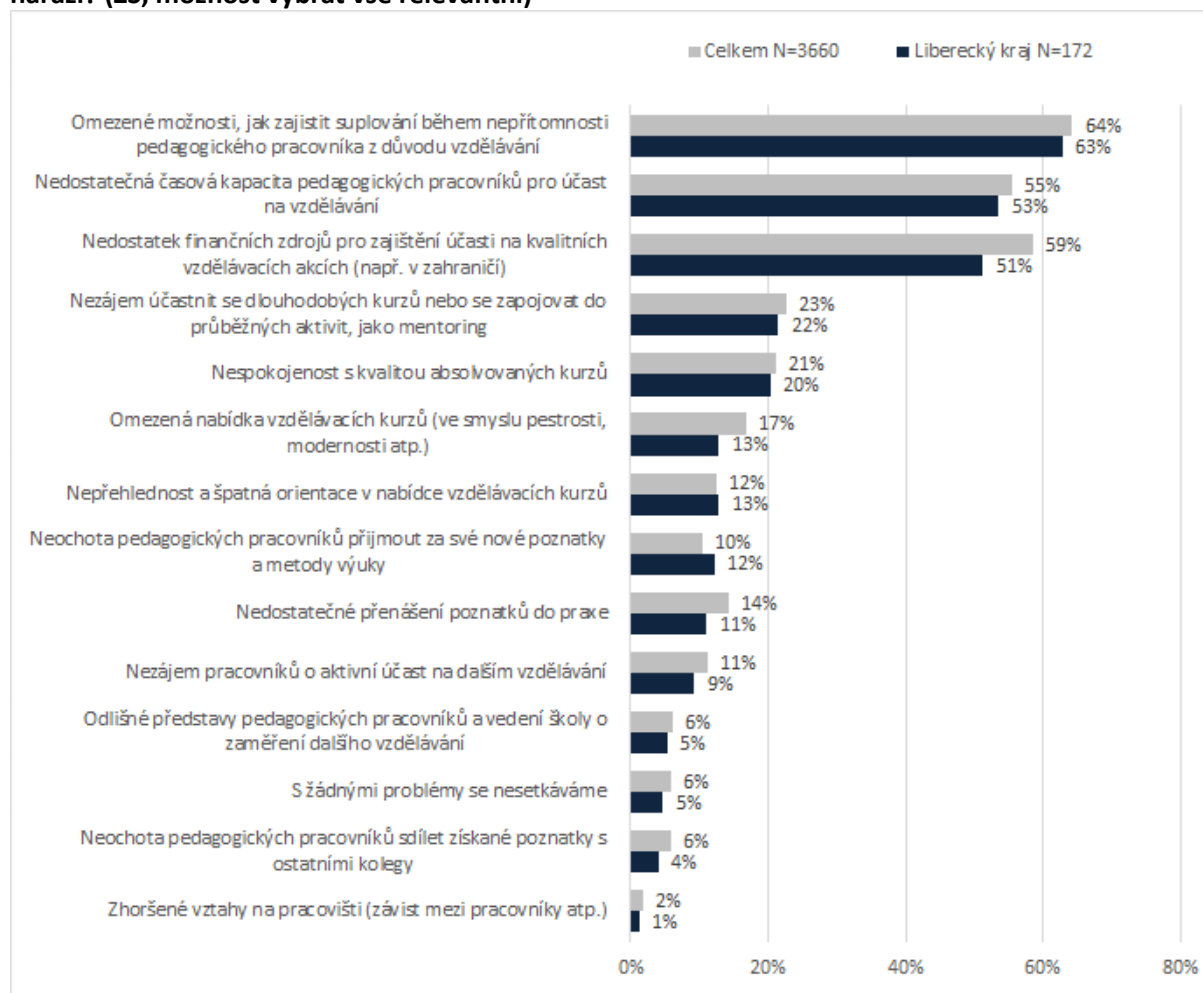
Graf 29 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží? (MŠ, možnost vybrat vše relevantní)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

V souvislosti s překážkami ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou pro základní školy nejvýznamnějšími problémy omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání a nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání. Oproti hodnotám na úrovni celé ČR je pak méně patrným problémem nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí).

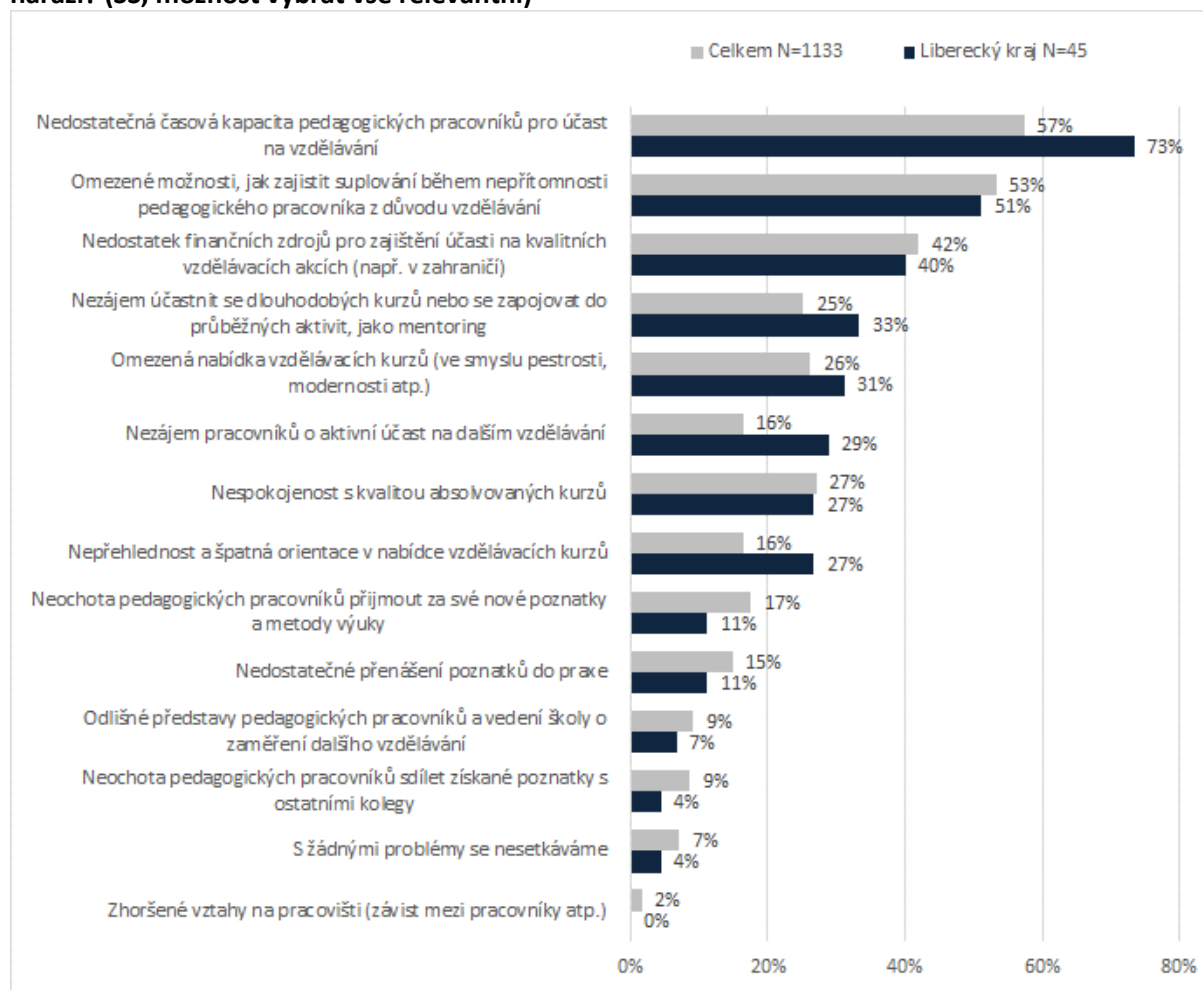
Graf 30 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží? (ZŠ, možnost vybrat vše relevantní)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

V souvislosti s překážkami ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou pro střední školy nejvýznamnějšími problémy nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání a dále s odstupem omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání. Výraznější ve srovnání s celou ČR pak je právě nedostatečná časová kapacita a dále nezájem pracovníků o účast na dalším vzdělávání a nepřehlednost a špatná orientace v nabídce kurzů.

Graf 31 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží? (SŠ, možnost vybrat vše relevantní)

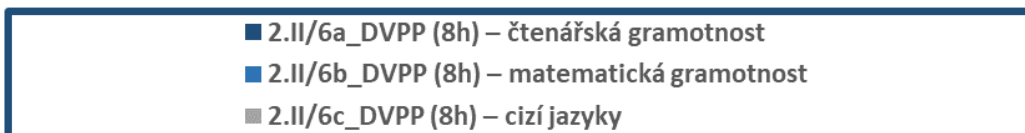
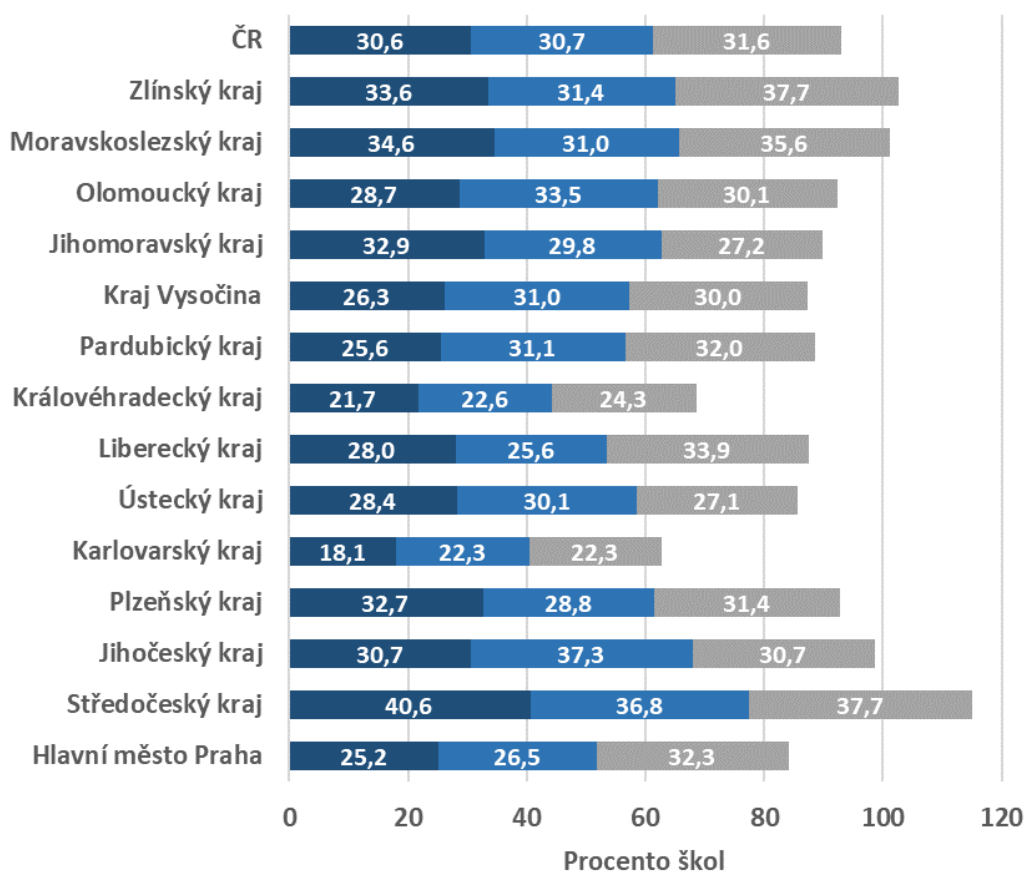

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Základní školy si v největší míře volí šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP² v oblasti osobnostně sociální rozvoj, průměrně 32,9 % ZŠ v České republice. Další šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP, které si ZŠ v ČR volí ve větší míře, jsou šablony cizí jazyky, matematická gramotnost a čtenářská gramotnost, které si volí přibližně 31 % ZŠ. O něco méně bývají voleny šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti ICT, polytechnického vzdělávání a projektové výuky. ZŠ v Libereckém kraji si vybírají šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti sociálního rozvoje v největší míře v porovnání se všemi kraji ČR. Naopak šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti ICT si v Libereckém kraji v porovnání s ostatními kraji ČR vybírá nejméně ZŠ.

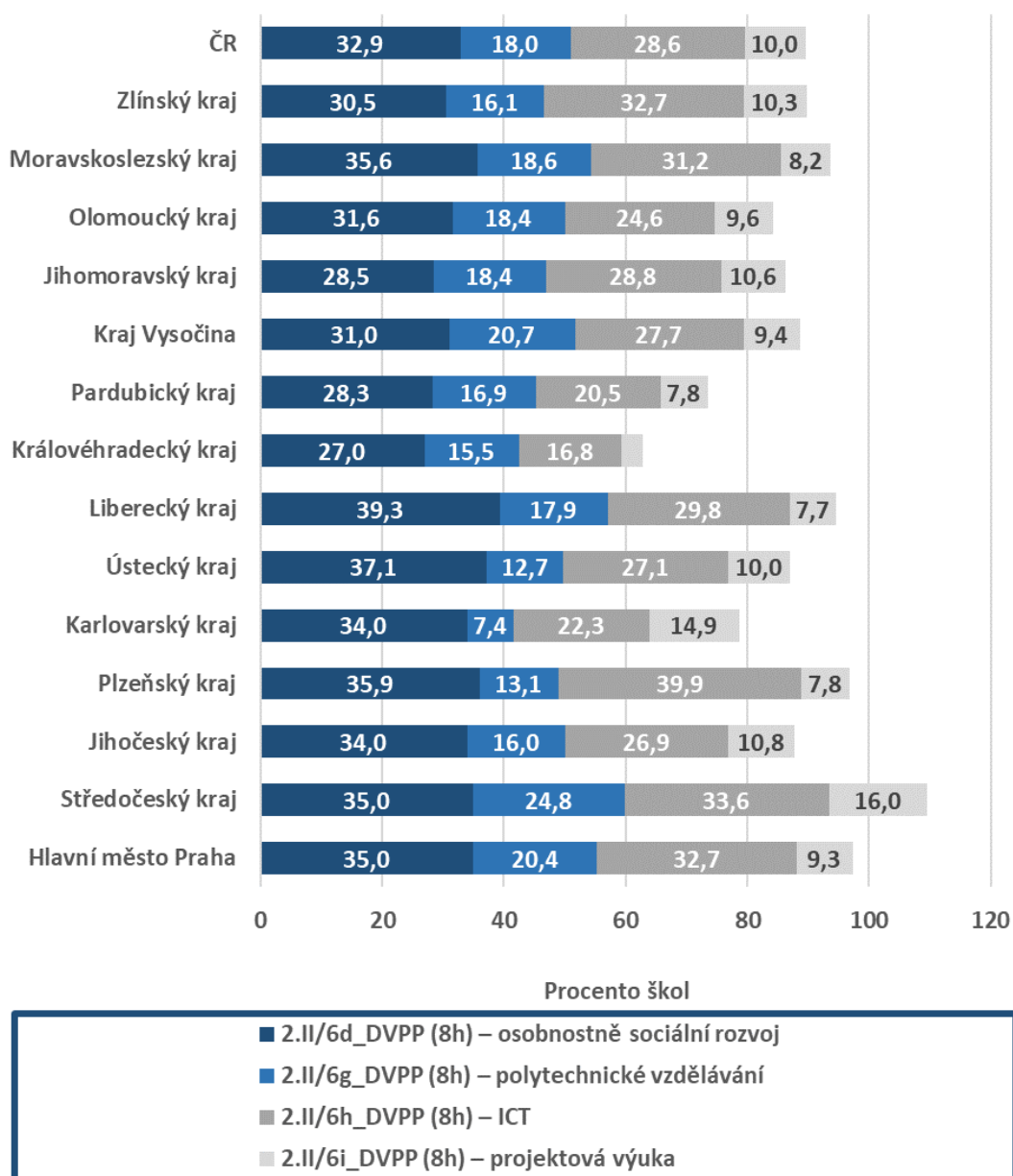
² 2.II/6 Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP (v rozsahu 8 hodin)

Graf 32 | Procento základních škol, které si zvolily danou šablonu

Pozn.: Popisky hodnoty nižších než 10 % nejsou zobrazeny; součet škol může být vyšší než 100 % (školy volí z více šablon).

Graf 33 | Procento základních škol, které si zvolily danou šablonu

Zdroj: Šablony OP VVV

Pozn.: Popisky hodnot nižších než 7 % nejsou zobrazeny; součet škol může být vyšší než 100 % (školy volí z více šablon)

E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu

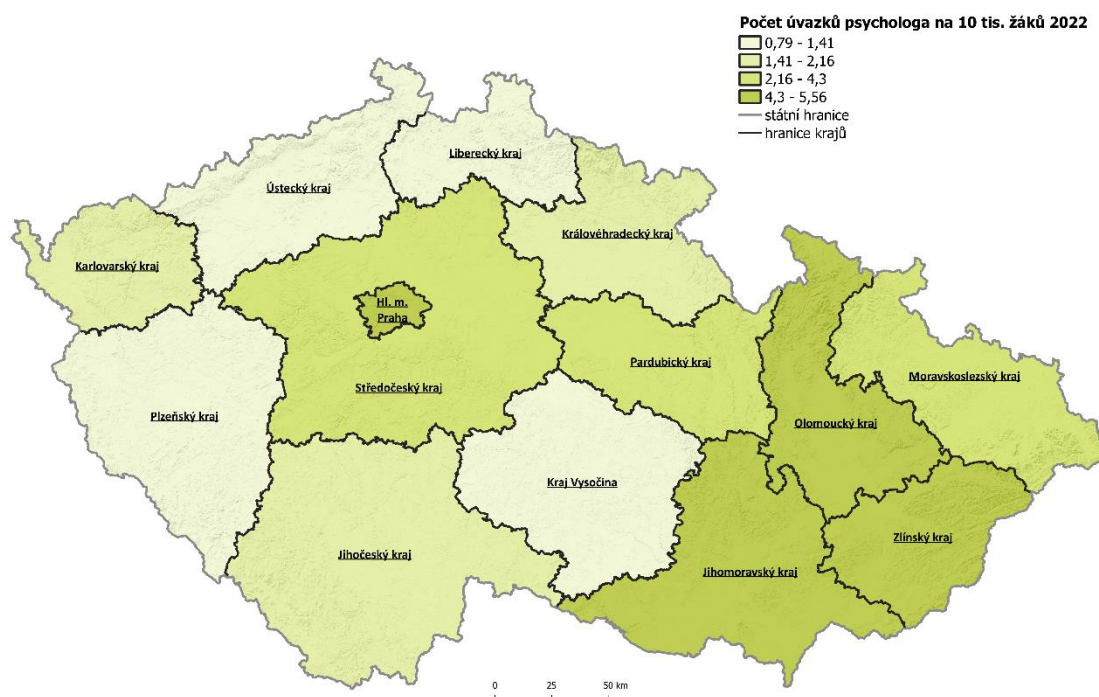
Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu představuje základní princip spravedlivého vzdělávání. Každý žák, bez ohledu na své schopnosti, socioekonomické zázemí, etnický původ nebo jakékoliv jiné rozdíly, by měl mít stejnou možnost získat kvalitní vzdělání a plně se rozvíjet. Rovnost ve vzdělání znamená vytvoření podmínek, ve kterých budou všechny potřeby a individuální rozdíly žáků respektovány a adresovány.

A právě podpůrné profese, jako jsou školní psychologové a speciální pedagogové, hrají klíčovou roli v poskytování podpory a pomoci žákům, kteří se potýkají s různými vzdělávacími a emocionálními překážkami. Školní psychologové mají za úkol poskytovat psychologickou podporu žákům s různými emocionálními problémy a potřebami. Pomoc se může věnovat duševnímu zdraví, sociálním vztahům, učení a chování. Dále školní psychologové provádějí psychologická hodnocení žáků, která mohou zahrnovat testování inteligence, emocionálního a akademického vývoje a dalších oblastí, které ovlivňují školní výkon. Na základě těchto hodnocení mohou navrhnout vhodné intervence a podporu, jako je například individuální terapie, skupinová terapie nebo podpora rodiny. Mezinárodní studie navíc dokázaly, že vyšší podíl školních psychologů je pozitivně asociován s lepšími výsledky žáků a zmírňováním negativního efektu nižšího socioekonomického statusu žáka (López, Cárdenas & Gonzáles, 2021).

Speciální pedagogové se zaměřují na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pracují na vytváření individuálních vzdělávacích plánů (IVP), které jsou přizpůsobeny potřebám konkrétních žáků. Tyto plány zahrnují různé strategie a techniky, které mají žákům pomoci překonat různé výzvy, jako jsou například poruchy učení (dyslexie, dysgrafie), ADHD nebo poruchy autistického spektra. Speciální pedagog také úzce spolupracuje s vedením školy, pedagogy, a zákonnými zástupci a spolupracuje jak se školskými poradenskými zařízeními, tak se zdravotnickými, sociálními či dalšími službami. Speciální pedagogové jsou pro školská řazení doporučováni také v mezinárodních studiích, které říkají, že speciální pedagogika pomáhá dětem s poruchami učení k lepším výsledkům. Zároveň platí, že čím dříve je speciální pedagogika zahájena, tím lepších akademických výsledků žák dosahuje (Hanushek, Kain & Rikvin, 2002; Hurwitz et al., 2019; Schwartz, Hopkins, & Stiefel, 2021).

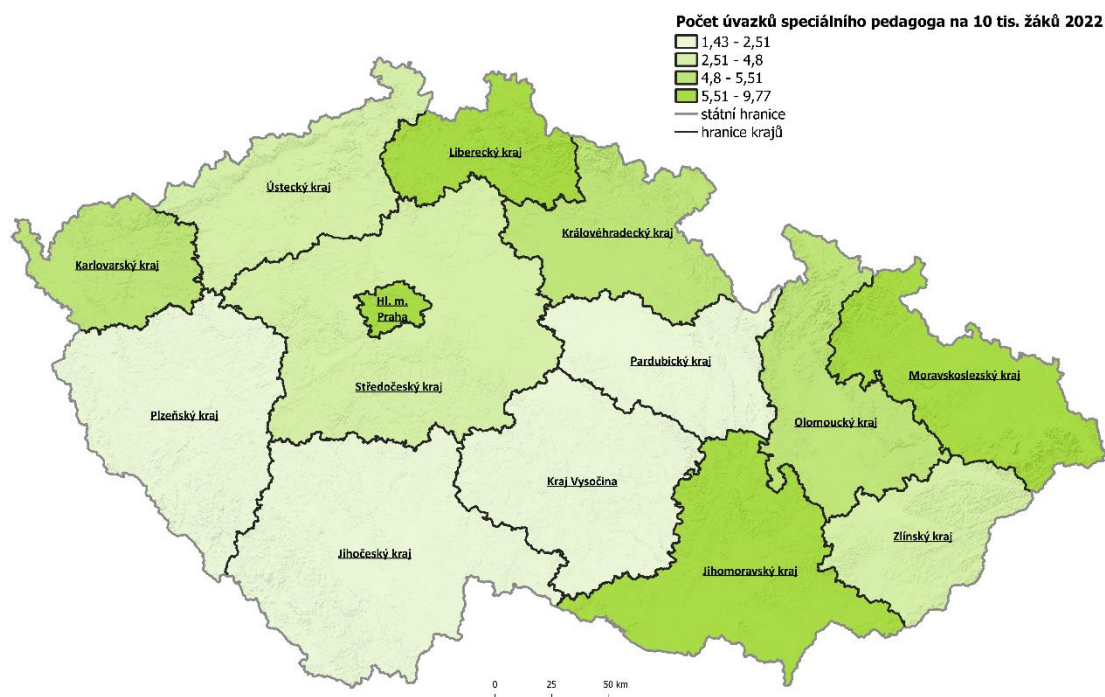
Školních psychologů a speciálních pedagogických pracovníků je méně v těch regionech, které se vyznačují nižší kvalitou života, nižším počtem vysokých škol a nižší mírou urbanizace (České školství v mapách, 2022). V takových oblastech mívají školní psychologové a speciální pedagogové na starost více žáků než v oblastech, kde jsou hodnoty zmiňovaných proměnných vyšší. Problém lze nalézt hlavně v oblastech vzdálenějších od hlavních krajských měst. V Libereckém kraji je velice rozdílné zastoupení školních psychologů a speciálních pedagogů. Zatímco tento kraj patří ke krajům s nejnižším počtem úvazků školních psychologů, v případě speciálních pedagogů je situace zcela opačná a Liberecký kraj patří ke krajům s nejvyšším počtem úvazků. Školní psychologové a speciální pedagogové jsou přitom důležitou součástí kvalitního školství.

Mapa 22 | Počet úvazků psychologa na 10 tis. žáků 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 23 | Počet úvazků speciálního pedagoga na 10 tis. žáků 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

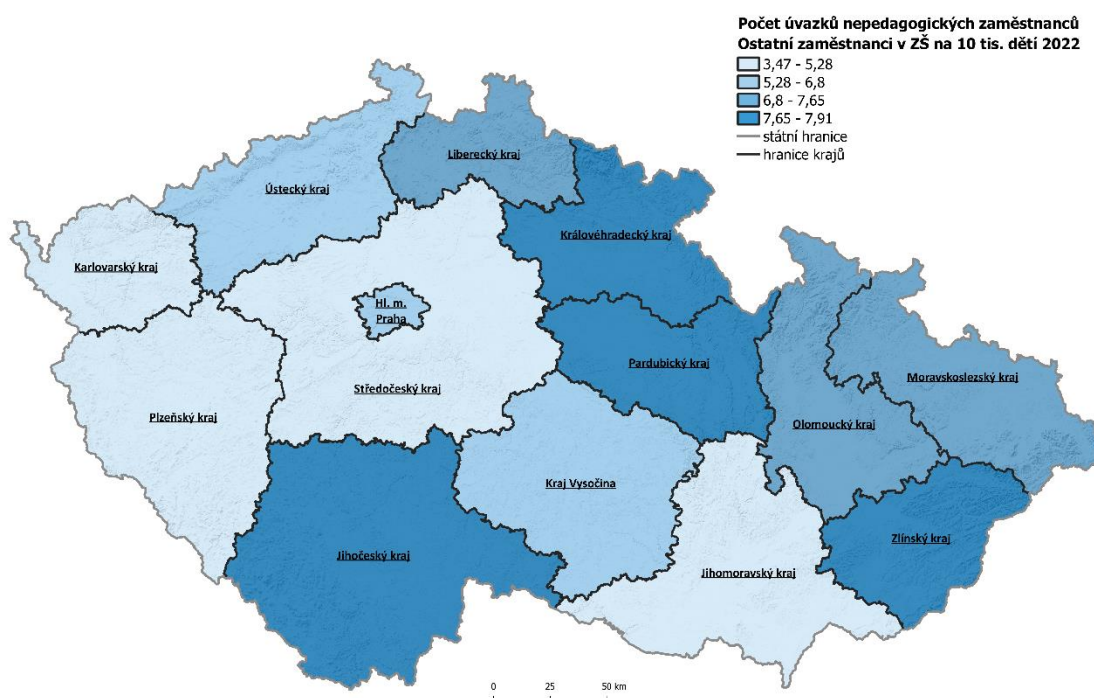
Nepedagogičtí pracovníci v rámci školství jsou zaměstnanci školy, kteří nevykonávají funkci učitele nebo výchovného poradce. K této skupině pracovníků mohou patřit mezi jinými administrativní pracovníci, kuchaři, údržbáři, knihovníci atd. Nepedagogičtí zaměstnanci mají důležité úkoly, například organizují a řídí administrativní záležitosti, zajišťují fungování provozu školy, spravují dokumentaci a

evidence, řídí ekonomické a finanční záležitosti a vykonávají technické a údržbářské práce. Dalším úkolem nepedagogických pracovníků je poskytování stravovacích služeb, jako je vaření jídel pro žáky a zaměstnance školy a celková organizace stravování.

Nepedagogičtí pracovníci jsou nezbytnými členy týmu a hrají klíčovou roli v zajištění hladkého chodu školy a vytvoření prostředí, ve kterém mohou učitelé a žáci úspěšně fungovat. Jejich příspěvek a spolupráce s ostatními zaměstnanci školy jsou nezbytné pro dosažení vysoké kvality vzdělávání pro žáky.

V Libereckém kraji vidíme vyšší počet nepedagogických pracovníků v ZŠ. Avšak největší počty nepedagogických pracovníků v ZŠ jsou v kraji Pardubickém, Královéhradeckém, Zlínském a Jihočeském. Nízké počty nepedagogických pracovníků lze pozorovat v mapě 24 v rámci základních škol v kraji Středočeském, Plzeňském a Karlovarském.

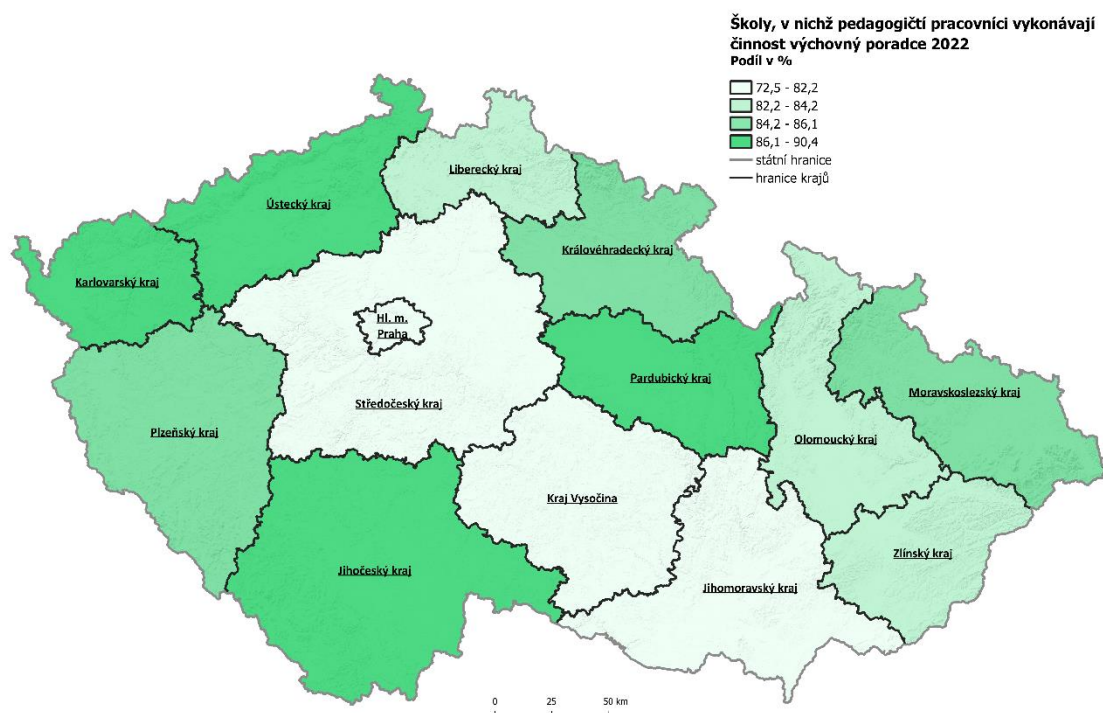
Mapa 24 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců na ZŠ (na 10. tis dětí 2022)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Ve sledovaném Libereckém kraji je podprůměrný počet pedagogických pracovníků vykonávajících činnost výchovného poradce. Nejméně jich pak můžeme najít v Praze, Středočeském kraji, Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina.

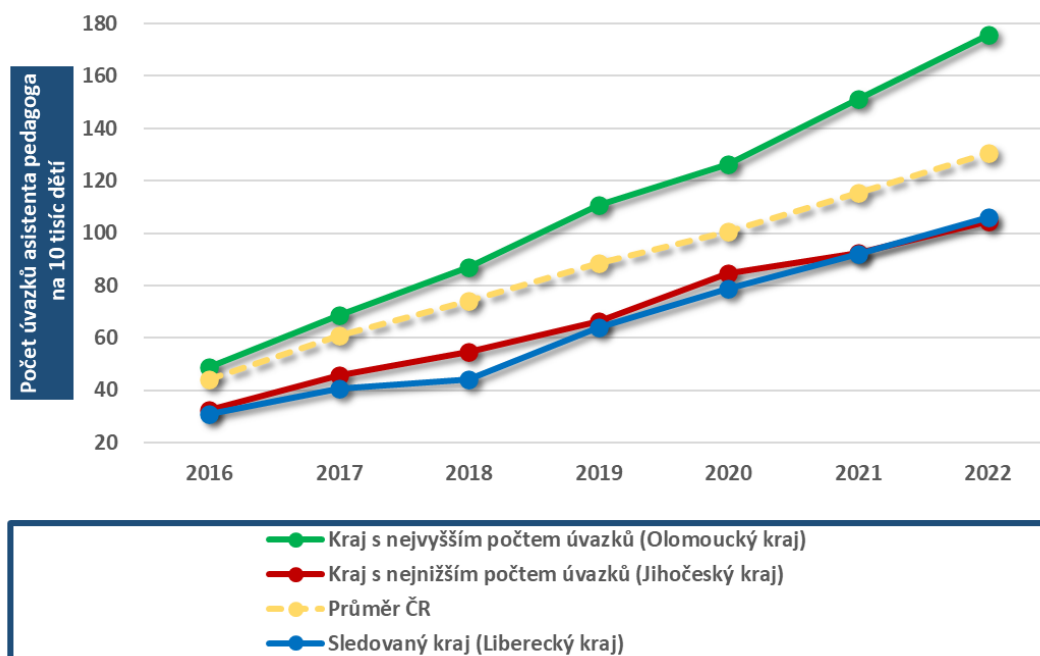
Mapa 25 | Školy, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost výchovný poradce 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Další dva grafy 34 a 35 vyobrazují počet úvazků asistenta pedagoga v MŠ a ZŠ na 10 tisíc dětí/žáků. V obou případech vidíme velký nárůst těchto pozic. V Libereckém kraji je počet úvazků asistentů v MŠ na úrovni nejnižších sledovaných hodnot. Počet úvazků se ale stejně jako v celé republice zvyšuje. V případě základních škol se počet úvazků asistentů pedagoga v Libereckém kraji rovná republikovému průměru a v čase kopíruje trend nárůstu. Role asistenta pedagoga je velice důležitá. Mezi jeho hlavní úkoly patří přímá výchovná a vzdělávací činnost u dětí/žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, individuální i skupinová podpora dětí/žáků při přípravě na výuku, pomoc dětem/žákům se zdravotním handicapem a pomoc při komunikaci mezi dětmi/žáky a učiteli, stejně jako mezi učiteli a zákonnými zástupci. Studie dokazují, že přítomnost asistenta na ZŠ, která je vhodně zacílena na individuálního žáka, popřípadě skupinu žáků se specifickými potřebami, napomáhá jeho/jejich akademickým výsledkům (Farrell et al., 2010).

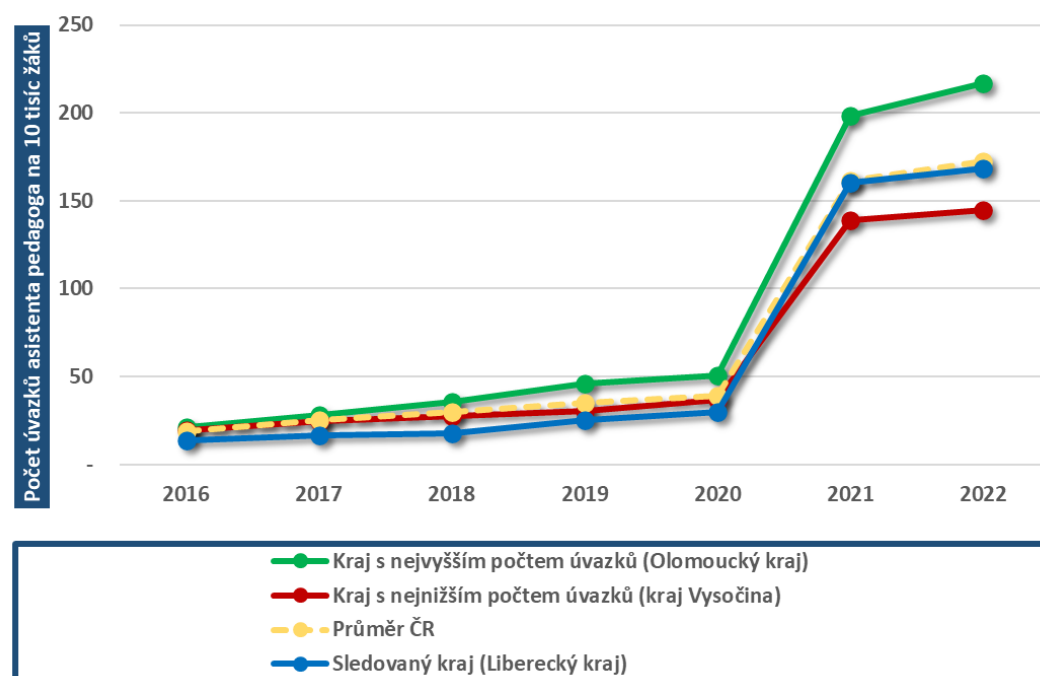
Graf 34 | Počet úvazků asistenta pedagoga v MŠ na 10 tisíc dětí

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

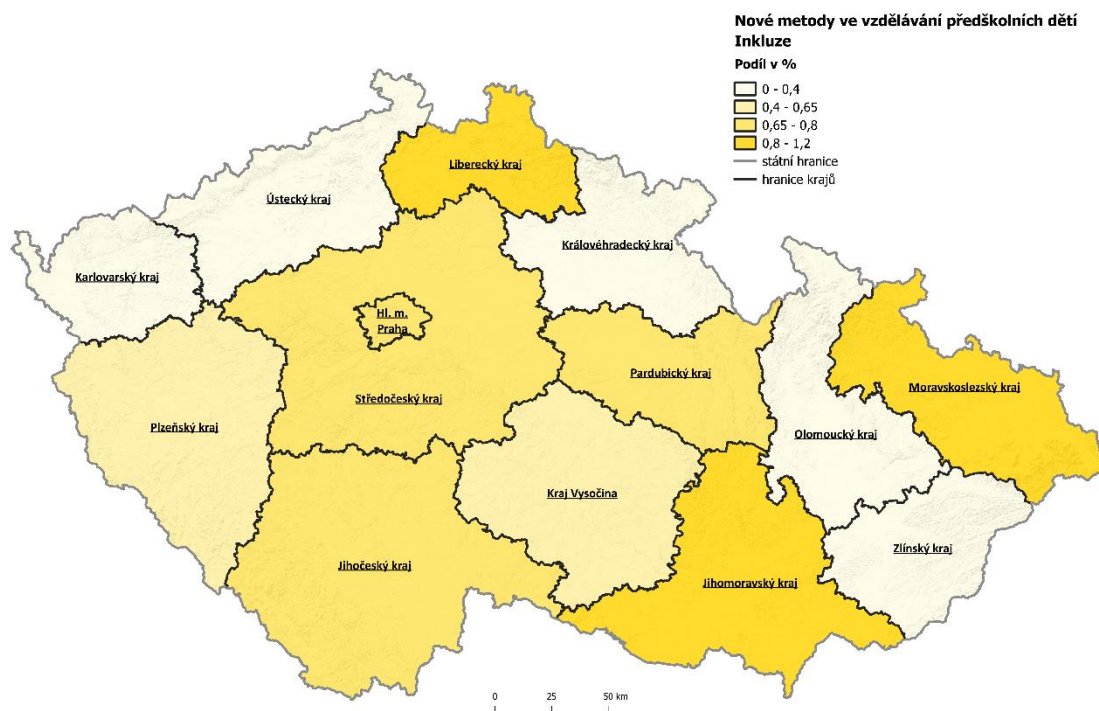
Graf 35 | Počet úvazků asistenta pedagoga v ZŠ na 10 tisíc žáků

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Poslední mapou této kapitoly je mapa vyobrazující podíl mateřských škol v krajích, které si vybraly šablonu věnující se inkluzi. Podíly jsou ve všech krajích skutečně nízké, proto nelze mapu interpretovat jako rozdíly mezi kraji. Tato šablona je určena především pro pedagogy, kteří jsou s její pomocí vzdělávání v oblasti inkluze. V praxi se může jednat o semináře věnující se vlivu pedagoga na klima třídy, metody práce s dětmi s poruchami učení či ADHD), práce s dětmi s tělesným postižením, práce s žáky z odlišného kulturního prostředí a další. Ve sledovaném Libereckém kraji si tuto šablonu vybral nejvyšší podíl MŠ (společně s krajem Moravskoslezským a Jihočeským).

Mapa 26 | Nové metody v PV – inkluze

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

F. Prevence a ústavní výchovná péče

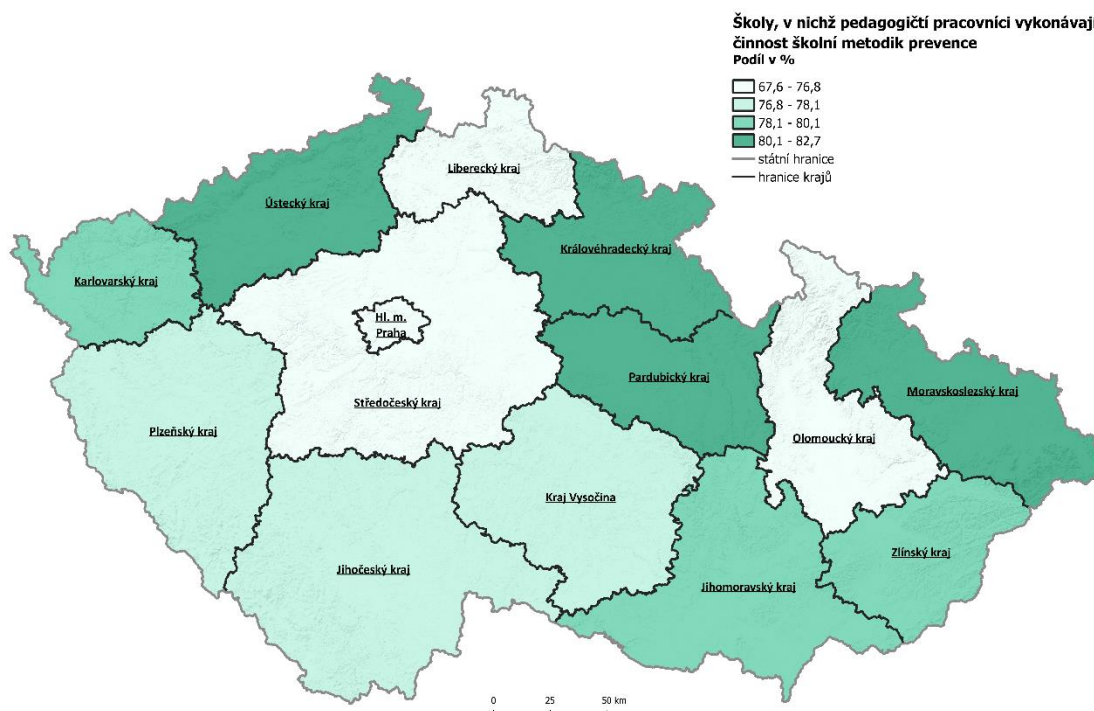
Prevence a ústavní výchovná péče hrají důležitou roli v ochraně a podpoře dětí a mládeže v České republice. Prevence se zaměřuje na identifikaci a omezení rizikových faktorů, které mohou ohrozit vývoj dětí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy popsalo v [Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2019–2027](#) problematiku primární prevence ve školách a školských zařízeních. Konkrétní formy rizikového chování a prevence jim věnovaná jsou blíže popsány v metodických doporučeních ministerstva. Stěžejním partnerem ve školách při preventivních aktivitách či v případě řešení rizikového chování jsou školní metodici prevence, kteří zde působí podle § 7 Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských pracovištích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška zároveň definuje činnost školního poradenského pracoviště, včetně pozic, které na tomto pracovišti působí. Zároveň definuje standardní činnosti školního metodika prevence. Metodik prevence zpracovává preventivní program školy, dále metodicky vede pedagogické pracovníky školy a koordinuje preventivní aktivity školy.

Dle [Tematické zprávy ČŠI](#) většina škol (ZŠ a SŠ) naplňuje formální požadavky v oblasti prevence rizikového chování, tj. má zpracovaný preventivní program, obsazenu pozici školního metodika prevence a tuto problematiku má obsazenu ve strategických dokumentech školy. Dle této zprávy pouze 49 % metodiků na ZŠ a 66 % metodiků prevence na SŠ absolvovalo kvalifikační studium pro školní metodiky prevence. Ve většině případů je tato pozice kumulována s dalšími odbornými pozicemi ve škole – např. s třídním učitelem, výchovným poradcem, ředitelem školy, zástupcem ředitele školy apod.

Liberecký kraj patří ke krajům, kde můžeme najít nejnižší podíl škol, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školního metodika prevence.

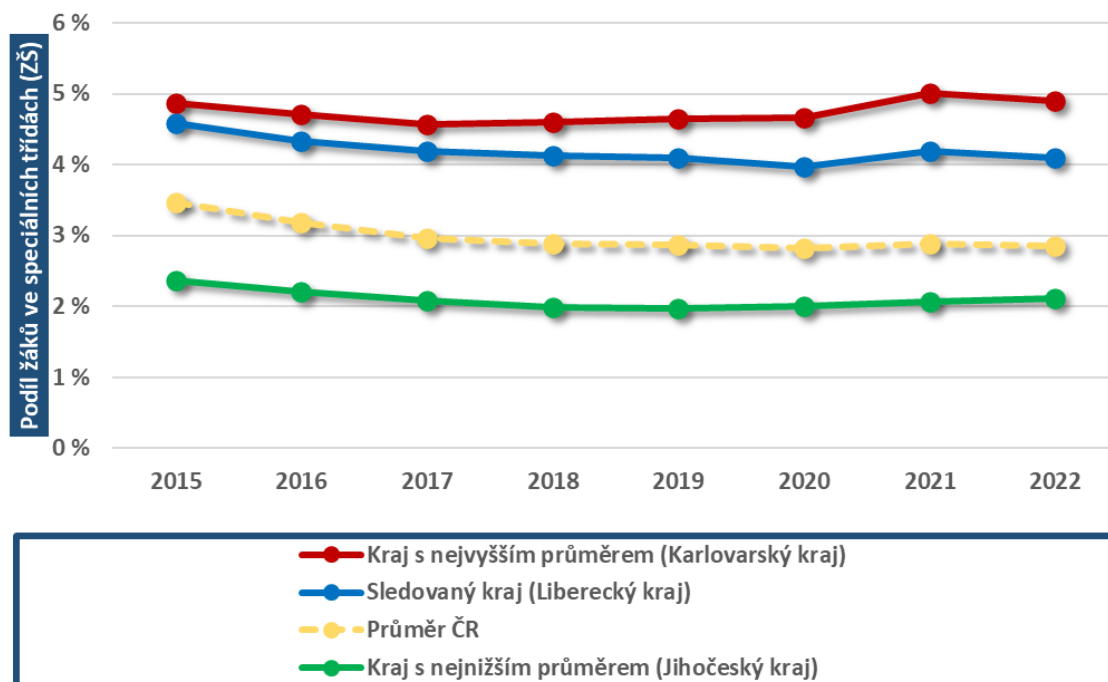
Mapa 27 | Školy, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školní metodik prevence 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Podíváme-li se na graf 36, který vyobrazuje podíl žáků ve speciálních třídách ZŠ, vidíme, že v Libereckém kraji je podíl těchto žáků vyšší, než je průměr ČR. Jedná se ale o malý rozdíl – pouhý 1 p. b. Podíl žáků ve speciálních třídách ZŠ se v čase víceméně nemění.

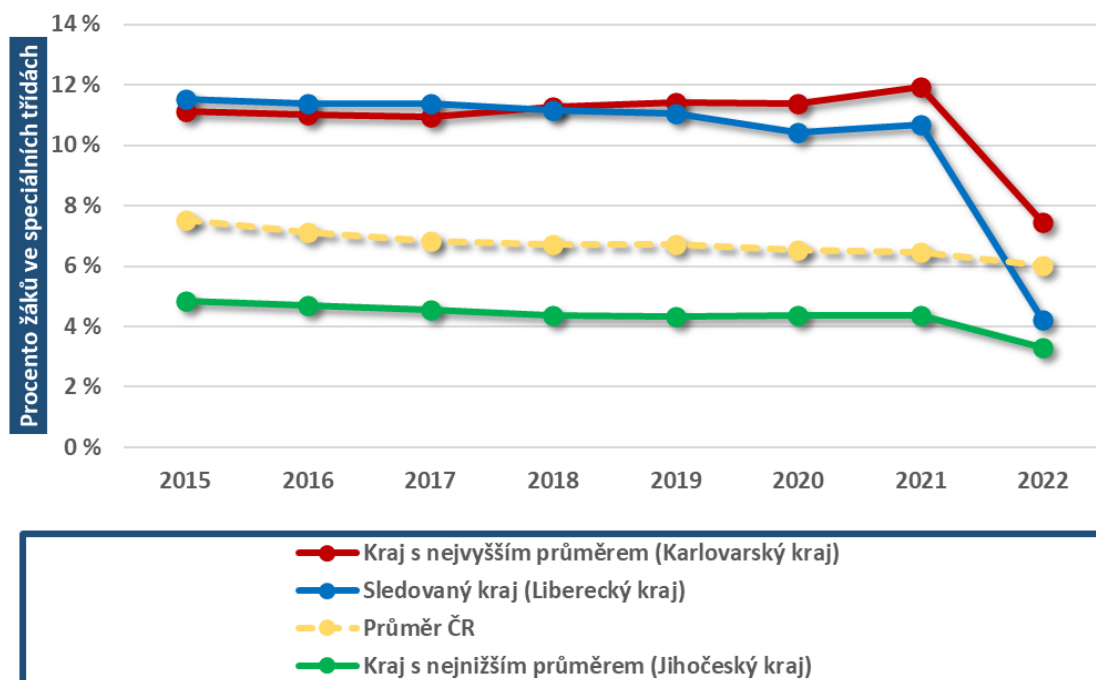
Graf 36 | Podíl žáků ve speciálních třídách ZŠ zřizovaných dle § 16, odst. 9 školského zákona

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Situace je podobná také na SŠ, byť jsou hodnoty obecně vyšší. Zatímco v případě ZŠ se v Libereckém kraji jednalo o cca 5 % žáků, v případě SŠ je to okolo 11 %. Také republikový průměr je vyšší (okolo 3 % na ZŠ a 7 % na SŠ). Tendence ČR je ale pokles podílu žáků ve speciálních třídách SŠ. Zlom nastává v Libereckém kraji mezi lety 2021 a 2022, kdy podíl těchto žáků prudce klesl z cca 11 % na 4 %, což Liberecký kraj dostalo pod republikový průměr o 2 p. b.

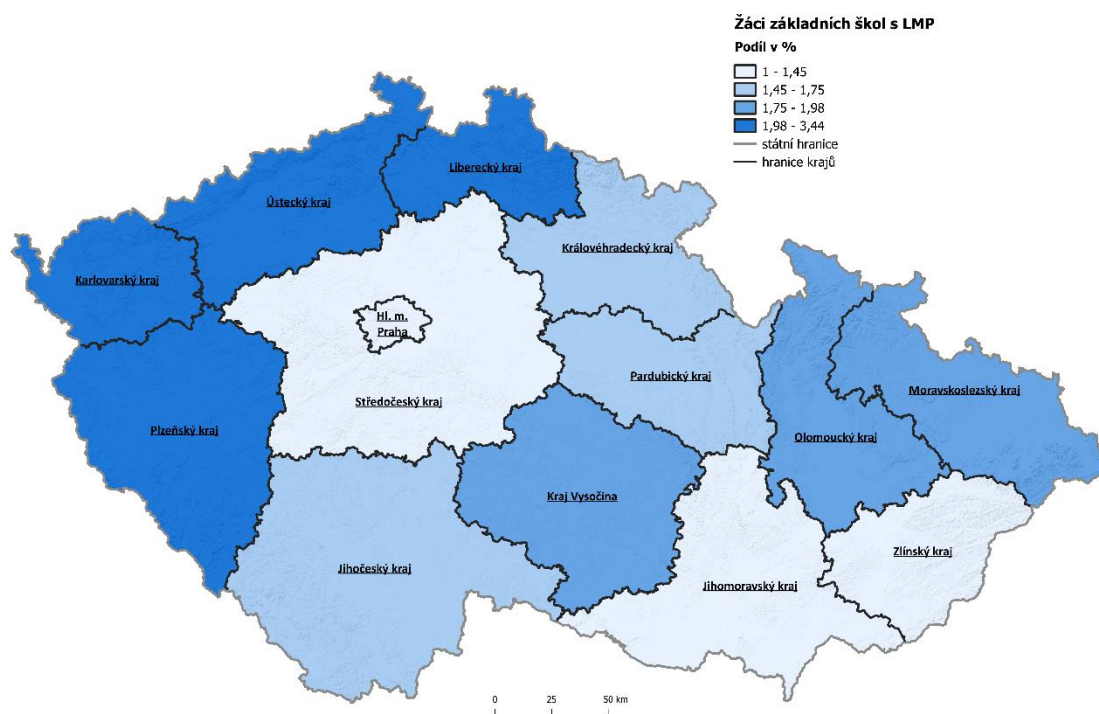
Graf 37 | Podíl žáků ve speciálních třídách SŠ zřizovaných dle § 16, odst. 9 školského zákona)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 28 pak dokresluje celkový obrázek, kdy vidíme, že nejvyšší podíl žáků s lehkým mentálním postižením můžeme najít právě v Libereckém kraji, stejně jako v kraji Ústeckém, Karlovarském a Plzeňském. Nejnižších podílů dosahuje Praha, Středočeský kraj, Jihočeský a Zlínský kraj.

Mapa 28 | Podíl žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) na ZŠ

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

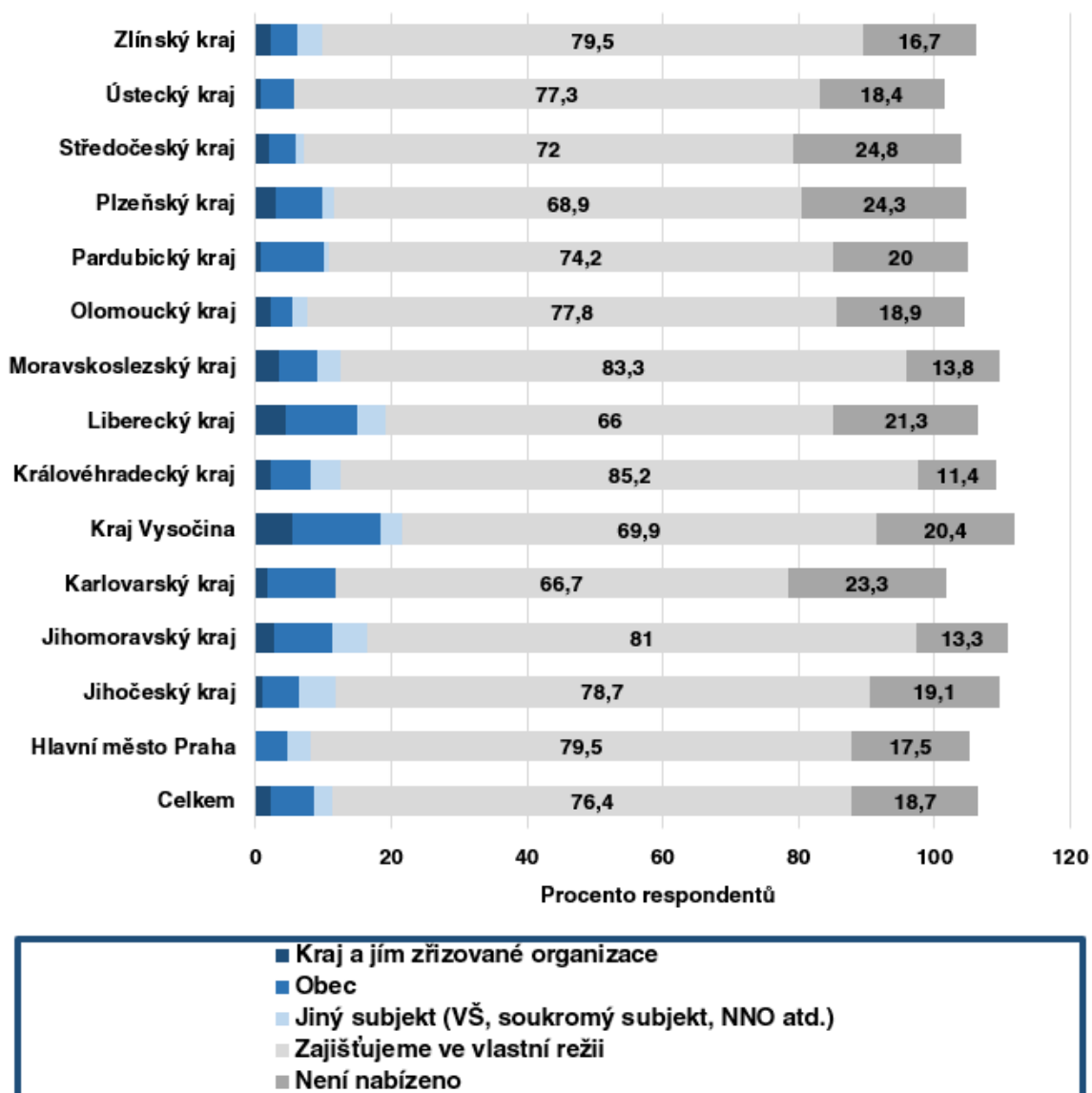
G. Systémová podpora a řízení škol

Ukazuje se, že některým ředitelům a učitelům škol ve všech stupních vzdělávání chybí větší opora ze strany zřizovatelů škol (např. pro další vzdělávání, pro řešení problémů zejména ve strukturálně postižených regionech atd). Řešením může být např. lepší spolupráce obcí a koordinace ze strany krajů či nabízení dalších forem podpory školám, zejm. u nepedagogických činností.

Tato problematika byla částečně zkoumána i v rámci plošného dotazníkového šetření na školách a vybraných školských zařízeních, které proběhlo v listopadu a prosinci roku 2022, a to s poměrně vysokou návratností, která v průměru přesáhla 80 %. Toto šetření bylo součástí výzkumného projektu, který pro MŠMT realizovalo konsorcium PAQ a STEM přes Technologickou agenturu ČR. Součástí dotazníků byla i otázka zjišťující jaké služby si školy zajišťují ve vlastní režii a jaké služby jim nabízí kraje a jimi zřizované organizace, obce či jiné subjekty, přičemž respondenti mohli označit i více možností.

Jednou ze sledovaných oblastí byla i podpora škol při vyhlašování výběrových řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky. U této otázky ve všech krajích většina dotazovaných základních škol uvedla, že si je zajišťují ve vlastní režii. V Libereckém kraji byl podíl takových základních škol nejnižší (66 %), zatímco celorepublikově to byly více než tři čtvrtiny škol (76,4 %). Podporu ze strany obcí deklarovalo více ZŠ než ze stran krajů a jimi zřizovaných organizací. Je však třeba brát v úvahu, že školy mohly současně označit více odpovědí (např. zajišťování ve vlastní režii i od obce) a celkový procentuální součet tak přesahoval 100 %.

Graf 38 | Podpora při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky (ZŠ)

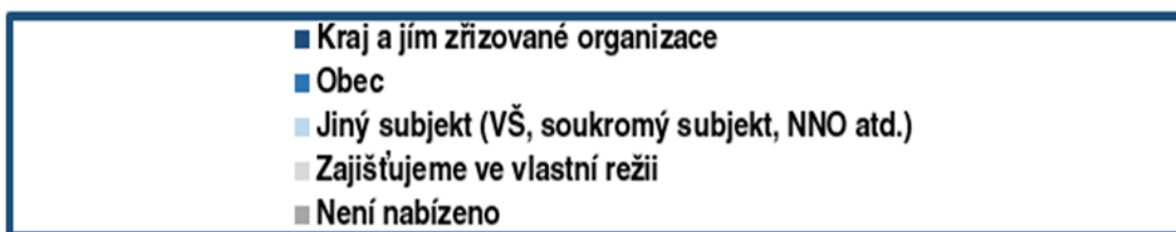
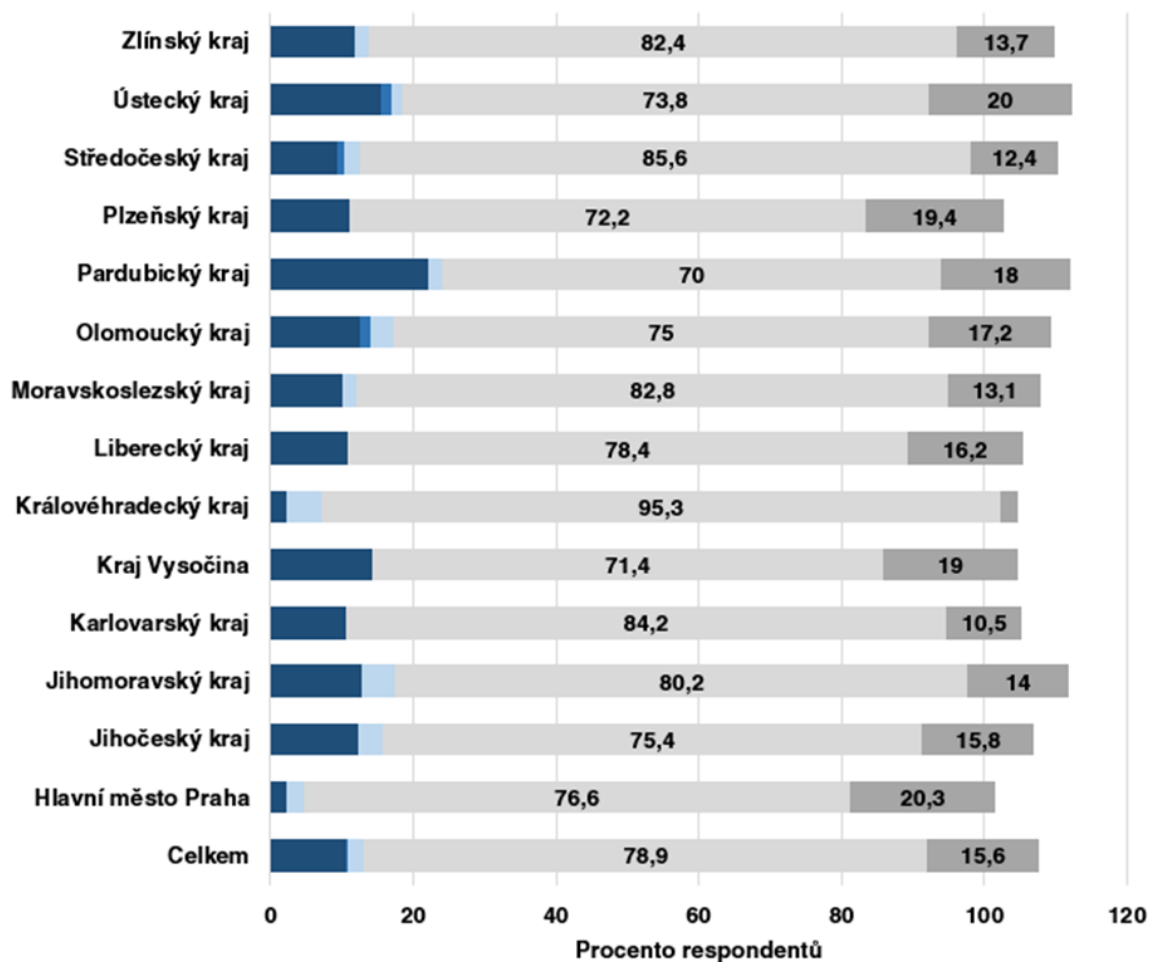

Pozn.: Možnost více odpovědí, součet může být více jak 100 %, N=1809.

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Totožná otázka byla položena i v dotazníku pro střední školy, přičemž i jejich ředitelé uváděli, že vyhlášení výběrových řízení zajišťují ve vlastní režii. V tomto případě se Liberecký kraj blíží republikovému průměru (cca 78,5 %). Situace ohledně podpory ze strany obcí a krajů je u SŠ vzhledem ke zřizovatelské roli krajů logicky opačná než u ZŠ. Středním školám tedy více nabízely podporu kraje a jimi zřizované organizace, zatímco podpora v této věci ze strany obcí nebyla prakticky žádná (tuto možnost označili ředitelé škol pouze v Olomouckém, Středočeském a Ústeckém kraji, a to v rozmezí 1–1,6 %).

Graf 39 | Podpora při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky (SŠ)

Pozn.: Možnost více odpovědí, součet může být více jak 100 %. N=874.

H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě

Celoživotní vzdělávání se stává nevyhnutelným požadavkem na jedince v dynamicky se měnícím světě. Další vzdělávání představuje způsob pro vyrovnání současných a budoucích společenských, ekonomických a environmentálních změn včetně transformace profesí. Proto je podstatné člověku umožnit kdykoliv do systému učení znovu vstoupit (MŠMT, 2020).

Střední školy jsou podporovány ke své proměně jako center celoživotního učení v krajích. Ty mají nejen učit žáky v rámci počátečního vzdělávání, ale mají nabízet i nejrůznější formy dalšího vzdělávání pro dospělé. Nabídnutá podpora školám při odstraňování identifikovaných překážek umožní přistupovat ke vzdělání v celoživotní perspektivě.

H.1 Aktivity SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání (NPI ČR)

Následující informace jsou výstupem dotazníkových šetření, která probíhala v období 2015–2021. Cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015–leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen–prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015–leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Cílem závěrečného šetření realizovaného v období březen–květen 2021 bylo opět zmapování situace škol a jejich potřeb a vyhodnocení posunu, který na školách proběhl od období prvního a druhého šetření.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblasti ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1310 škol. Z těchto škol se Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1254 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 96 %.

V oblasti rozvoje celoživotního učení téměř polovina škol realizuje další vzdělávání pedagogů. Třetina škol organizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost, vzdělávání v oblasti ICT dovedností a rekvalifikace. Nejvyšší podíl SOU, necelá polovina, se nejvíce soustředí na zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. A odborné vzdělávání pro zaměstnance. Na odborném vzdělávání pro zaměstnance se ve velké míře podílejí i SOŠ. Gymnázia v rámci dalšího vzdělávání v největší míře organizují zájmové vzdělávání pro veřejnost. Oproti předchozím vlnám se u většiny realizovaných aktivit mírně snížil podíl aktivních škol. Ke snižování docházelo již ve druhé vlně šetření.

Více než polovina škol se v Libereckém kraji setkává s malým zájmem dospělých o další vzdělávání. Více než třetina škol se potýká s malým zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání, administrativou spojenou se získáním akreditace a s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k alespoň mírnému poklesu podílu škol, který se s nimi potýká.

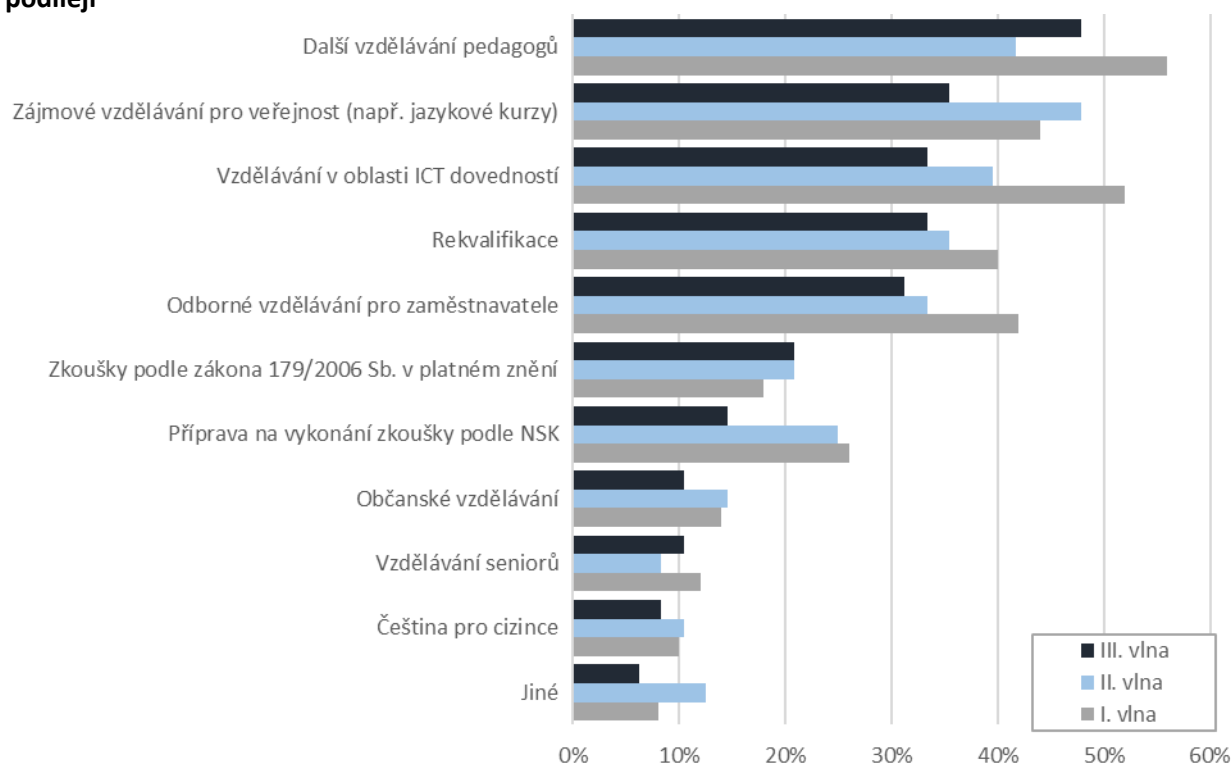
Téměř polovina škol by pro rozvoj celoživotního učení ocenila pomoc v podobě přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Přibližně třetina škol by ocenila finance na kvalitní materiál, zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky. Nejvyšší podíl SOU by ocenil zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik

a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. SOŠ zmiňují častěji přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Gymnáziím by nejvíce pomohlo zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti.

H.2 Aktivity, které školy realizují v rámci rozvoje celoživotního učení

V rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení střední a vyšší odborné školy nejčastěji realizují další vzdělávání pedagogů (48 %). Třetina škol organizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost (35 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (33 %), rekvalifikace (33 %) a odborné vzdělání pro zaměstnavatele (31 %). Pětina škol organizuje zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. (21 %) a 15 % připravuje na vykonání zkoušky podle NSK. Ostatním aktivitám se školy věnují v menší míře.

Graf 40 | Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení aktivně podílejí

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

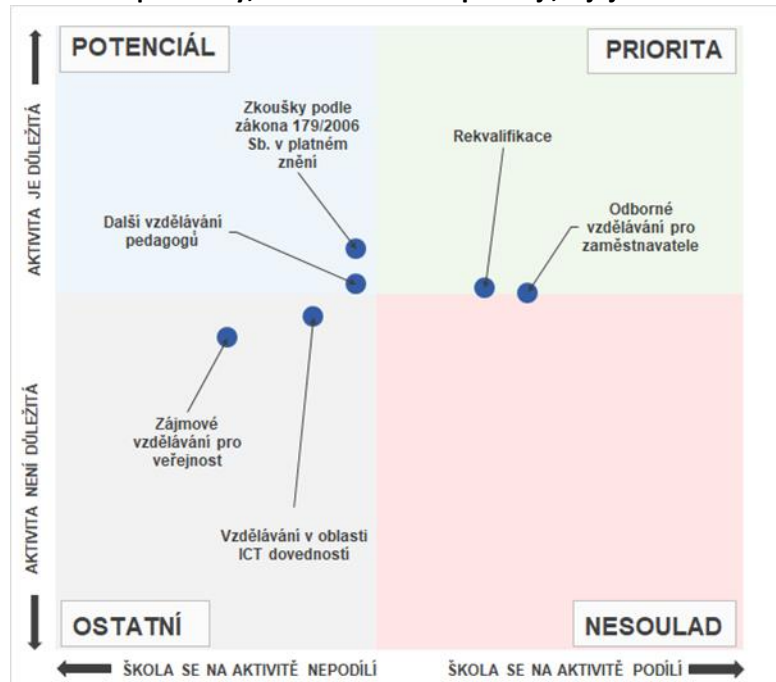
Oproti předchozím vlnám se u většiny realizovaných aktivit mírně snížil podíl aktivních škol. Ke snižování docházelo již ve druhé vlně šetření. K nejvyššímu poklesu došlo u vzdělávání v oblasti ICT dovedností (pokles o 19 p. b. vůči I. vlně šetření).

H.3 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti celoživotního učení nejčastěji organizují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (69 %) a rekvalifikace (63 %). Více než dvě pětiny středních odborných učilišť připravují zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. a realizují další vzdělávání pedagogů (shodných 44 %). Třetina škol organizuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností (38 %) a čtvrtina škol organizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost (25 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a rekvalifikace. Tyto aktivity realizuje nejvyšší podíl SOU, který jim přisuzuje mírně nadprůměrnou důležitost.

Schéma 7 | Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Další vzdělávání pedagogů a organizování zkoušek podle zákona 179 /2006 Sb. v platném znění realizuje mírně nižší podíl učilišť než aktivitu prioritní. Nicméně těmto aktivitám přiřkládají učiliště spíše nadprůměrnou důležitost, a proto pro učiliště představují určitý potenciál.

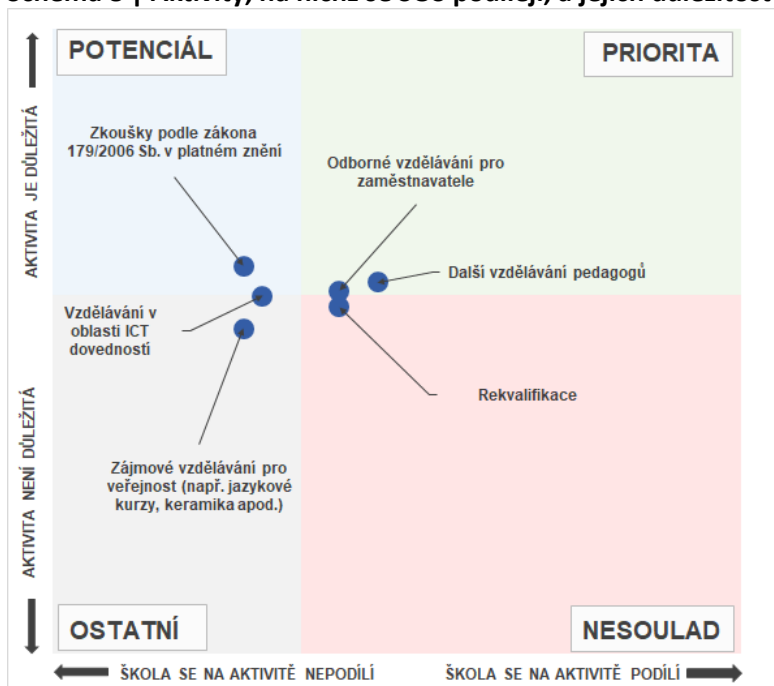
Na ostatních aktivitách se školy podílí v menší míře a považují je za méně důležité.

Střední odborné školy v oblasti celoživotního učení nejčastěji realizují další vzdělávání pedagogů (47 %), rekvalifikace a odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (shodných 42 %). Téměř třetina škol organizuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností (31 %), pořádá zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. a realizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost (shodných 28 %).

Prioritou v oblasti celoživotního učení je pro SOŠ další vzdělávání pedagogů. Tuto aktivitu realizuje vysoký podíl škol, který ji považuje za důležitou. Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele vykonává nadpoloviční podíl škol, ale je mu přisuzována průměrná důležitost. Z tohoto důvodu se ocitá na hranici tzv. nesouladu.

Potenciál pro podporu celoživotního učení představují pořádání zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. a částečně i vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Tyto aktivity realizuje nižší podíl škol než aktivity prioritní, ale je jim přisuzována nadprůměrně vysoká důležitost. Ostatní aktivity jsou relativně méně významné.

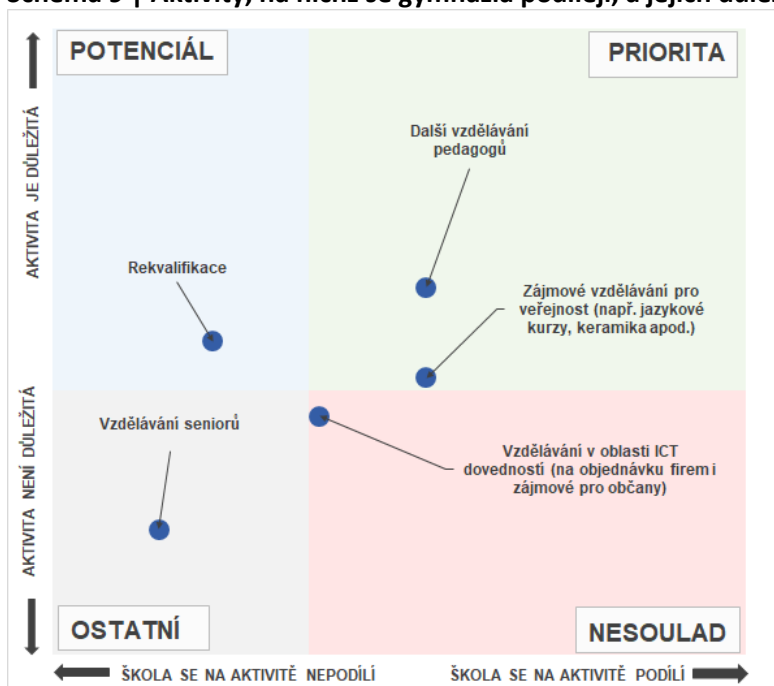
Schéma 8 | Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Gymnázia nejsou v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení příliš aktivní. Nejvíce gymnázií realizuje další vzdělávání pro pedagogy a zájemové vzdělávání pro veřejnost (shodných 54 %). Přibližně třetina gymnázií uvedla vzdělávání v oblasti ICT dovedností (39 %) a čtvrtina se podílí na rekvalifikacích (23 %). Celkem 15 % gymnázií organizuje vzdělávání seniorů.

Schéma 9 | Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Prioritou je pro gymnázia další vzdělávání pedagogů a zájemové vzdělávání veřejnosti. Jedná se o jediné aktivity, které realizuje nadpoloviční část gymnázií v Libereckém kraji.

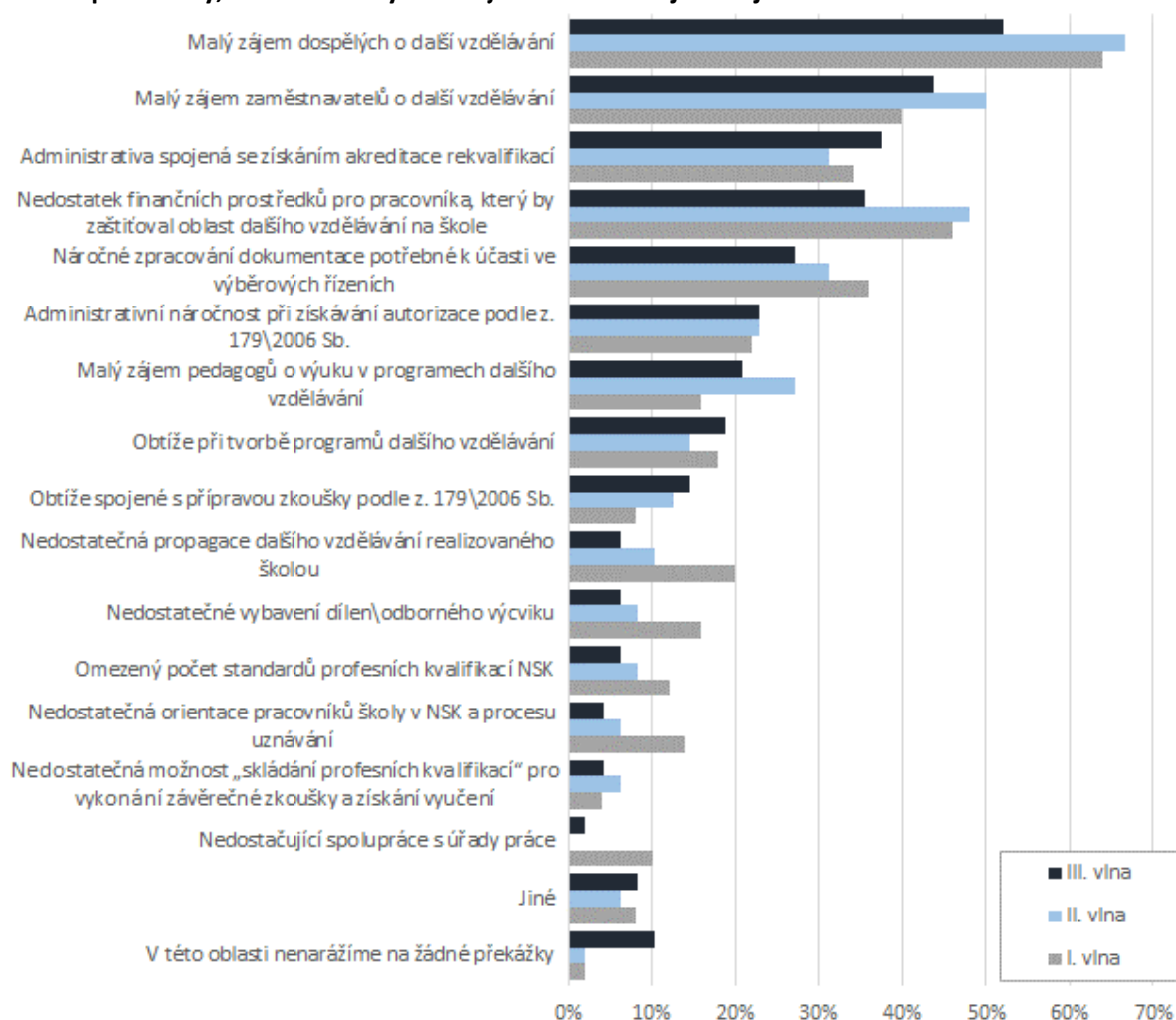
Rekvalifikace představují pro gymnázia v oblasti celoživotního učení potenciál. Tuto aktivitu realizuje menší podíl gymnázií, ale je jí přisouzena nadprůměrně vysoká důležitost.

Vzdělávání v oblasti ICT dovedností organizuje relativně vyšší podíl gymnázií, který jí ale přisuzuje nízkou důležitost. Vzdelávání seniorů je pro školy méně významné a příliš se mu nevěnují.

H.4 Překážky, na které školy naráží v rámci rozvoje celoživotního učení

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj celoživotního učení, školy nejčastěji naráží na malý zájem dospělých o další vzdělávání (52 %). Více než dvě pětiny škol se potýká s malým zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (44 %) a více než třetina se potýká s administrativou spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (38 %). Celkem 35 % škol se potýká s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole. Čtvrtina škol naráží na náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (27 %) či administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179\2006 Sb. (23 %). Desetina škol naráží na žádné překážky.

Graf 41 | Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

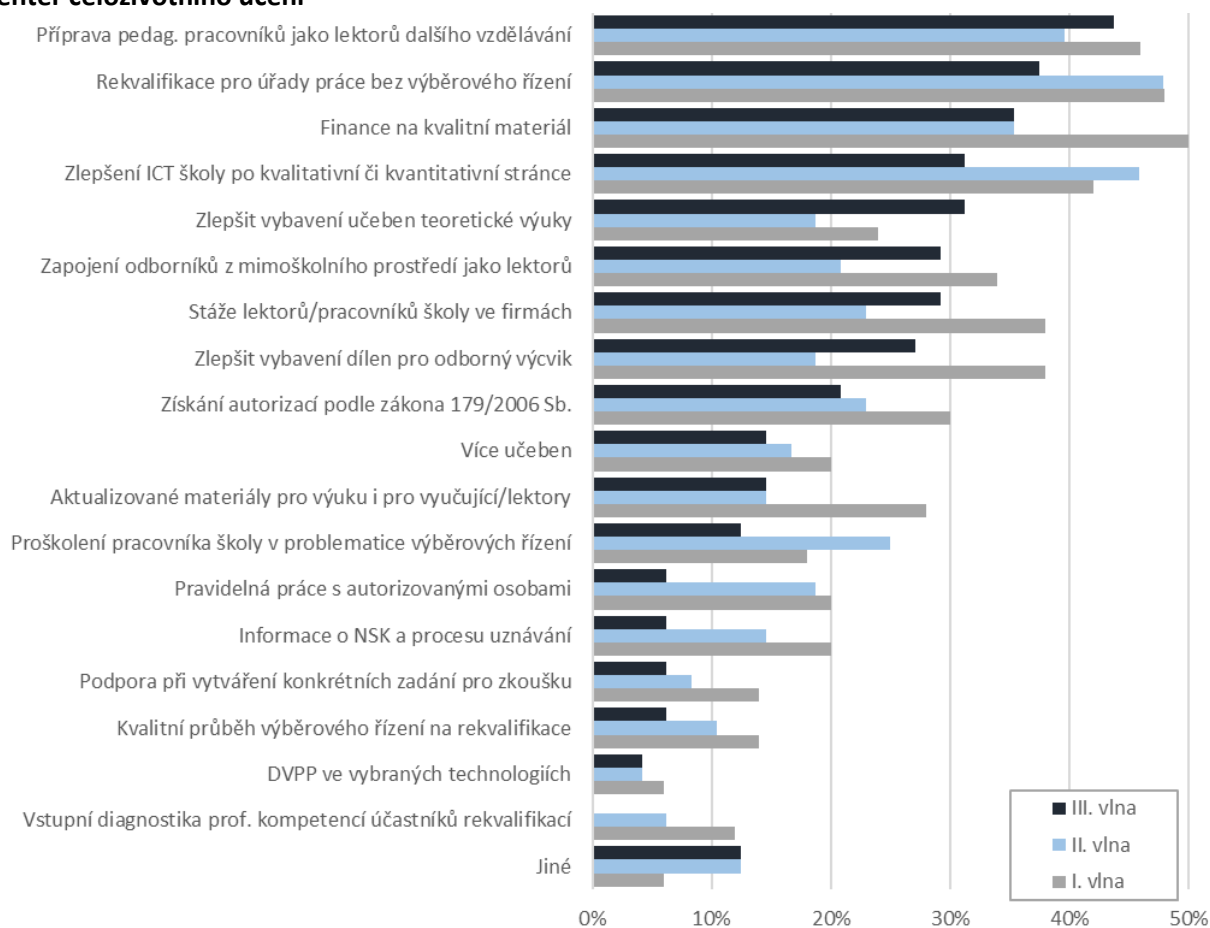
Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k alespoň mírnému poklesu podílu škol, který se s nimi potýká. Nejvíce se zlepšila situace u malého zájmu dospělých o další vzdělávání (pokles

o 15 p. b. vůči II. vlně šetření) a nedostatku finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval další vzdělávání (pokles o 13 p. b. vůči II. vlně šetření).

H.5 Opatření pro zlepšení realizace rozvoje celoživotního učení

V oblasti celoživotního učení by školy v Libereckém kraji nejvíce ocenily přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (44 %) a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (38 %). Třetina škol potřebuje finance na kvalitní materiál (35 %), zlepšení ICT školy a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (shodných 31 %). O ostatní opatření projevil zájem menší podíl škol.

Graf 42 | Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. K nejvyššímu poklesu došlo u potřeby financí na kvalitní materiál (pokles o 15 p. b. vůči I. vlně šetření) a u zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (pokles o 15 p. b. vůči II. vlně šetření).

H.6 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

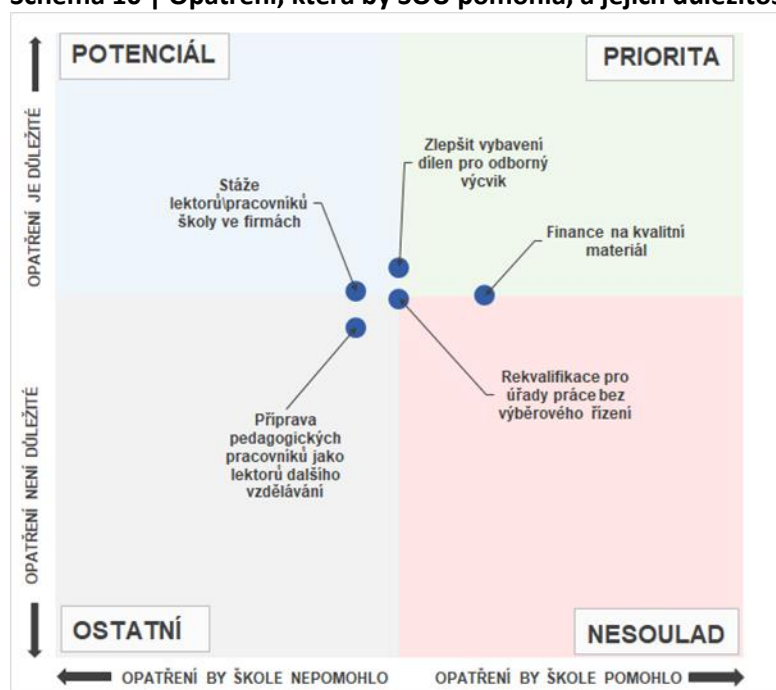
Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji škol jako center celoživotního učení nejvíce pomohly finance na kvalitní materiál (63 %), zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (shodných 50 %). Více než dvě pětiny učilišť by také ocenily přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a stáže lektorů a pracovníků školy ve firmách (shodných 44 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními pro rozvoj dalšího vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, střední odborná učiliště nemají jednoznačnou prioritu.

Finance na kvalitní materiál by pomohly vysokému podílu učilišť, ale učiliště toto opatření považují spíše za průměrně důležité. Z grafu je patrné, že se ocitají těsně na hranici prioritních opatření. Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrových řízení se ocitají ve středu grafu, jelikož je jim přisuzována průměrná důležitost a zmiňuje je průměrný podíl středních odborných učilišť.

Zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a stáže lektorů nebo pracovníků školy ve firmách patří mezi opatření, která skýtají potenciál, i když jde spíše o hraniční hodnoty. Ostatní opatření mají menší význam a školám by pomohla v menší míře.

Schéma 10 | Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Střední odborné školy by nejvíce ocenily rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (50 %), financování kvalitního materiálu (47 %) a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (44 %). 36 % škol zmiňuje zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a učeben teoretické výuky. Třetina škol se také vyslovila pro stáže lektorů a pracovníků školy ve firmách (33 %).

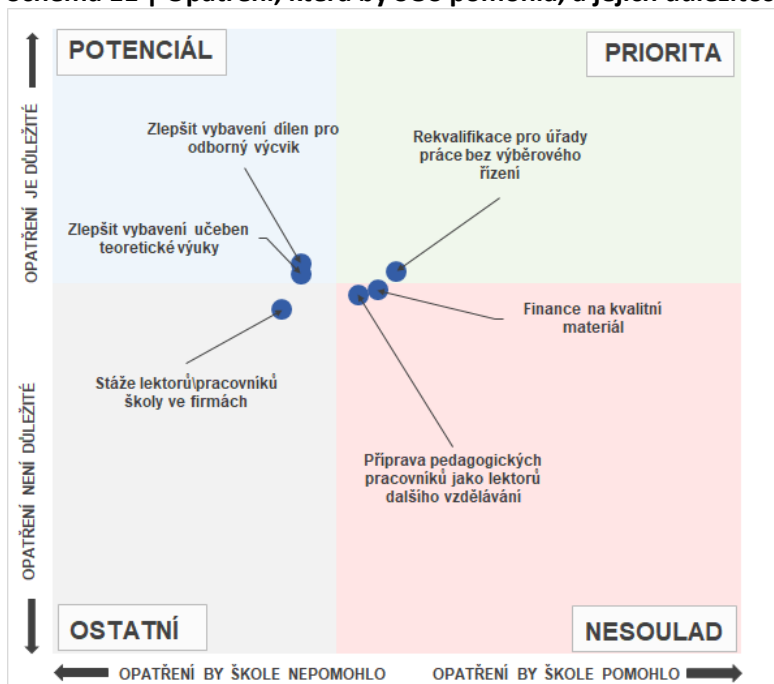
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje škol jako center celoživotního učení představují největší prioritu rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. Toto opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň ho ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako důležité.

Finance na kvalitní materiál a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání by ocenil také vysoký podíl škol, ale přisouzená důležitost nabývá spíše podprůměrných hodnot.

Zlepšení vybavení dílen a teoretických učeben by potřeboval nižší podíl škol než opatření prioritní. Střední odborné školy však těmto opatřením přisuzují nadprůměrnou důležitost, proto pro ně představují potenciál pro rozvoj škol jako center celoživotního učení.

Stáže pro lektory a pracovníky školy ve firmách by ocenil nižší podíl škol a jsou považovány za méně důležité opatření.

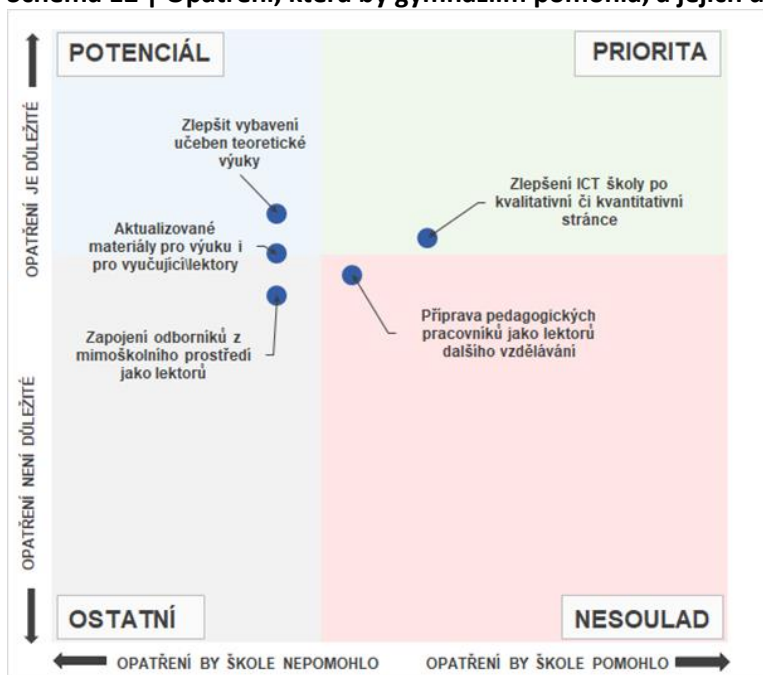
Schéma 11 | Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Gymnázia by v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení nejvíce ocenila zapojení odborníků z praxe z mimoškolního prostředí jako lektorů (46 %). Dvě pětiny škol zmiňují zlepšení ICT školy (39 %), přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (shodných 31 %).

Schéma 12 | Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření pro rozvoj škol jako center celoživotního učení je prioritou zlepšení ICT školy a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami

hodnocena jako velice důležitá. Zlepšení vybavení učeben teoretické výuky představuje pro gymnázia potenciál v oblasti celoživotního učení. Sice se nejedná o nejčastěji zmiňované opatření, ale je mu přisuzována vysoká důležitost. Přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání by ocenil menší podíl škol a přisouzená důležitost je podprůměrná.

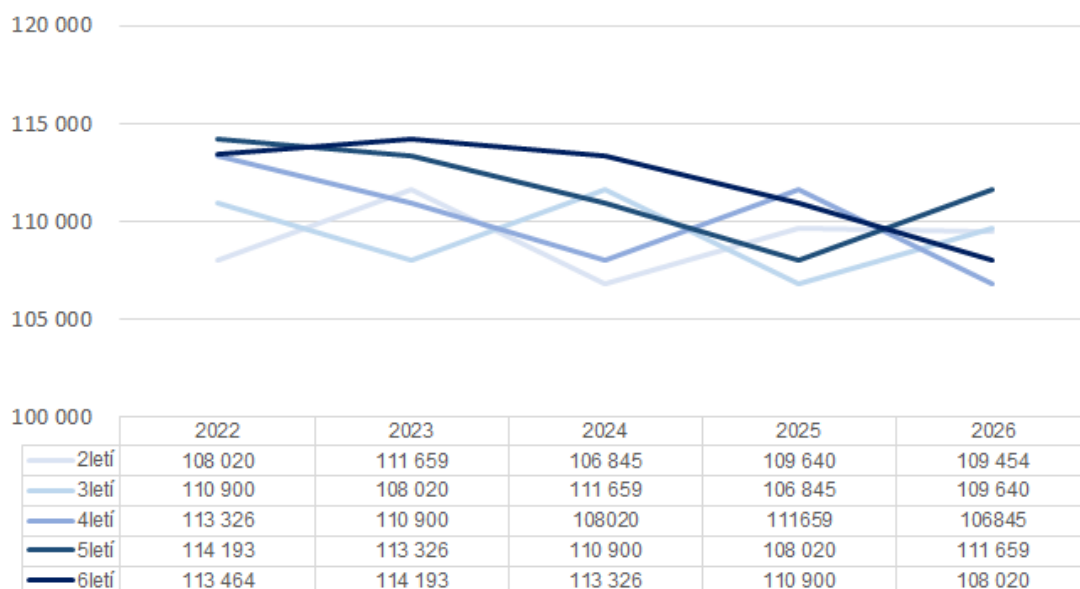
Další informace z celé zprávy jsou dostupné na: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

I.1 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do mateřských škol

Z hlediska budoucího vývoje nově nastoupivších do mateřských škol je klíčový počet dětí ve věkových kategoriích, které mezi nově přijímanými do mateřských škol dominují.

Graf 43 | Výhled vývoje počtu dětí ve věku 2-6 let v České republice – mateřské školy

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

V kategorii dvouletých by počty na úrovni celé ČR měly mít kolísavý charakter. Zpočátku rostoucí tendence ukončí pokles v roce 2024 s následujícím nárůstem, který je očekáván počínaje rokem 2025 a ustálen do konce predikovaného období. Pokud se podíváme uceleně na predikované období, tak je očekáván mírný nárůst počtu dvouletých. Z regionálního hlediska nacházíme určité odlišnosti, ačkoli obecně definované trendy zůstávají.

V populaci tříletých by mělo docházet na celorepublikové úrovni k mírnému poklesu ve srovnání se začátkem predikovaného období, ačkoli v roce 2024 můžeme očekávat ojedinělý významnější nárůst počtu 3letých dětí. V roce 2025 začnou počty tříletých ve všech krajích opět v různé míře stagnovat s následným mírným navýšením v roce 2026. Pouze ve třech krajích může docházet na konci predikovaného období k nárůstu, a to v hlavním městě Praha, Olomouckém a Zlínském kraji. Průběh predikovaného období má na první pohled poměrně kolísavý charakter, ačkoli regionálně jsou některé kraje svým vývojem počtu tříletých poměrně stabilní. Například v Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina může docházet v závěru predikovaného období pouze k minimálnímu posunu v řádu desítek dětí.

Populace čtyřletých by měla zaznamenat v roce 2022 významný pokles, který bude přetrvávat až do konce predikovaného období s ojedinělou výjimkou v roce 2025. Tento trend se projevuje ve všech krajích, s výjimkou hlavního města Praha, ve kterém dochází na konci predikovaného období k nárůstu. V hlavním městě Praha je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. Naopak k nejvýraznějšímu poklesu by mělo docházet ve Středočeském a Plzeňském kraji po celé predikované období. V Ústeckém a Pardubickém kraji by mělo docházet k poklesu až od roku 2024.

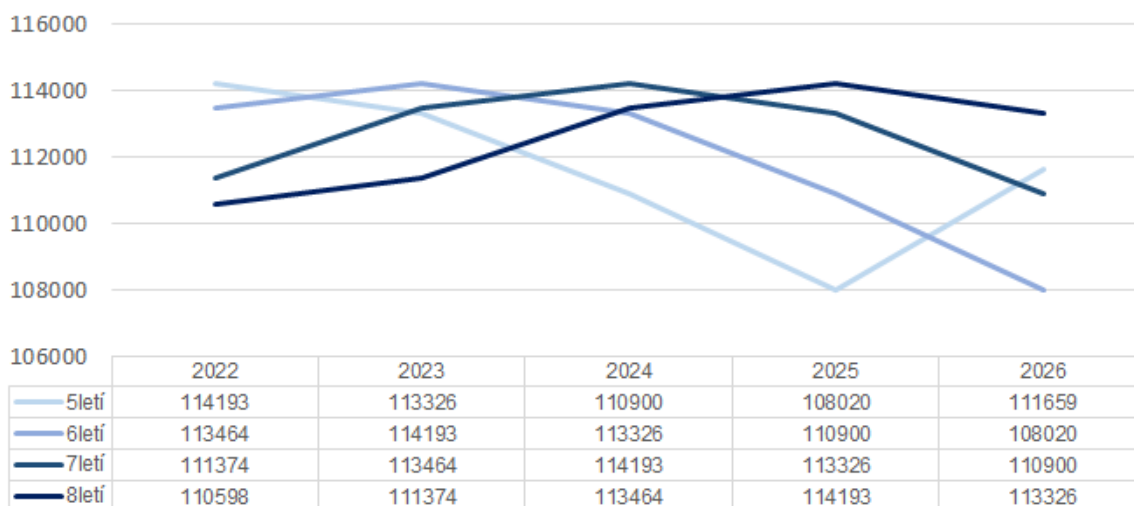
Kategorie pětiletých by měla celkově zaznamenat postupné snižování počtu dětí až do roku 2026, ve kterém by mohl nastat nárůst, ačkoli podle predikce bude počet pětiletých stále pod očekávanou hodnotou z roku 2022. Relativní nárůst na konci predikovaného období lze očekávat v hlavním městě Praha, v Kraji Vysočina a v Moravskoslezském kraji. Do roku 2025 by měly klesat hodnoty téměř ve všech regionech, výjimkou je Olomoucký a Zlínský kraj, ve kterých je očekávaný mírný nárůst už v roce 2025. V Pardubickém kraji je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. V Libereckém a Ústeckém kraji je očekávána klesající tendence po celé sledované období.

Ve skupině šestiletých jsou predikované počty zpočátku stabilní s klesající tendencí od roku 2024. V Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. V Libereckém kraji je očekávána klesající tendence po celé sledované období. Ve Zlínském a Olomouckém kraji by měla být klesající tendence narušena nárůstem v roce 2026.

I.2 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do 1. ročníku ZŠ

Zatímco na úrovni celé České republiky budou mít celkové počty dětí ve věkových kategoriích relevantních pro období nástupu do 1. ročníku ZŠ v letech 2022 až 2024 rostoucí tendenci, v rámci jednotlivých věkových kategorií nebude vývoj počtu dětí jednotný. Opět je ale třeba zdůraznit, že tato analýza nezohledňuje například vliv migrace, a reálné počty se tak mohou více či méně odlišovat.

Graf 44 | Výhled vývoje počtu dětí ve věku 5-8 let v České republice

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

V populaci pětiletých by na celorepublikové úrovni měla růstová tendence vrcholit rokem 2022, s následným poklesem do roku 2025, který je doprovázen skokovým nárůstem v roce 2026, ačkoli i tak počty pětiletých nepřekročí počty v roce 2022. Z regionálního hlediska i zde nacházíme určité odlišnosti. K opačné tendenci může docházet v kraji Karlovarském, Libereckém a Olomouckém, kde by měly na konci predikovaného období klesat počty pětiletých dětí. V kraji Královéhradeckém a Zlínském by mohlo docházet k nárůstu pětiletých už v roce 2025. Téměř stabilní by mohl být vývoj počtu pětiletých v Moravskoslezském kraji, přičemž stabilní vývoj v tomto kraji se propisuje i do vývoje 6letých, 7letých i 8letých žáků.

V případě šestiletých by růst měl pokračovat i v roce 2023, ačkoli v následujících letech by měl růst stagnovat a dále významně klesat až do konce predikovaného období. Nicméně také tato kategorie vykazuje některé odchylky od celorepublikového vývoje. V Olomouckém a Zlínském kraji by měl nastat

na konci predikovaného období nárůst. Ve většině krajů je predikovaný postupný pokles počtu 6letých, výjimkou je Kraj Vysočina, ve kterém je predikován již na začátku menší počet 6letých žáků, dále by mělo dojít k přechodnému nárůstu a opětovnému poklesu.

Populace sedmiletých by měla zpočátku zaznamenat zvyšující se počty s následnou klesající tendencí zhruba od poloviny predikovaného období. Z regionálního hlediska jsou počty častěji proměnlivé než u předchozích věkových kategoriích, ačkoli celorepublikové trendy ve většině krajů přetrvávají. Počáteční hodnoty predikovaného období jsou téměř totožné s jeho koncem.

Celorepublikovou rostoucí tendenci 8letých žáků by mohl narušit mírný pokles v roce 2026. Pokles na konci predikovaného období je nejzřetelnější ve Středočeském, Karlovarském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji.

Tabulka 6 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 5 let

Kraj	5letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	113 464	114 193	113 326	110 900	108 020	111 659
Hlavní město Praha	13 913	14 011	14 090	13 715	13 239	14 973
Středočeský kraj	16 760	17 078	16 284	15 735	14 787	15 370
Jihočeský kraj	6 772	6 905	6 761	6 617	6 517	6 688
Plzeňský kraj	6 039	6 108	6 093	5 990	5 772	5 943
Karlovarský kraj	2 781	2 644	2 656	2 721	2 612	2 595
Ústecký kraj	8 291	8 368	7 984	7 987	7 863	7 853
Liberecký kraj	4 901	4 724	4 650	4 592	4 496	4 385
Královéhradecký kraj	5 588	5 609	5 612	5 432	5 474	5 530
Pardubický kraj	5 627	5 387	5 537	5 627	5 387	5 413
Kraj Vysočina	5 270	5 375	5 327	5 433	5 267	5 514
Jihomoravský kraj	13 254	13 486	13 577	13 220	12 668	13 093
Olomoucký kraj	6 627	6 611	6 560	6 310	6 538	6 360
Zlínský kraj	5 797	6 018	6 021	5 664	5 758	6 019
Moravskoslezský kraj	11 844	11 869	12 174	11 857	11 642	11 923

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 7 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 6 let

Kraj	6letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	111 374	113 464	114 193	113 326	110 900	108 020
Hlavní město Praha	13 782	13 913	14 011	14 090	13 715	13 239
Středočeský kraj	16 695	16 760	17 078	16 284	15 735	14 787
Jihočeský kraj	6 684	6 772	6 905	6 761	6 617	6 517
Plzeňský kraj	5 958	6 039	6 108	6 093	5 990	5 772
Karlovarský kraj	2 672	2 781	2 644	2 656	2 721	2 612
Ústecký kraj	8 247	8 291	8 368	7 984	7 987	7 863
Liberecký kraj	4 681	4 901	4 724	4 650	4 592	4 496
Královéhradecký kraj	5 498	5 588	5 609	5 612	5 432	5 474
Pardubický kraj	5 327	5 627	5 387	5 537	5 627	5 387
Kraj Vysočina	5 145	5 270	5 375	5 327	5 433	5 267
Jihomoravský kraj	12 867	13 254	13 486	13 577	13 220	12 668
Olomoucký kraj	6 428	6 627	6 611	6 560	6 310	6 538
Zlínský kraj	5 760	5 797	6 018	6 021	5 664	5 758
Moravskoslezský kraj	11 630	11 844	11 869	12 174	11 857	11 642

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 8 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 7 let

Kraj	7letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	110 598	111 374	113 464	114 193	113 326	110 900
Hlavní město Praha	13 606	13 782	13 913	14 011	14 090	13 715
Středočeský kraj	16 695	16 695	16 760	17 078	16 284	15 735
Jihočeský kraj	6 539	6 684	6 772	6 905	6 761	6 617
Plzeňský kraj	5 804	5 958	6 039	6 108	6 093	5 990
Karlovarský kraj	2 666	2 672	2 781	2 644	2 656	2 721
Ústecký kraj	8 272	8 247	8 291	8 368	7 984	7 987
Liberecký kraj	4 431	4 681	4 901	4 724	4 650	4 592
Královéhradecký kraj	5 457	5 498	5 588	5 609	5 612	5 432
Pardubický kraj	5 406	5 327	5 627	5 387	5 537	5 627
Kraj Vysočina	5 290	5 145	5 270	5 375	5 327	5 433
Jihomoravský kraj	12 894	12 867	13 254	13 486	13 577	13 220
Olomoucký kraj	6 252	6 428	6 627	6 611	6 560	6 310
Zlínský kraj	5 560	5 760	5 797	6 018	6 021	5 664
Moravskoslezský kraj	11 726	11 630	11 844	11 869	12 174	11 857

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 9 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 8 let

Kraj	8letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	107 919	110 598	111 374	113 464	114 193	113 326
Hlavní město Praha	13 121	13 606	13 782	13 913	14 011	14 090
Středočeský kraj	16 293	16 695	16 695	16 760	17 078	16 284
Jihočeský kraj	6 456	6 539	6 684	6 772	6 905	6 761
Plzeňský kraj	5 643	5 804	5 958	6 039	6 108	6 093
Karlovarský kraj	2 725	2 666	2 672	2 781	2 644	2 656
Ústecký kraj	8 017	8 272	8 247	8 291	8 368	7 984
Liberecký kraj	4 571	4 431	4 681	4 901	4 724	4 650
Královéhradecký kraj	5 421	5 457	5 498	5 588	5 609	5 612
Pardubický kraj	5 170	5 406	5 327	5 627	5 387	5 537
Kraj Vysočina	4 852	5 290	5 145	5 270	5 375	5 327
Jihomoravský kraj	12 473	12 894	12 867	13 254	13 486	13 577
Olomoucký kraj	6 238	6 252	6 428	6 627	6 611	6 560
Zlínský kraj	5 540	5 560	5 760	5 797	6 018	6 021
Moravskoslezský kraj	11 399	11 726	11 630	11 844	11 869	12 174

Zdroj dat: ČSÚ

I.3 Výhled vývoje počtu osob ve věku nástupu do 1. ročníku SŠ

V populaci 15letých je na úrovni celé ČR očekáván do roku 2023 nárůst počtu obyvatel, následovaný mírným poklesem trvajícím do roku 2029. Vývoj v jednotlivých krajích kopíruje s určitými odchylkami celorepublikový vývoj.

V případě 16letých by měl počet skokově narůstat do roku 2024 a následně relativně významně klesat až do roku 2029, od kterého by měly počty opět narůstat.

Počet 17letých by se měl zvyšovat do roku 2025 a následně klesat až do roku 2030.

V případě 18letých je očekáván nárůst počtu do roku 2027 a ve skupině 19letých do roku 2028. V případě populačního ročníku 20letých je očekáván postupný nárůst počtu až do roku 2029, poté by měl následovat pokles, který by měl být výraznější v roce 2031. V populaci 21letých by mělo docházet k postupnému nárůstu počtu až do roku 2030.

Tabulka 10 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 15 let

Kraj	15letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374	113 464	114 193
Hlavní město Praha	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782	13 913	14 011
Středočeský kraj	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695	16 760	17 078
Jihočeský kraj	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684	6 772	6 905
Plzeňský kraj	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958	6 039	6 108
Karlovarský kraj	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672	2 781	2 644
Ústecký kraj	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247	8 291	8 368
Liberecký kraj	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681	4 901	4 724
Královéhradecký kraj	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498	5 588	5 609
Pardubický kraj	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327	5 627	5 387
Kraj Vysočina	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145	5 270	5 375
Jihomoravský kraj	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867	13 254	13 486
Olomoucký kraj	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428	6 627	6 611
Zlínský kraj	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760	5 797	6 018
Moravskoslezský kraj	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726	11 630	11 844	11 869

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 11 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 16 let

Kraj	16letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374	113 464
Hlavní město Praha	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782	13 913
Středočeský kraj	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695	16 760
Jihočeský kraj	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684	6 772
Plzeňský kraj	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958	6 039
Karlovarský kraj	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672	2 781
Ústecký kraj	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247	8 291
Liberecký kraj	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681	4 901
Královéhradecký kraj	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498	5 588
Pardubický kraj	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327	5 627
Kraj Vysočina	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145	5 270
Jihomoravský kraj	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867	13 254
Olomoucký kraj	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428	6 627
Zlínský kraj	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760	5 797

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 12 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 17 let

Kraj	17letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374
Hlavní město Praha	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782
Středočeský kraj	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695
Jihočeský kraj	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684
Plzeňský kraj	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958
Karlovarský kraj	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672
Ústecký kraj	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247
Liberecký kraj	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681
Královéhradecký kraj	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498
Pardubický kraj	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327
Kraj Vysočina	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145
Jihomoravský kraj	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867
Olomoucký kraj	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428
Zlínský kraj	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760
Moravskoslezský kraj	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726	11 630

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 13 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 18 let

Kraj	18letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598
Hlavní město Praha	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606
Středočeský kraj	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695
Jihočeský kraj	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539
Pílský kraj	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804
Karlovarský kraj	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666
Ústecký kraj	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272
Liberecký kraj	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431
Královéhradecký kraj	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457
Pardubický kraj	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406
Kraj Vysočina	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290
Jihomoravský kraj	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894
Olomoucký kraj	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252
Zlínský kraj	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560
Moravskoslezský kraj	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726

Zdroj dat: ČSÚ
Tabulka 14 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 19 let

Kraj	19letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919
Hlavní město Praha	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121
Středočeský kraj	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293
Jihočeský kraj	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456
Pílský kraj	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643
Karlovarský kraj	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725
Ústecký kraj	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017
Liberecký kraj	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571
Královéhradecký kraj	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421
Pardubický kraj	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170
Kraj Vysočina	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852
Jihomoravský kraj	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473
Olomoucký kraj	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238
Zlínský kraj	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540
Moravskoslezský kraj	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399

Zdroj dat: ČSÚ
Tabulka 15 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 20 let

Kraj	20letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	96 895	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751
Hlavní město Praha	10 790	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445
Středočeský kraj	12 947	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568
Jihočeský kraj	5 975	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704
Pílský kraj	5 212	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951
Karlovarský kraj	2 766	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696
Ústecký kraj	7 965	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096
Liberecký kraj	4 123	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567
Královéhradecký kraj	5 010	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447
Pardubický kraj	4 851	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457
Kraj Vysočina	4 714	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171
Jihomoravský kraj	10 669	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391
Olomoucký kraj	5 646	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238
Zlínský kraj	5 226	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 540
Moravskoslezský kraj	11 001	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 16 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 21 let

Kraj	21letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	95 471	96 895	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905
Hlavní město Praha	11 084	10 790	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100
Středočeský kraj	12 465	12 947	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906
Jihočeský kraj	5 778	5 975	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455
Plzeňský kraj	5 127	5 212	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765
Karlovarský kraj	2 711	2 766	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814
Ústecký kraj	7 854	7 965	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491
Liberecký kraj	4 037	4 123	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631
Královéhradecký kraj	4 947	5 010	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432
Pardubický kraj	4 696	4 851	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393
Kraj Vysočina	4 553	4 714	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060
Jihomoravský kraj	10 323	10 669	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463
Olomoucký kraj	5 702	5 646	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264
Zlínský kraj	5 263	5 226	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612
Moravskoslezský kraj	10 931	11 001	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519

Zdroj dat: ČSÚ

I.4 Vybrané základní údaje pro rok 2021 a 2020

Tabulka 17 | Vybrané základní údaje v letech 2021 a 2020

Ukazatel	Liberecký kraj	Česká republika
Počet obyvatel k 31.12.2021	437 570	10 516 707
Průměrný věk obyvatel v roce 2021	42,7	42,8
Údaje o ekonomické aktivitě obyvatel ve věku 15-59 let		
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel	77,4%	79,0%
Podíl ekonomicky aktivních mužů	82,8%	85,2%
Podíl ekonomicky aktivních žen	71,8%	72,5%
Míra nezaměstnanosti	2,8%	2,9%
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných z nezaměstnaných	24,9%	30,2%
Makroekonomické údaje (rok 2020)		
Podíl kraje na tvorbě HDP	3,2%	-
HDP na 1 obyvatele (průměr ČR = 100 %)	76,2%	100,0%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS

I.5 Struktura zaměstnanosti

Pro popsání struktury zaměstnanosti v Libereckém kraji a její srovnání se strukturou zaměstnanosti v České republice jsou použity čtyři národní klasifikace, které vycházejí z mezinárodních klasifikací.

- Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO je založena na dvou hlavních principech, a to na druhu pracovního místa a na úrovni dovedností. V tomto srovnání jsou z CZ-ISCO převzaty hlavní třídy profesí.
- Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE dělí ekonomické činnosti tak, že každé ekonomicky aktivní jednotce přiřazuje kód NACE. Zde se využívá první úroveň klasifikace CZ-NACE, která se označuje alfabetským kódem.

- Klasifikace CZ-ISCE definuje postavení v zaměstnání. Pro účely zpracování tohoto shrnutí jsou z klasifikace převzaty skupiny, a to v podobě, ve které s nimi pracuje Český statistický úřad.
- CZ-ISCED je klasifikace vzdělání, která uspořádává vzdělávací programy a jejich odpovídající kvalifikace do vzdělávacích úrovní a oborů. V tomto přehledu jsou využity úrovně ISCED.

I.6 Shrnutí pro kraj

Rozložení zaměstnaných obyvatel podle hlavních tříd profesí není v rámci celé České republiky a Libereckého kraje příliš odlišné. V Libereckém kraji je relativně větší zastoupení ve třídě 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři (o 5,9 p. b.). Zatímco v rámci celé ČR je mírně naplněnější třída 2 Specialisté (o 4,0 p. b.). Ve zbylých třídách profesí jsou rozdíly v rozložení mezi ČR a Libereckým krajem nižší než 2,0 p. b. (srovnání podle CZ-ISCO)

V rámci celé České republiky a Libereckého kraje nenastávají příliš vysoké rozdíly ani v zastoupení zaměstnaných podle odvětví. V České republice i v Libereckém kraji je relativně nejčastěji zastoupeno odvětví C - Zpracovatelský průmysl. K nejvyšším rozdílům mezi oběma oblastmi dochází právě v odvětví C - Zpracovatelský průmysl, které v Libereckém kraji tvoří téměř dvě pětiny z celkové naplněnosti (38,0 %) a v rámci celé ČR čtvrtinu (26,1 %). (srovnání podle CZ-NACE)

Zásadnější rozdíly mezi Českou republikou a Libereckým krajem se neprojevují ani při srovnání rozložení ekonomicky aktivních osob podle postavení v zaměstnání. V obou případech tvoří zaměstnanci, včetně členů produkčních družstev více než čtyři pětiny ekonomicky aktivních osob. Nicméně v České republice jsou zaměstnanci častěji zaměstnáni ve službách (50,0 %) než v průmyslu (32,2 %). V Libereckém kraji naopak mírně více převažují zaměstnanci v průmyslu (43,8 %) nad zaměstnanci ve službách (39,8 %). (srovnání podle CZ-ISCE)

Z porovnání obyvatel Libereckého kraje a celé České republiky podle kategorie vzdělání vyplývá, že v Libereckém kraji je relativně méně zaměstnaných obyvatel s vysokoškolským vzděláním (19,3 %) a relativně více zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity (38,0 %). Zatímco v celé České republice je více než čtvrtina zaměstnaných obyvatel s vysokoškolským vzděláním (27,1 %) a necelá třetina se středním vzděláním bez maturity (31,7 %). (srovnání podle CZ-ISCED)

I.7 Zastoupení profesních tříd v Libereckém kraji – podle CZ-ISCO

Rozložení hlavních tříd profesí je v Libereckém kraji a v rámci ČR podobné. Nejzásadnější rozdíly v zastoupení jednotlivých tříd jsou patrné u profesních 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři a 2 Specialisté. V Libereckém kraji je třída 8 zastoupena relativně častěji (o více než 5,9 p. b.). Vyšší naplněnost třídy 8 v Libereckém kraji souvisí i s vyšším zastoupením žen v této třídě oproti zastoupení v rámci celé České republiky (zhruba o 7,0 p. b.). Třída 2 je naplněnější v rámci celé ČR (o 4,0p. b.).

Při porovnání zastoupení mužů a žen v jednotlivých třídách profesí v Libereckém kraji a v rámci celé ČR se opět projevují spíše podobné tendence. Ženy jsou nejčastěji zastoupeny ve třídě 5 Pracovníci ve službách a prodeji (19,8 % v Libereckém kraji; 21,9 % v ČR). Mírně vyšší podíl žen v rámci ČR spadá do třídy 2 (22,2 %). Muži v obou případech relativně nejvíce naplňují třídu 7 Řemeslníci a opraváři (26,3 % v Libereckém kraji a 24,7 % v ČR).

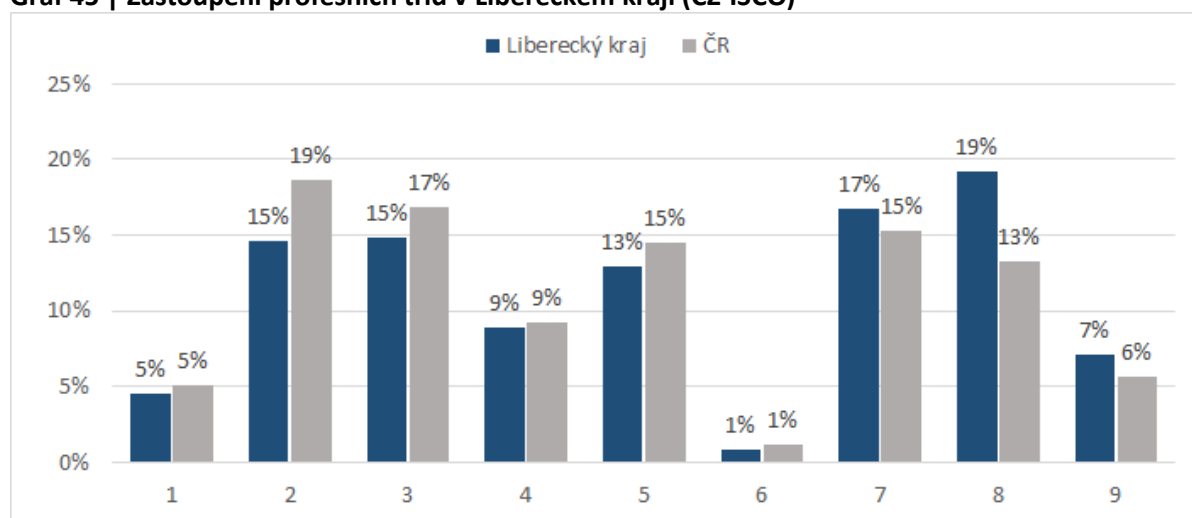
Tabulka 18 | Zastoupení profesních tříd v Libereckém kraji (CZ-ISCO)

Hlavní třída profesí	Liberecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
1 Zákonnodárci a řídicí pracovníci	4,6%	6,2%	2,6%	5,1%	6,5%	3,3%
2 Specialisté	14,6%	12,1%	17,7%	18,7%	15,9%	22,2%
3 Techničtí a odborní pracovníci	14,9%	14,8%	14,9%	16,8%	17,2%	16,4%
4 Úředníci	9,0%	4,3%	14,7%	9,2%	3,5%	16,5%
5 Pracovníci ve službách a prodeji	12,9%	7,3%	19,8%	14,5%	8,7%	21,9%
6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	0,9%	1,4%	-	1,1%	1,4%	0,8%
7 Řemeslníci a opraváři	16,7%	26,3%	5,0%	15,3%	24,7%	3,4%
8 Obsluha strojů a zařízení, montéři	19,2%	22,8%	14,8%	13,3%	17,5%	7,9%
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	7,1%	4,9%	9,9%	5,6%	4,1%	7,6%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Pozn.: Tučně jsou zvýrazněné profesní třídy s nejvyšším rozdílem naplněnosti mezi Libereckým krajem a celou ČR

Graf 45 | Zastoupení profesních tříd v Libereckém kraji (CZ-ISCO)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.8 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Libereckém kraji – podle CZ-NACE

Rozložení podle klasifikace NACE je v Libereckém kraji a v rámci celé České republiky **podobné**. V obou případech je nejvíce zastoupeno odvětví **C - Zpracovatelský průmysl**. Nicméně v Libereckém kraji činí zastoupení v odvětví C téměř dvě pětiny z celkové zaměstnanosti (38,0 %) a v rámci ČR jen více než čtvrtinu (26,1 %).

Tabulka 19 | Zaměstnanost v odvětvích v Libereckém kraji (NACE-CZ)

Odvětví	Liberecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	1,4%	2,1%	0,6%	2,5%	3,4%	1,5%
B Těžba a dobývání	0,9%	1,4%	-	0,6%	0,9%	0,2%
C Zpracovatelský průmysl	38,0%	42,4%	32,7%	26,1%	31,1%	19,6%
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	0,4%	0,5%	-	1,1%	1,4%	0,7%
E Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpady	2,0%	2,6%	1,3%	1,2%	1,7%	0,6%
F Stavebnictví	7,8%	13,2%	1,3%	7,9%	12,8%	1,7%
G Velkoobchod a maloob.; opr. mot. vozidel	8,3%	5,3%	11,9%	11,1%	9,0%	13,7%
H Doprava a skladování	4,2%	6,5%	1,5%	6,0%	8,0%	3,5%
I Ubytování, stravování a pohostinství	2,9%	2,8%	3,0%	2,9%	2,3%	3,7%
J Informační a komunikační činnosti	1,9%	2,3%	1,4%	4,0%	5,6%	2,1%
K Peněžnictví a pojišťovnictví	0,9%	0,6%	1,2%	2,4%	1,9%	3,0%
L Činnosti v oblasti nemovitostí	0,5%	0,5%	-	0,9%	0,9%	0,8%
M Profesionální, vědecké a technické činnosti	4,0%	3,6%	4,5%	5,1%	4,5%	5,7%
N Administrativní a podpůrné činnosti	2,3%	2,1%	2,5%	2,3%	2,2%	2,5%
O Veřejná správa a obrana; pov. soc. zabezp.	6,2%	4,5%	8,3%	6,6%	5,8%	7,5%
P Vzdělávání	7,4%	3,8%	11,7%	7,4%	3,0%	13,0%
Q Zdravotní a sociální péče	6,7%	2,1%	12,2%	7,7%	2,7%	14,1%
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1,8%	2,2%	1,3%	1,7%	1,6%	1,8%
S Ostatní činnosti	1,9%	1,4%	2,5%	1,8%	0,9%	3,0%

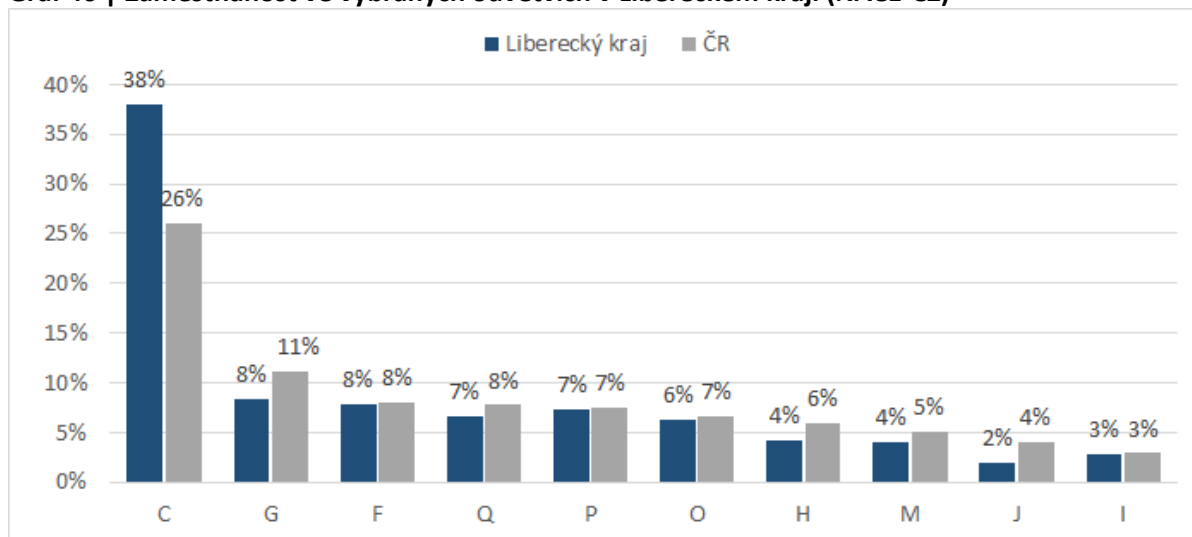
Zdroj: ČSÚ, VŠPS 2021

Pozn.: Tučně jsou zvýrazněna odvětví s nejvyšším rozdílem naplněnosti mezi Libereckým krajem a celou ČR

Nejzásadnější rozdíly v naplněnosti jednotlivých odvětví jsou v již zmiňovaném odvětví C - Zpracovatelský průmysl (o 12,0 p. b.) ve prospěch Libereckého kraje. Zbylé rozdíly mezi Libereckým krajem a celou Českou republikou v míře zastoupení jednotlivých odvětví nejsou vyšší než 3,0 p. b.

Při porovnání zastoupení mužů a žen v Libereckém kraji je zřejmé, že ženy jsou výrazně častěji zastoupeny v odvětví P - Vzdělávání (o 7,9 p. b.) a Q - Zdravotní a sociální péče (o 10,1 p. b.). Muži naopak v Libereckém kraji dominují v odvětvích F - Stavebnictví (o 11,9 p. b.) a C - Zpracovatelský průmysl (o 9,7 p. b.). V celorepublikovém srovnání tyto trendy přetrvávají.

Graf 46 | Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Libereckém kraji (NACE-CZ)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.9 Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Libereckém kraji – podle CZ-ISCE

Nejširší skupina lidí má v zaměstnání postavení zaměstnance, včetně členů produkčních družstev. V Libereckém kraji spadá do této kategorie 84,5 % zaměstnaných, v rámci celé České republiky se jedná o podobný podíl, 84,1 %. V Libereckém kraji jsou ekonomicky aktivní osoby relativně častěji zaměstnány v průmyslu (43,8 %) než ve službách (39,8 %). V České republice dochází k opačné situaci, relativně více zaměstnanců spadá do služeb (50,0 %) než do průmyslu (32,2 %).

Druhou, i když výrazně méně početnou skupinou, jsou pracující na vlastní účet. Poměr pracujících na vlastní účet v Libereckém kraji (11,5 %) a v celé ČR (12,8 %) je podobný. V rámci Libereckého kraje i v celé České republice se častěji podniká ve službách. Méně početná je skupina zaměstnavatelů. Těch je v rámci celé ČR 2,7 % a v rámci Libereckého kraje 3,6 %. Nejmenší skupinu tvoří pomáhající rodinní příslušníci, těch se v rámci Libereckého kraje a v celé České republice vyskytuje kolem 0,5 %.

V rámci celé České republiky jsou ženy procentně více zastoupeny v kategorii zaměstnanců, včetně členů produkčních družstev, a to převážně ve službách. Muži jsou častěji zaměstnavateli a zároveň častěji pracují na vlastní účet. Tento trend v zastoupení postavení v zaměstnání podle pohlaví je aplikovatelný i na Liberecký kraj. Nicméně vyšší zastoupení zaměstnanců v průmyslu v Libereckém kraji souvisí i s vyšším zastoupením mužů a žen v tomto zaměstnaneckém postavení v kraji.

Tabulka 20 | Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Libereckém kraji (CZ-ISCE)

Postavení v zaměstnání	Liberecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev	84,5%	81,1%	88,7%	84,1%	80,7%	88,4%
z toho v průmyslu	43,8%	51,5%	34,5%	32,2%	40,3%	21,9%
z toho ve službách	39,8%	28,5%	53,7%	50,0%	38,0%	65,3%
Zaměstnavatelé	3,6%	4,9%	2,0%	2,7%	3,7%	1,5%
z toho v průmyslu	1,5%	2,5%	-	0,8%	1,3%	0,1%
z toho ve službách	2,0%	2,2%	1,8%	1,8%	2,2%	1,3%
Pracující na vlastní účet	11,5%	13,7%	8,7%	12,8%	15,4%	9,5%
z toho v průmyslu	3,8%	6,1%	1,0%	3,8%	6,3%	0,7%
z toho ve službách	7,1%	6,8%	7,5%	8,5%	8,4%	8,7%
Pomáhající rodinní příslušníci	0,5%	-	0,6%	0,4%	0,2%	0,7%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.10 Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Libereckém kraji – podle CZ-ISCED

V Libereckém kraji mají téměř dvě pětiny zaměstnaných lidí střední vzdělání bez maturity (38,0 %). V rámci celé České republiky disponuje tímto vzděláním třetina (31,7 %) zaměstnaných. Podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnaných občanů je v Libereckém kraji významně nižší (19,3 %) než v rámci celé České republiky (27,1 %). Zbývající dvě kategorie dokončeného vzdělání vykazují podobné rozložení v ČR i v Libereckém kraji.

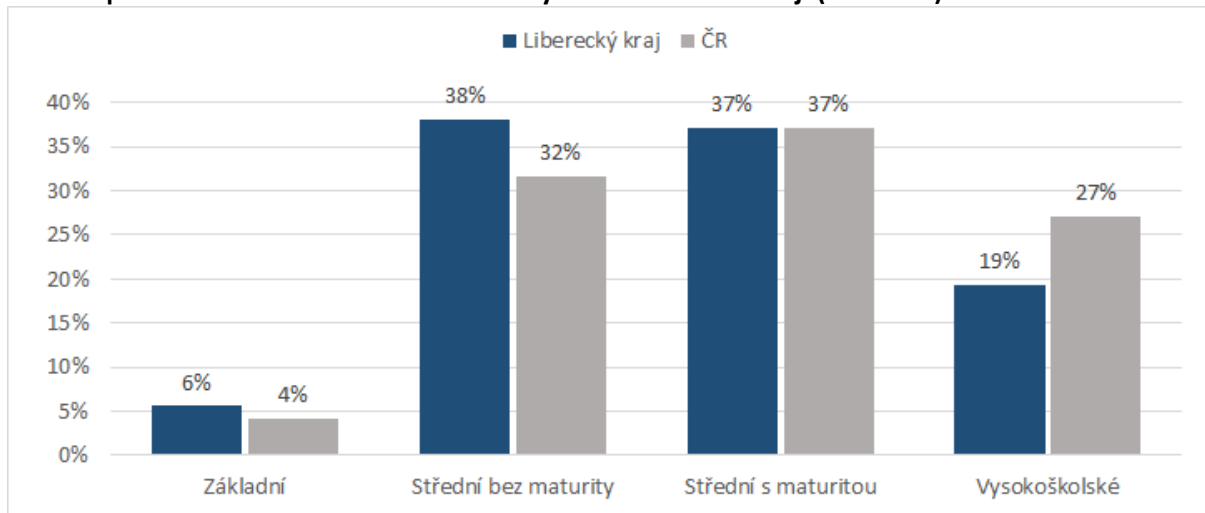
Tabulka 21 | Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Libereckém kraji (CZ-ISCED)

Dokončené vzdělání	Liberecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
Základní	5,6%	5,1%	6,1%	4,2%	4,0%	4,4%
Střední bez maturity	38,0%	42,7%	32,3%	31,7%	36,8%	25,1%
Střední s maturitou	37,1%	35,5%	39,1%	37,1%	34,8%	40,0%
Vysokoškolské	19,3%	16,7%	22,5%	27,1%	24,4%	30,4%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Nejvyšší rozdíly v zastoupení mužů a žen lze nalézt u středního vzdělání bez maturity, středního vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání. Ženy častěji než muži absolvují střední vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání. Naopak muži častěji ukončují své střední vzdělání bez maturity. Tento trend platí pro Liberecký kraj i pro celou Českou republiku. Rozdíl je pravděpodobně spojený s celkovým rozložením profesní struktury České republiky, jelikož oborové a řemeslné profese jsou častěji vyučovány v rámci středního vzdělání, po jehož absolvování žák obdrží výuční list. Tyto profese jsou v České republice stále spíše mužskou doménou.

Graf 47 | Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Libereckém kraji (CZ-ISCED)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Zdroje

Borghans, L., Duckworth, A. L., Heckman, J. J. Ter & Weel, B. (2008). The economics and psychology of personality traits. *Journal of Human Resources*, 43(4), 972–1059.

Česká školní inspekce. (2022). České školství v mapách: Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Ceske-skolstvi-v-mapach_everze.pdf.

Česká školní inspekce. (2022). Vybrané faktory ovlivňující vzdělávací výsledky žáků – Sekundární analýza TIMSS 2019. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrane-faktory-ovlivnujici-vzdelavaci-vysledky-za>.

Česká školní inspekce. (2021). Well-being žáků, třídní klima, používání ICT a vnímání role učitele – Sekundární analýza PISA 2018. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/2021_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Sekundarni-analyza-PISA-2018.pdf.

Česká školní inspekce. (2019). Role rodičů, učitelů a moderních technologií v rozvoji čtenářské gramotnosti žáků 4. tříd ZŠ v České republice – Sekundární analýza PIRLS 2016. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Sekundarni-analyza-PIRLS>.

Český statistický úřad. (2023). Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích – 2005-2022. <https://www.czso.cz/csu/czso/cr-od-roku-1989-podil-nezamestnanych>

Český statistický úřad. (2022). Trh práce v ČR – časové řady – 1993-2021. <https://www.czso.cz/csu/czso/trh-prace-v-cr-casove-rady-1993-2021>

Evropská komise. (2012, 10. únor). Education report warns of growing teacher shortages [Tisková zpráva]. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_12_121.

Farrell, P., Alborz, A., Howes, A., & Pearson, D. (2010). The impact of teaching assistants on improving pupils' academic achievement in mainstream schools: a review of the literature. *Educational Review*, 62(4), 435–448. doi:10.1080/00131911.2010.486476.

Hanushek, E. A., Kain, J. F., & Rivkin, S. G. (2002). Inferring program effects for special populations: Does special education raise achievement for students with disabilities? *Review of Economics and Statistics*, 84, 584–599.

Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 5728, 1901–1902.

Hurwitz, S., Brea, P., Cohen, E. D., & Skiba, R. (2019). Special education and individualized academic growth: A longitudinal assessment of outcomes for students with disabilities. *American Educational Research Journal*, 20, 1–36.

Korbel, V., Prokop, D. (2021). Proč se lidé nehlásí ke studiu učitelství a jak to změnit? Srovnávací ministudie programu Učitel naživo a PAQ. *Učitel naživo, PAQ Research*. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/files/1875-proc-se-lide-nehlasi-ke-studiu-ucitelstvi-a-jak-to-zmenit.pdf>.

Kessels, C. C. (2010). The influence of induction programmes on beginning teachers' well-being and professional development (Doktorská práce). Leiden University Graduate School of Teaching.

López, V., Cárdenas, K., González, L. (2021). The Effect of School Psychologists and Social Workers on School Achievement and Failure: A National Multilevel Study in Chile. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-21. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.639089>.

Murgaš, F., Klobučník, M. Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. *Applied Research Quality Life* 11, 553–570 (2016). <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9381-8>.

MŠMT. (2020). Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf.

MŠMT. (2023). Monitorovací rámec. Dostupné z: <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-dlouhodobych-zameru/>.

Národní pedagogický institut. (2021). Analýza potřeb škol – podzim 221. <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Národní pedagogický institut. (2023). Demografická prognóza: Vývoj počtu žáků jako aspekt plánování kapacit ve vzdělávání. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

Národní pedagogický institut. (2023). Nově přijatí žáci a absolventi. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Národní pedagogický institut. (2023). Nezaměstnanost absolventů škol. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Národní pedagogický institut. (2023). Struktura zaměstnanosti. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Osakwe, R. N. (2009). The Effect of Early Childhood Education Experience on the Academic Performances of Primary School Children. *Studies on Home and Community Science*, 3(2), 143–147. doi:10.1080/09737189.2009.11885290

PAQ Research. (2021). Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity. Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/nerovnosti-vevzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD-jakozdroj-neefektivit>.

PAQ Research, & STEM. (2023). Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství. <https://starfos.tacr.cz/cs/project/TIRDMSMT015MT06>

Prokešová, L. (2000). Učitel základní školy a jeho problémy při nástupu do praxe. In J. Kohnová, Učitel a jeho univerzitní vzdělávání na přelomu tisíciletí. Sborník referátů z mezinárodní konference (s. 205–209). Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

Shewbridge, C., et al. (2016), "The teaching workforce in the Czech Republic", in *OECD Reviews of School Resources: Czech Republic 2016*, OECD Publishing, Paris.

Schwartz, A. E., Hopkins, B. G., & Stiefel, L. (2021). The Effects of Special Education on the Academic Performance of Students with Learning Disabilities. *Journal of Policy Analysis and Management*, 40(2), 480–520. doi:10.1002/pam.22282

Vítečková, M. (2018). *Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe*. Brno: Paido.

Dokument *Liberecký kraj: Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji* vznikl jako výstup systémového projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, realizovaného v období 1. 3. 2023 – 31. 12. 2027. Je zaměřen na podporu rozvoje data-based politiky na MŠMT a vzdělávací politiky v ČR v souladu se Strategii 2030+. Má za cíl vytvářet podklady pro hodnocení kvality a efektivity vzdělávání a vzdělávací soustavy všech stupňů (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ) a pro přijímání efektivních vzdělávacích politik a intervencí na různých úrovních řízení vzdělávání a jeho realizaci zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Veškeré informace je nutno chápat v kontextu výstupů projektu.

Kolektiv autorů projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, 2023

Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY SA 4.0

Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

